

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria-Vlada-Government

**PROGRAM VLADE REPUBLIKE KOSOVO
2015-2018**

Sadržaj

A. PRINCIPI I STUBOVI VLADINOG PROGRAMA	5
1. EKONOMSKI RAZVOJ, ZAPOSŁJAVANJE I BLAGOSTANJE	6
1.1. Povoljna fiskalna politika	6
1.1.1. <i>Eskaliranje PDV-a</i>	7
1.1.2. <i>Smanjenje praga PDV-a</i>	7
1.1.3. <i>Poreske olakšice</i>	8
1.1.4. <i>Integrisanje PAK-a, CK-a i prikupljanje PDV-a u unutrašnjosti</i>	8
1.1.5. <i>Carinska oslobađanja</i>	8
1.2. Konkurentna trgovinska politika i poboljšanje poslovnog okruženja	8
1.2.1. <i>Otvoranje tržišta</i>	8
1.2.2. <i>Funkcionisanje zona slobodne trgovine</i>	9
1.2.3. <i>Borba protiv neformalne ekonomije</i>	9
1.2.4. <i>Eliminacija pravnih barijera i smanjenje birokratije</i>	10
1.3. Podrška malim i srednjim preduzećima	11
1.4. Promovisanje investicija	12
1.4.1. <i>Stvaranje strateških partnerstva u oblasti investicija</i>	12
1.4.2. <i>Olakšanje i promovisanje investicija iz dijaspore</i>	12
1.4.3. <i>Unapređenje javno-privatnog partnerstva</i>	14
1.5. Efikasnost troškova, veličina javnog sektora i fiskalni propisi	15
1.6. Stabilni finansijski sistem u funkciji ekonomskog razvoja	16
1.7. Fond za investiciju i zapošljavanje	16
1.8. Ulaganja u energiji, rudnicima, zaštiti životne sredine i informacionim i komunikacionim tehnologijama	18
1.8.1. <i>Regulisanje statusa preduzeća "Trepča" posebnim zakonom</i>	18
1.8.2. <i>Izgradnja novih proizvodnih kapaciteta</i>	19
1.8.3. <i>Dekomisija zastarelih proizvodnih kapaciteta</i>	19
1.8.4. <i>Unapređenje projekata centralnog grejanja</i>	19
1.8.5. <i>Liberalizacija energetske i rudnog tržišta</i>	20
1.8.6. <i>Uključenost Kosova u mreži gasovoda</i>	20
1.8.7. <i>Zaštita životne sredine</i>	20
1.8.8. <i>Mere za podršku zaštite životne sredine</i>	20
1.9. Razvoj poljoprivrede	20
1.9.1. <i>Mere za podršku poljoprivrede</i>	20
1.9.2. <i>Povećanje fonda za subvencije i grantove</i>	21
1.9.3. <i>Pravne reforme za zaštitu poljoprivrede</i>	21
1.9.4. <i>Poboljšanje poljoprivredne infrastrukture</i>	22
1.9.5. <i>Podrška za sektor stočarstva</i>	22
1.9.6. <i>Promovisanje novih poljoprivrednih kultura i organske poljoprivrede</i>	22
1.9.7. <i>Zaštita šumskih resursa</i>	23
1.10. Infrastruktura	23
1.10.1. <i>Drumska infrastruktura</i>	23
1.10.2. <i>Železnička infrastruktura</i>	24
1.11. Telekomunikacije i informacione tehnologije	24
1.11.1. <i>Dobijanje nacionalnog pozivnog broja</i>	24

1.11.2.	<i>Privatizacija VALA-e nakon potrebnog restrukturiranja</i>	25
1.11.3.	<i>Dalja liberalizacija tržišta mobilne telefonije</i>	25
1.12.	Razvoj turizma	26
1.12.1.	<i>Razvoj turističkog multifunkcionalnog - odmarališta "Brezovica"</i>	27
1.12.2.	<i>Razvoj seoskog i planinskog turizma</i>	27
1.12.3.	<i>Zaštita prirodnih resursa</i>	27
1.13.	Poboljšanje učinka javnih preduzeća	28
1.14.	Kosovska agencija za privatizaciju i društvena preduzeća	28
1.15.	Voda	29
1.15.1.	<i>Plan upravljanja vodama</i>	29
1.15.2.	<i>Prečišćavanje otpadnih voda</i>	29
1.15.3.	<i>Investicije u sistemu za navodnjavanje</i>	30
1.16.	Socijalna politika, socijalna zaštita i društvena solidarnost	30
1.16.1.	<i>Načela politika socijalne zaštite</i>	30
1.16.2.	<i>Tretiranje specifičnih kategorija</i>	30
1.16.3.	<i>Održavanja standarda života onih koji zavise od države</i>	31
1.16.4.	<i>Promovisanje preduzetništva u cilju smanjenja zavisnost od socijalne pomoći</i>	31
31		
2.	VLADAVINA ZAKONA I PRAVNA DRŽAVA	32
2.1.	Unapređenje zakonodavstva u oblasti pravosuđa	34
2.2.	Suzbijanje korupcije i organizovanog kriminala	34
2.3.	Regulisanje i objedinjavanje građanskog zakonodavstva	35
2.4.	Potpuna integracija severnih opština u pravosudni sistem	36
2.5.	Nastavak Reforme javne uprave	36
2.6.	Povećanje transparentnosti i učešće građana u odlučivanju	37
2.7.	Nastavak izborne reforme	38
2.8.	Sprovođenje Strategije o partnerstvu sa civilnim društvom	38
2.9.	Garantovanje slobode izražavanja i slobode medija	39
2.10.	Donošenje Zakona o sprečavanju učešća u oružanim sukobima u inostranstvu	39
2.11.	Borba protiv terorizma	39
2.12.	Donošenje Zakona o specijalnom sudu	40
3.	EVROPSKA AGENDA I SPOLJNA POLITIKA	41
3.1.	Načela	41
3.2.	Priznanja	41
3.3.	Evropske integracije	42
3.4.	NATO i bezbednost	44
3.5.	Multilateralni odnosi	46
3.6.	Strateška partnerstva	47
3.7.	Politika prema regionu	48
3.8.	Ekonomska diplomatija	51
3.9.	Dijaspora	54
3.10.	Javna Diplomacija	55
3.11.	Parlamentarna Diplomacija	57
3.12.	Diplomatska služba	57
4.	OBRAZOVANJE, NAUKA, KULTURA, OMLADINA I SPORT	60
4.1.	Obrazovanje i nauka	60

4.1.1.	Strukturne reforme u obrazovanju	60
4.1.2.	Povećanje učešća i jednak pristup obrazovanju	61
4.1.3.	Osiguranje, garantovanje i povećanje kvaliteta obrazovanja.....	62
4.1.4.	Upravljanje institucija obrazovanja	63
4.1.5.	Integracija i međunarodna saradnja.....	64
4.1.6.	Promovisanje nauke i istraživanja	64
4.1.7.	Finansiranje obrazovanja i nauke	65
4.2.	Kultura	66
4.2.1.	Podrška kulturnom stvaralaštvu	66
4.2.2.	Poboljšanje fizičke infrastrukture	68
4.2.3.	<i>Zaštita, očuvanje i promovisanje kulturne baštine</i>	68
4.3.	Omladina	70
4.3.1.	Osnaživanje mladih i povećanje njihovog učešće u donošenju odluka	70
4.4.	Sport	71
4.4.1.	Razvoj, masovnost i internacionalizacija sporta.....	71
4.4.2.	Modernizacija sportske infrastrukture	72
5.	SAVREMENO ZDRAVSTVO	74
5.1.	Prioriteti	74
5.2.	Reformisanje Ministarstva zdravlja.....	75
5.3.	Finansiranje zdravstvenog sektora.....	76
5.4.	Pojedinac u centru pažnje	76
5.5.	Upravljanje i polaganje računa.....	76
5.6.	Javno zdravlje i sprečavanje bolesti	77
5.7.	Specijalističko i subspecijalističko obrazovanje i školovanje	77
5.8.	Vaspitanje javnog zdravstva.....	77
5.9.	Farmaceutski sektor	77
5.10.	Licenciranje i akreditacija zdravstvenih ustanova.....	78
5.11.	Razvijanje partnerstva i socijalnog dijaloga	78
5.12.	Privatni sektor	78
5.13.	Programske orijentacije prema nivoima zdravstvenih usluga	78
5.14.	Međunarodna saradnja.....	79

A. Principi i stubovi vladinog programa

Primarni cilj Vlade Republike Kosovo je da izgradi efikasno, kompetentno i odgovorno upravljanje, da ojača poverenje građana Kosova i naših međunarodnih partnera o vitalnosti Kosova kao nova i nezavisna država; da ojača građansku demokratiju, vladavinu prava i poštovanje prava svih; da promoviše ekonomski razvoj i blagostanje kroz ekonomiju socijalnog tržišta; da osigura slobodno kretanje građana i da promoviše društvo znanja; da preduzme politike koje jačaju kvalitet života, da pruži jednake mogućnosti za pristup kvalitetnom zdravstvu, socijalnom društvu i javnim uslugama uopšte.

U njenoj osnovi Programa Vlade Republike Kosovo i u njenoj operativnoj filozofiji su evropske demokratske vrednosti, kao: poštovanje tradicije, sloboda, pravda, i tolerancija, transparentnost, sloboda izražavanja, individualna i kolektivna sloboda, koja predstavljaju suštinski deo modernog evropskog društva Kosova. U svim svojim politikama, Vlada će promovisati i jačati viziju za Kosovo kao nezavisnu, demokratsku državu, i integrisanu u evro-atlantskim strukturama. Vlada će se angažovati snažno za nezavisno funkcionisanje zakonodavstva, izvršnih organa i pravosuđa, stvarajući uslove za povećanje njihove efikasnosti.

Vlada će se angažovati da u roku od šest meseci izradi Nacionalnu strategiju za razvoj Kosova za sredjoročni period 2015-2020, čineći da po prvi put u njenoj istoriji Kosovo ima sveobuhvatnu Strategiju razvoja. Nova strategija će se usredsrediti na politike koje stimulišu ekonomski razvoj i poboljšanje blagostanja građana. Strategija će odražavati, u velikoj meri, predložene mere u ovom programu upravljanja kao i mere koje povećavaju konkurentnu sposobnost kosovske ekonomije na regionalnom tržištu i šire, povećanje zapošljavanja i otključavanje potencijala za ekonomski razvoj koji nisu iskorišćeni do sada, kao što su rudnici, energetika, informacione i komunikacione tehnologije, itd. Strategija će uzeti u obzir kriterijume sredine u procesu ekonomskog razvoja i dugoročno korišćenje prirodnih resursa koje ima Kosovo. Strategija će ukazati na značaj potencijala ljudskog kapaciteta kojeg ima Kosovo za promovisanje ekonomskog razvoja.

Nacionalna strategija razvoja će biti praćena merama za poboljšanje institucionalnih kapaciteta Kosova za upravljanje razvojnih politika. Koliko više se Kosovo unapređuje u procesu evropskih integracija, toliko više se povećavaju uslovi za jačanje institucionalnih kapaciteta. Uz intenzivnu pomoć Evropske Komisije, Vlada će usvojiti jedan integrisani sistem planiranja, kao jednu od naprednijih praksi zemalja u tranziciji.

Program upravljanja Vlade Republike Kosovo se fokusira na ovim ključnim stubovima: (I) Održivi ekonomski razvoj, zapošljavanje i blagostanje; (II) Vladavina prava i pravna država; (III) Evropska agenda i inostrana politika; (IV) Obrazovanje, nauka, kultura, sport i razvoj mladih; i (V) Savremeno zdravstvo.

1. EKONOMSKI RAZVOJ, ZAPOŠLJAVANJE I BLAGOSTANJE

Ekonomski razvoj, promovisanje zapošljavanja i povećanje blagostanja zasnivaće se u privatnoj inicijativi, konkurentnosti i otvorenom tržištu, kao ključnim snagama koje pružaju ekonomski prosperitet. Uloga Vlade će biti da obezbedi institucionalni okvir, unutar kojeg se razvijaju ekonomske aktivnosti, u cilju osiguranja unutrašnje kohezije ekonomije i društva.

Vlada će se angažovati snažno za integrisanje u regionalnim i globalnim tržištima. Poboljšaće se sredina za generisanje preduzetničkih ideja, za privlačenje stranih investicija i za promovisanje zapošljavanja, pružajući, istovremeno, racionalno korišćenje resursa za sadašnje i buduće generacije. Iskorenjivanje siromaštva će biti centralni cilj ekonomskih i socijalnih politika.

Vlada će raditi naporno za generisanje održivog ekonomskog rasta, koji obezbeđuje makroekonomsku, fiskalnu i socijalnu održivost, kao i strukturalnu ekonomsku reformu, gde će domaća proizvodnja, promovisanje eksporta i znanja omogućiti gradualno smanjivanje trgovinskog deficita.

Vlada će promovisati investicije, kroz smanjivanje troškova za poslovanja, kroz izgradnju adekvatne putne i železničke infrastrukture, komunikacije, energetike i voda. Vladine ekonomske politike će osigurati aktivno uključivanje u ekonomski razvoj zemlje naših sunarodnika koji rade i žive u drugim zemljama.

Navedena uputstva će se zasnivati na ove osnovne budžetske principe: (i) budžetsku održivost i makro-fiskalnu stabilnost u oblasti upravljanja javnim finansijama; (ii) koherentnosti između prihoda i budžetskih troškova, sledeći politiku niskih poreskih opterećenja u interesu razvoja privatnog sektora. Jačanje privatnog sektora će nastaviti sa realizacijom kroz izgradnju politika, koje će se izvoditi sa javnog-privatnog dijaloga, u cilju da se fiskalne politike, tržišne politike, politike privlačenja stranih investicija, poboljšanja poslovne sredine i razvoja radne snage, budu promoteri razvijanja privatnog sektora i generisanja novih radnih mesta.

Kontinuitet u realizaciji strukturalnih reformi u ekonomiji, odnosno ubrzanje procesa privatizacije državnih preduzeća i promovisanje modela javno privatnog partnerstva, u cilju privlačenja stranog kapitala i poboljšanja pružanih usluga za građane Kosova, biće značajna komponenta u okviru razvojnih politika za realizaciju reformi ka tržišnoj ekonomiji.

1.1. Povoljna fiskalna politika

Vlada će promovisati fiskalne politike koje proizilaze iz ekonomskih ciljeva, stimulisanjem novih investicija, zapošljavanja i privlačenja stranog kapitala. Odgovarajući poreski sistem i povoljno poslovno okruženje su najznačajniji stubovi za održivi razvoj privatnog sektora u zemlji. Stoga, kontinuirano poboljšanje poreskog sistema i poreske usklađenosti su osnovni prioriteti Vlade Kosova. Ova ambicija ima za cilj proširenje osnove resursa za finansiranje ekonomskog razvoja Kosova i agendu socijalne kohezije, kao i istovremeno očuvanje konkurentne prednosti poslovnog okruženja u zemlji.

Namera nam je da reformisanjem poreskih politika postizemo:

- Povećanje ukupnih prihoda u budžetu, uz održavanje niskih poreskih nivoa, doprinoseći održivom razvoju stranih investicija;
- Očuvanje predvidljive i održive poreske sredine, uslovi koji su značajni za povećanje domaćeg poslovanja i privlačenje stranih investicija;
- Proširenje poreske osnove kroz fiskalne reforme, kao i poboljšanja u naplaćivanju kroz borbu protiv zakonskih praznina i fiskalne evazije.

Vlada će primenjivati jednostavnu poresku politiku, sa jednostavnim procedurama izjavljivanja poreza, kroz unapređenje elektronskog sistema izveštavanja i kontrole. Poreska politika će očuvati glavne principe, kao što je konkurentna sposobnost poslovanja, predvidljivost fiskalnih politika, inkluzija, pravda i transparentnost. Fokus će biti i kontinuirano povećanje socijalnog blagostanja i životnog standarda, kroz povećanje plata, penzija, kategorije proistekle iz rata, kao i socijalnih šema.

Vlada će raditi na okončanju procesa fiskalizacije svih poslovanja, kroz: povećanje svesti građana o snabdevanju fiskalnim računima, pružajući stimulacije za informatore u ovom procesu; podsticanje malih i srednjih preduzeća u finansijskim prijavama, smanjivanjem obaveza i pojednostavljivanjem procedura poreskih izveštavanja. Paralelno sa povećanjem prihoda od unutrašnjeg poreza, smanjivaće se pragu plaćanja PDV-a na progresivan način.

1.1.1. Eskaliranje PDV-a

Vlada će u prvom delu mandata razmatrati eskaliranje PDV-a. Slična radnja zahteva preduzimanje analiza i procenjivanja za određivanje koji osnovni proizvodi imaju direktnog uticaja u blagostanju građana i koji će biti oslobođeni od PDV-a. To bi podrazumevalo smanjenje stope PDV-a za osnovne proizvode, kao: hleb, mleko, ulje, pijaća voda, itd., u skladu sa najboljim praksama i direktivama Evropske Unije u vezi sa ovim pitanjima. Istovremeno, održavanje PDV-a u 0% za primarne poljoprivredne proizvode će imati pozitivnog uticaja u povećanju proizvodnje i u poboljšanju trgovinskog bilansa Kosova, zamenom uvezenih proizvoda sa domaćim proizvodima.

1.1.2. Smanjenje praga PDV-a

Obzirom da je jedan značajan broj poslovanja kategorizovan pod trenutnim pragom PDV-a od 50,000 evra, smanjenje praga bi doprinelo poboljšanju konkurentnosti kod malih i srednjih preduzeća. U tom kontekstu, Vlada će se angažovati da preduzme sve potrebne aktivnosti u funkciji smanjenja praga PDV-a do 20,000 evra, što će omogućiti mnogim poslovanjima da funkcionišu lakše i da rastu. To bi povećalo poresku osnovu za oko 1,500 poslovanja i stvorilo bi dodatne prihode. Svako smanjenje praga će biti u skladu sa potpunim usklađivanjem sa povećanjem kapaciteta PAK-a da se suočava sa jednim dodatnim obimom posla. Posebna pažnja biće posvećena očuvanju jednostavnosti poreskog sistema Kosova, faktor kojim je Kosovo do sada okarakterisano.

1.1.3. Poreske olakšice

U okviru poreskih politika, primenjivaće se poreske olakšice za poslovanja koja investiraju znatan iznos i koja stvaraju nova radna mesta. Ova politika će doprineti daljem razvoju novih preduzeća i stimulanju novih investicija u zemlji, kao i stvaranju novih radnih mesta. Opšti princip poreskih olakšica je da one funkcionišu najbolje onda kada imaju određen datum isteka. Ove politike podstičaju nove investicije, otvaraju nova radna mesta, stvaraju ekonomski rast i poboljšaju socijalno blagostanje. Uzimajući u obzir najbolja međunarodna iskustva sa domaćim i međunarodnim ekspertima, biće pripremljen paket za investicije koji će osloboditi od poreza na dobit i plaćanje PDV-a za kapitalne investicije u zavisnosti od nivoa investicija koji obavljaju i broja radnih mesta koja otvaraju.

1.1.4. Integrisanje PAK-a, CK-a i prikupljanje PDV-a u unutrašnjosti

U roku od tri godina porašće administrativni kapaciteti za postepeni prenos prikupljanja PDV-a sa granice u unutrašnjosti zemlje, nakon prodaje robe. Ovo će olakšati teret poslovanja i povećaće njihovu likvidnost.

U tom smislu, kontinuitet reformiranja dva ključna organa za prikupljanje prihoda, Poreske Administracije Kosova i Carine Kosova, obavljaće se u cilju stvaranja olakšica za zajednicu poslovanja kroz komuniciranje i javni-privatni dijalog i promovisanje konkurentnosti na tržištu, tretirajući sve pravne subjekte jednako. Planirano je da se tokom narednog mandata obavi unifikacija ovih dveju uprava u jednoj Zajedničkoj agenciji za prikupljanje poreskih prihoda u zemlji. Spajanje PAK-a i Carine u jednom autoritetu prihoda će se obaviti u skladu sa procesima integrisanja, obzirom da će carinske naknade eliminisati za većinu ključnih trgovinskih partnera nakon stupanja na snagu Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju i ratifikacije sporazuma za slobodnu trgovinu.

1.1.5. Carinska oslobađanja

Biće izuzet bilo koje carinske obaveze uvoz opreme Informativnih Tehnologija. Ova oprema se koristi posebno od strane mlađe generacije u sektoru usluga. Ovo bi izbegavalo sivu ekonomiju u ovom sektoru, koja se procenjuje oko 20% ovog sektora. Ukidanje carinske naknade za ovu opremu bi obezbedilo povećanje od 30% u ovom sektoru.

1.2. Konkurentna trgovinska politika i poboljšanje poslovnog okruženja

1.2.1. Otvaranje tržišta

Ustavna uredba ekonomije Republike Kosovo se zasniva na principima tržišta slobodne konkurencije. Stoga, Vlada Republike Kosovo će imati liberalni trgovinski režim koji se zasniva na principe tržišne ekonomije, sa slobodnom trgovinom koja favorizuje otvaranje tržišta, kao jedina mogućnost za održivi razvoj konkurentne sposobnosti. Bilateralni sporazumi carinske saradnje će uticati na poboljšanje kvaliteta podataka i redovnog izveštavanja robe prema realnim cenama sa ključnim državama sa kojima imamo značajne trgovinske odnose. Dalje pojednostavljenje carinskih procedura sa Albanijom će biti prioritet usklađivanja naših ekonomija. Vlada Republike Kosovo će nastaviti da ih se pridržava i čvrsto verujemo u principe tržišne ekonomije sa slobodnom konkurencijom, uključujući kontinuirano sprovođenje jednog liberalnog trgovinskog režima.

U oblasti trgovinskih politika, preduzeće se sledeće aktivnosti, mere i instrumenti:

- Izrada Operativnog plana i apliciranje za članstvo u Svetskoj Trgovinskoj Organizaciji, uključujući izradu i implementaciju potrebnog zakonodavstva;
- Usklađivanje trgovinskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske Unije, kao sastavni deo SSP-a, uključujući procedure i sporazume za “Uzajamno priznavanje i prihvatanje” kosovskih proizvoda, posebno pratećih sanitarnih, fito-sanitarnih sertifikata i sertifikata o bezbednosti prehrambenih proizvoda, omogućujući tako lak izvoz kosovskih proizvoda na regionalnim i evropskim tržištima;
- Kontinuirana ekspanzija spiska carinskih olakšica za proizvode koji se proizvode u sektorima sa konkurentskim veštinama;
- Finansijska stimulacija iz Fonda za Investiranje i zapošljavanje za međunarodnu standardizaciju i sertifikaciju za proizvode koji imaju potencijal za izvoz, kao i povećanje kvaliteta i broja radne snage u 100 izvoznih preduzeća;
- Olakšavanje trgovine sa zemljama regiona kroz sprovođenje pojednostavljenih procedura uvoza i sistema Integrisanog Upravljanja granicom;
- Osavremenjivanje i povećanje efikasnosti usluga Agencije za hranu i veterinarstvo;
- Članstvo u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju.

1.2.2. Funkcionisanje zona slobodne trgovine

Vlada ima za cilj da se kroz funkcionalnost zona slobodnu trgovinu stvori prostor za poslovanja koja funkcionišu sa povoljnim troškovima. Vlada će tokom četiri godina preduzeti sve potrebne korake, u cilju funkcionisanja slobodnih ekonomskih zona ekonomike u Glogovcu, Đakovici, Orahovcu, Mitrovici, Prizrenu i ostalim opštinama koje izražavaju interesovanje za sprovođenje sličnog koncepta za nove investicije za domaće i strane kompanije. U ovim zonama će se odrediti i jedna kvota (procenat) za investicije koje imaju poreklo iz dijaspore. Mitrovica je u prošlosti imala reputaciju o teškoj industriji, koju može povratiti revitalizacijom Trepče i prateće industrije koja je izgrađena oko nje, gde bi slobodna ekonomska zona uticala kao katalizator razvijanja celog regiona. Đakovica je takođe uživala širok spektar poslovanja u lakoj industriji, koji bi se povratio funkcionisanjem slobodne ekonomske zone. Prizren je poznat po koncentrisanom broju zanatskih delatnosti, koje se mogu razvijati funkcionisanjem slobodne zone koja je proglašena u ovoj opštini.

1.2.3. Borba protiv neformalne ekonomije

Prisustvo neformalne ekonomije je jedna od glavnih prepreka daljeg ekonomskog rasta. U nedostatku slobodne konkurencije, kažnjavaju se poštena preduzeća i potrošač nije zaštićen. Vlada će tokom ovog mandata biti usmerena na smanjenje stope neformalne ekonomije u zemlji, na nivou proseka u Evropskoj Uniji. U tom kontekstu, u skladu sa Nacionalnom Strategijom za borbu i sprečavanje neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskih zločina, kao i na osnovu procenjivanja neformalne ekonomije od strane eksperata EU-a, radiće se na podizanju svesti o uticaju neformalne ekonomije i finansijskog kriminala; jačanju borbe protiv neformalne ekonomije i finansijskog kriminala, povećanjem transparentnosti, odgovornosti, dobrog upravljanja i društvenog partnerstva;

efikasno krivično gonjenje radnji koja se nadovezuju sa pranjem novca, finansiranjem terorizma i ostalih finansijskih zločina; primenjivanje jednog pro-aktivnog pristupa za međunarodnu saradnju za sprečavanje pranja novca, finansiranja terorizma i ostalih finansijskih zločina; kao i razvijanje nacionalnog zakonodavstva u skladu sa međunarodnim standardima i osiguranje efikasnog primenjivanja.

Vlada ne vidi formalizaciju ekonomije samo kod jačanja represivnih mera. Vlada će takođe obezbediti podsticaje i preferencijalne mere, u cilju motivisanja preduzetnika i radnika da se formalizuju. Prisustvo neformalne ekonomije je često dokaz preteranih regulativa i birokratije, fiskalnog opterećenja ili nedostatka kreditnih linija. Vlada će se posvetiti rešavanju ovih problema, sa posebnim naglaskom na obezbeđivanje novih mogućnosti kreditiranja, koja će služiti kao podsticaj da se poslovanja formalizuju, i da kroz to obezbede zaduživanje.

Među ostalim merama koje će se preduzimati u cilju sprečavanja i borbe protiv neformalne ekonomije spadaju:

- i) Uvođenje novog poreskog paketa, koja je diskutovana ranije, ciljajući podsticanje poslovanja da posluju u formalnom sektoru ekonomije;
- ii) Popunjavanje pravnih praznina u skladu sa zakonodavstvom Evropske Unije;
- iii) Ojačanje institucionalnih kapaciteta kao PAK, Carine i ostale institucije koja nadgledaju funkcionisanje poslovanja;
- iv) Povećanje među-institucionalne saradnje radi osiguranja da poslovanja operišu u formalnom sektoru;
- v) U sektorima gde je neformalna ekonomija visoka, kao građevinarstvo, uspostavljaće se jedan složen sistem nadgledanja kompanija po pogledu zapošljavanja radnika, kretanja građevinskog materijala i obavljanja građevinskih radova;
- vi) U sektoru hotelijerstva, nadgledaće se i upoređivaće se zapošljavanje radnika, opticaj prihoda i korišćene robe, za procenjivanje poštenog izveštavanja poreza;
- vii) U sektoru usluga (advokati, zdravstvo, knjigovodstvo, revizori, kreatori softverskih programa, arhitekta, raznorazne agencije, ostale uslužne profesije, itd.) će se uključiti u formalnom sektoru kroz jednu posebnu jedinicu Poreske Administracije, koja će nadgledati ove aktivnosti;
- viii) Proces fiskalizacije će se nastaviti u skladu sa strategijom za fiskalizaciju, i tom prilikom će se me stvarati uslovi za poštenu i ravnopravnu konkurenciju na tržištu;
- ix) Razmotriće se sistem snabdevanja, opremanja i održavanja fiskalnih kasa. Jedno novo administrativno uputstvo će odrediti standarde za fiskalne kase, u zavisnosti od vrste poslovanja, koje će u potpunosti liberalizovati snabdevanje sa fiskalnim kasama;
- x) Radiće se na uspešnom sprovođenju Briselskog sporazuma, za širenje potpune kontrole na carinskim tačkama na Jarinju i Brnjare, koje nisu doprinele državnom budžetu i koje su bile izbor za krijumčarenje i neformalnu ekonomiju.

1.2.4. Eliminacija pravnih barijera i smanjenje birokratije

Vlada će raditi na ispunjavanju i sprovođenju zakonodavstva za uspostavljanje, funkcionisanje i zatvaranje poslovanja. Procedure za snabdevanje dozvolom za izgradnju će

se smanjivati tokom narednih 4 godina Vlade. Vlada će nastaviti da od opština zahteva da smanje jednokratne troškove za građevinsku dozvolu i da se istovremeno odražava na regionalne trendove poreza na imovinu. Vlada će pojednostaviti procedure za priključivanje u energetska mrežu i u drugim javnim uslugama za poslovanja.

Pravni okvir će se procenjivati na redovnim osnovama za njene efekte i menjaće se u skladu sa dešavanjima na tržištu. Povećaće se uloga lokalnih vlasti u pružanju olakšica za poslovanje, omogućavanjem decentralizovanog pravnog okvira i potrebnom diskrecijom lokalnih vlasti, radi podsticanja njihove trke u privlačenje poslovanja u njihovim lokacijama. Registar poslovanja će se u potpunosti decentralizovati i preći kod lokalnih vlasti. Lokalne vlasti će imati proširene kompetencije za davanje zemljišta investitorima pod zakup, u skladu sa kriterijumima koji se određuju zakonima i posebnim administrativnim uputstvima od strane centralnih institucija.

1.3. Podrška malim i srednjim preduzećima

Glavni generator ekonomskog rasta i radnih mesta biće privatni sektor, posebno mala i srednja preduzeća (MSP), kroz politike koje omogućavaju povećanje investicija poslovanja, posebno u proizvodnji i usluge sa velikim dodatnim iznosom. Unapređivaće se ekonomija znanja i konkurentske domaće sposobnosti, stimulisće se domaća proizvodnja i poboljšanje kvaliteta proizvoda i domaćih usluga, kao prvi korak ka smanjivanju zavisnosti od uvoza. Biće preduzete politike koje povećavaju kapacitete proizvodnje, radna mesta, poboljšavaju trgovinski bilans, kao i politike koje čine Kosovo kao destinaciju za strane investitore. Konkretno:

- Izdvojiće se poseban fond za ko-finansiranje domaćih investicionih projekata, uglavnom MSP-a, kada ove firme uspeju da apsorbuju međunarodne donacije, posebno u sektorima Informacione Tehnologije (IT), u istraživanjima, u inovacionim idejama, u uslugama, proizvodnji i poljoprivredi;
- Biće mobilizovana slobodna sredstva fondova privatizacije u finansijskom sistemu, mobilizacije fondova dijaspore i kreditnih linija sa finansijskim i međunarodnim institucijama, radi podržavanja privatnih investicija;
- Izgradiće se kapaciteti inkubatora poslovanja za firme u sektoru Informacionih Tehnologija (IT) i usluga uglavnom, u kojima je Kosovo počelo da se snažno uključuje na međunarodnom tržištu. Ovi inkubatori će se postavljati u parkovima poslovanja i imaće koristi od poreskih olakšica;
- Funkcionalizovaće se industrijske zone kroz unapređenje njihovog načina upravljanja na osnovu javnog-privatnog partnerstva. Poslovanja sa dijaspore će posebno imati prioritet da se smeste u industrijskim zonama.
- Radiće se na daljem jačanju Agencije za promovisanje investicija i podržavanje preduzeća, u okviru MTI-a, kroz stvaranje jedne nove jedinice za podržavanje preduzetničkih ideja naročito mladih, kroz konsultacije za registrovanje poslovanja i finansijsko konsultovanje. Ova nova jedinica će takođe upravljati šemu ko-financiranja kredita koje uzimaju početna poslovanja u određenim sektorima;
- Ojačaće se prava industrijske i intelektualne svojine kroz unapređenje zakonskog osnova i efikasnog sprovođenja zakona, u skladu sa evropskim standardima;

- Povećaće se efikasnost funkcionisanja pravosudnog sistema i zaštite investitora, kroz povećanje kapaciteta domaćih sudova u efikasnom obučavanju i u rekordno vreme predmeta koja se nadovezuju sa poslovanjem.

1.4. Promovisanje investicija

Strateške orijentacije platforme za promovisanje investicija se odnose na jačanje privatnog sektora i podsticanje investicija, uključujući strane direktne investicije. Institucije u okviru Ministarstva trgovine i industrije (MTI), kao što su Agencija za investicije i podršku preduzeća na Kosovu, Agencija za registar poslovanja na Kosovu, Kosovska Agencija za standardizaciju će biti u funkciji ispunjenja ovih strateških orijentacija. U ovom pogledu će se koristiti i potencijali Ministarstva dijaspore, posebno poslovne mreže koje je stvorila u dijaspori. Da bi postigla to, Vlada Kosova će se tokom ovog mandata usredsrediti na:

- Korišćenje rasta veličine tržišta, kao posledica sprovođenja SSP-a, za promovisanje strateških investicija u ekonomiji;
- Sprovođenje studija i analiza za konkurentne prednosti u određenim sektorima ekonomije i primenjivanju stimulativnih mera u ovim sektorima;
- Pripremanju i sprovođenju profesionalnih obuka u svim sektorima, regionima i preduzećima sa konkurentskim potencijalom, sa posebnim naglaskom kroz mehanizme Fonda za investiranje i zapošljavanje;
- Nastavak dinamike u reformi poslovanja, posebno kroz konkretne reforme koja omogućavaju jasnu pravnu bezbednost za investitore;

1.4.1. Stvaranje strateških partnerstva u oblasti investicija

Vlada Kosova je potpisala strateško partnerstvo sa Albanijom, koja se zasniva na četiri stuba: Inostrana i bezbednosna politika, Pravosuđe i unutrašnja pitanja, Privreda, Energetika, Transport, Turizam i Zaštita životne sredine, Kultura, Obrazovanje i Nauka, kao i Sporazum za saradnju u sektoru Informacionih i Komunikacionih Tehnologija. Strategija saradnje i ekonomskog razvoja činiće ključnu posvećenost dveju Vlada, sa ciljem da pruži klimu podsticanja za poslovanja, u integrisanom tržištu, koristeći na efektivan i racionalan način zajedničke potencijale. Ciljaće se zajednička ponuda integrisanog tržišta za investicije iz albanske dijaspore. Poseban akcenat će se posvetiti energetici, komplimentiranjem hidro i termo sistema dveju zemalja i uspostavljanjem jednog zajedničkog energetskeg sistema. Takođe, uspostavićemo blisku stratešku saradnju sa susednim zemljama i državama Evropske Unije za određene sektore, kao što su: Energetika, Transport, Zaštita životne sredine, Informaciona i Komunikaciona Tehnologija, Obrazovanje i Nauka, Bezbednost, itd.

1.4.2. Olakšanje i promovisanje investicija iz dijaspore

Kosovo se smatra jednom od zemalja sa najvećom dijasporom, sa jednim velikim potencijalom da doprinese razvoju Kosova. Kosovska dijaspora je igrala ključnu ulogu tokom naše istorije i dala je značajan doprinos za opstanak zemlje, otpora prema okupatoru, kao i u ekonomskom razvoju tokom decenija. Glavni doprinos dijaspore je kroz pošiljke (novčane pošiljke) za pomoć blagostanja kosovskih porodica. Sada je dokazano da je dijaspora stvorila ogroman potencijal i predstavlja velike vrednosti po zemlji. Takođe, iz iskustva drugih zemalja, dokazano je da ovaj potencijal koji je stvoren van zemlje može imati veoma veliku

ulogu u ekonomskom razvoju Kosova. Vlada Kosova će raditi na tome da investicije sa dijaspore budu u obostranoj koristi, sa jedne strane da se stvore uslovi da investitori iz dijaspore na Kosovu pronalaze povoljno okruženje za poslovanje i beneficije, i istovremeno da ovo investiranje doprinese ekonomskom razvoju zemlje.

Vlada Kosova će se angažovati maksimalno da transformiše ekonomski potencijal Dijaspore u jednoj izvanrednoj mogućnosti za privlačenje investicija iz Dijaspore, čiji su članovi već postali slavni u poslovanju i preduzetništvo širom sveta. Trenutno, novčane pošiljke na Kosovu dostižu iznos od 13% Bruto Domaćeg Proizvoda, dok su veoma malo namenjene za investicije. Tokom narednih četiri godina treba se povećati deo novčanih pošiljki koji se posvećuje investicijama, kako bi se stvorila nova radna mesta i ekonomski razvoj, uključujući sektor proizvodnje, usluga i porodičnih poslovanja.

U tom smislu, Vlada će nastaviti da promovise olakšice za Dijaspore za otvaranje i početak poslovanja na Kosovu, osiguravajući zaštitu njihovih investicija kroz primenjivanje relevantnih fondova za podršku poslovanja (Fond za garantovanje kredita). Paralelno se trebaju identifikovati investitori iz Dijaspore, obzorom da oni još uvek figurišu na zajedničkoj listi stranih investicija na Kosovu i ne zna se njihov tačan broj. Odgovorne institucije, kao Agencija za promovisanje investicija i podršku preduzeća treba da dodaje institucionalne napore u koordinisanju aktivnosti za promovisanje investicija iz Dijaspore, odnosno pružanju usluga podrške poslovanja sa mogućnostima investicija na Kosovu, kao i u redovnim organizovanju foruma, konferencija i sajмова poslovanja u Dijaspori i na Kosovu.

Vlada Kosova će preduzeti specifične zakonodavne mere za olakšanje investicija iz dijaspore. Ove mere obuhvataju: oslobađanje od poreza na dobit, oslobađanje obaveza uvoza, snabdevanje i sirovina koja je potrebna za investicije, smanjivanje broja procedura za uzimanje građevinske dozvole; Olakšanje procedura i smanjenje troškova za uključivanje u električnoj energiji; Olakšavanje procedura za uzimanje na korišćenje javnog zemljišta; stvaranje ugovornih olakšica sa nekoliko zemalja, u kojima živi najveći deo dijaspore; sporazumi u vezi sa izbegavanjem dvostrukog oporezivanja; zaštita i promovisanje investicija (potpisivanje međudržavnih sporazuma), stvaranje jedne posebne komore u Osnovnom Sudu u Prištini koja bi tretirala sporove za strane investitore, uključujući i investitore iz dijaspore, kao i garantovanje stranih investicija od strane države Kosovo; Promovisanje dobrih praksi i usluga za pronalaženje ko-investitora sa Kosova.

Cilj Vlade za olakšanje i obuhvatanje dijaspore u ekonomiji Kosova će se sprovoditi kroz stvaranje različitih olakšica za investicije, osnivanje Fonda za investicije i zapošljavanje, razvoj sektora informacionih i komunikacionih tehnologija, poljoprivrede, rudnika, industrije, obrazovanja, kulture, sporta i mnogim drugim oblastima.

Vlada Kosova je do sada preduzela značajne korake ka čvrstim vezama sa dijasporom, u smislu zakonodavnog i institucionalnog okvira. Vlada Kosova će raditi na sledećim oblastima:

- Proširenju i jačanju postojećih poslovnih mreža kao i jačanju njihovog saveza, da bi služila kao prva direktna veza sa investitorima iz dijaspore i stranim investitorima;
- U identifikaciji i rešavanju problema na koje nailaze investitori iz dijaspore kada ulažu na Kosovu;
- Stvaranja olakšica za investiranje u sektoru usluga, posebno kod usluga IT-a, poljoprivrede, turizma, minerala, industrije, obrazovanja, kulture, sporta i mnogim drugim oblastima.
- Određivanja jedne kvote za poslovanja sa dijaspore u industrijskim zonama.
- Određivanju jednog procenta iz Fonda za investicije i zapošljavanje i u investicionim projektima iz dijaspore.
- Korišćenju intelektualnog i akademskog potencijala dijaspore, za uspostavljanje u funkciji i razvijanje zemlje i razmenjivanju iskustava stečenih u različitim zemljama.
- Specifikaciji zvaničnih statistika o tome koje su dosadašnje investicije iz dijaspore, jer do sada se one pojavljuju u okviru stranih investicija na Kosovu, stoga se malo može reći o tome koliko ima realnih investicija na Kosovu. Jedna slična statistika bi pomogla u određivanju politika privlačenja investicija iz dijaspore.

U funkciji koordinacije politika za investicije iz dijaspore, stvoriće se Među-ministarski komitet za investicije iz dijaspore. Ovaj među-institucionalni komitet će operacionalizovati ciljeve ovog programa rukovođenja, izradiće politike koordiniranog promovisanja prednosti koje pruža Kosovo za poslovanja iz dijaspore, radiće na identifikaciji prepreka za poslovanja iz dijaspore i njihovom ukidanju, tretiraće žalbe koje imaju poslovanja koja su investirale na Kosovu, itd.

U tom smislu, radiće se takođe na stvaranju jednog pravnog finansijskog okvira za omogućavanje i promovisanje saradnje u poslovanju između dijaspore i kosovskih poslovanja, kao i mobilizaciju uštedevine dijaspore na kosovskom finansijskom tržištu kroz jedan integrisani, pravni i finansijski funkcionalan sistem, koji štiti prava vlasnika i obezbeđuje nepovredivost interesa, imovine i prava investitora i deponenata.

1.4.3. Unapređenje javno-privatnog partnerstva

Tokom ovog mandata vladanja, ćemo ojačati javno-privatni dijalog, sa poslovnim udruženjima, kroz neprekidnu operacionalizaciju Nacionalnog saveta za ekonomski razvoj, projektovanjem i implementacijom Kratkoročnih i dugoročnih planova ekonomskih reformi u sektorima sa konkurentnim sposobnostima. Takođe, će ojačati mehanizam saradnje PAK-Carine-Biznisi, kroz Konsultativni savet, Ministarstvo za Finansije - Carine –PAK –Biznisi. Dok, u okviru Ureda Premijera će se osnivati Savet Stranih Investitora, sa ciljem pružanja većih institucionalnih garancija za aktuelne i potencijalne ulagače. Radi će se u pravcu što većeg promovisanja javno-privatnog partnerstva od strane lokalne samouprave, kroz efikasno i odgovarajuće zakonodavstvo.

1.5. Efikasnost troškova, veličina javnog sektora i fiskalni propisi

Vlada će se angažovati za jedan mali javni i efikasan sektor, sa vladinim službama koje su funkcionalne i optimalne veličine, u skladu sa potrebama za usluge prema građanima i biznisima. Vlada veruje u budžetske politike koje čuvaju stabilnost državnog budžeta. Što se tiče državnog budžeta, mi ćemo se angažovati za jednu finansijsku disciplinu. Ovaj pristup pruža sigurnost u raspodeli fiskalnog opterećenja. Vlada će biti angažovana za potpunu transparentnost u trošenju javnog novca, vraćanjem novca poreskim obveznicima kroz kvalitetne javne usluge u obrazovanju, zdravstvu, infrastrukturi i efikasnom funkcionisanju centralne i lokalne vlasti.

U posebnosti, prioritet će biti dat kapitalnim troškovima za proizvodnju maksimalnih efekata za lokalnu ekonomiju i jednake dobiti za sve građane. Budžetske organizacije, koje funkcionišu sličnom misijom i koje su stvorile dualizam sa relevantnim ministarstvima, biće ugašene ili integrisane u relevantnim ministarstvima. Sve nezavisne agencije će biti funkcionalno pregledane.

Biće primenjena u potpunosti elektronska nabavka u potrošnji javnog novca koje se radi preko tenderisanja. To će štedeti oko 12% javnih troškova u projektima tenderisanja i smanjenja administrativnih troškova do 30%. Biće analizirana mogućnost primene referentnih cena javnih nabavki. Primenom ovih reformi u nabavci, znači i elektronsku nabavku, omogućava se povećanjem efikasnosti, transparentnosti, kvaliteta radova i materijala, izbegavanje složenih procedura i time će se povećati vrednosti novca. Dostavljanje dokumentacije tenderisanja, procedure ocenjivanja i svi drugi koraci biće potpuno transparentni. To će omogućiti potpuno eliminisanje veze službenika nabavke sa ekonomskim operatorima. Rad svakog službenika će biti nadgledan i transparentan. Nadzorne vlasti javnih nabavki biće u mogućnosti da nadgledaju sve procese, a ne samo one gde se dostavljaju žalbe preko ekonomskih operatera. Primenjivaće se novi sistem- ponovnog-licenciranja službenika koji rade u oblasti javne nabavke. Preduzeće se celokupna tenderisanja za robu i usluge koje se koriste od svih ugovornih vlasti, za omogućavanje ekonomizacije nivoa i smanjenje cene nabavke.

Na svim nivoima će biti realizovan projekat E-Upravljanja. U obrazovanju će biti povezivani podaci za škole u svim opštinama, za praćenje napredovanja studenata u svakoj školi, efikasnosti funkcionisanja škola, rada nastavnika itd. U zdravstvu će biti završen zdravstveni-informativni sistem. Ovaj sistem će omogućiti tačnu evidenciju učestalosti raznih bolesti, određivanje opšteg broja doktora za svakog građanina i praćenje istorije zdravstvene kontrole svakog građanina.

Nakon završetka tekućeg programa sa Međunarodnim Monetarnim Fondom, potrebno je nastaviti jednim novim programom, koji će odražavati institucionalnu zrelost Kosova. Deo ovog programa je fiskalno pravilo, koje ima za cilj sačuvanje stabilnosti javnog duga. Granica javnog duga prema zakonu javnog duga je 40% Bruto Domaćeg Proizvoda, dok trenutni dug dostiže 10%.

U cilju održavanja makro-fiskalne stabilnosti, Vlada će nastaviti da zadrži budžetski deficit unutar fiskalnog pravila od 2% Bruto domaćeg proizvoda (BDP) prema Zakonu o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima. Ovaj deficit će uglavnom biti finansiran od stranog duga. Strani dug međunarodnih finansijskih institucija je dugoročan i nudi povoljne stope u poređenju sa kreditima sa komercijalnim stopama. Kroz ovaj oblik pokriva budžetskog deficita izbegava se preopterećivanje lokalnog tržišta kreditiranja i povećanje kamatne stope u domaćem finansijskom tržištu.

Vlada Kosova će raditi pažljivo što se tiče izdavanja hartija od vrednosti, koja je počela 2012 godine i dostigla proširenje u zrelost hartija dvo godišnjem vrednošću, kao i proširenje primarnog tržišta za uključivanje Penzijskog Trusta. Vlada će preduzeti neophodne korake za funkcionalizaciju sekundarnog tržišta.

1.6. Stabilni finansijski sistem u funkciji ekonomskog razvoja

Bez obzira na globalnu finansijsku krizu, Kosovo je imalo jednu stabilnost u finansijskom tržištu. Mnogi sektori nastavljaju da se suočavaju sa poteškoćama za osiguranje odgovarajućeg finansiranja za razvoj poslovanja. Primećuje se velika potražnja za kreditima i bankama, celom finansijskom stabilnošću, profitabilnošću i likvidnošću, nastavljaju da nude kredite sa visokim kamatnim stopama, u poređenju sa zemljama regiona Evropske Unije. Uprkos angažovanju Vlade za članstvo Republike Kosovo u međunarodne finansijske mehanizme (MMF, SB, EBOR), Razvojnu Banku Evropskog Saveta, potpisivanju okvirnog sporazuma sa Evropskom Investicionom Bankom, privatni sektor ima potrebu za povećanje portofolia kreditiranja komercijalnih banaka sa povoljnim uslovima. Za rešavanje ovog pitanja, Vlada Kosova će preuzeti radnje koje uključuju:

- Razvoj politika za potpunu mobilnost finansijske štednje iz fonda privatizacije društvenih preduzeća;
- Stvaranje inicijativa za mobilnost štednje iz dijaspore i ostale štednje građana i poslovanja. Ovi fondovi mogu se staviti u funkciji samo preko jednog pravnog i finansijskog integrisanog i funkcionalnog sistema koji štiti prava ulagača, jačanjem nadzorne uloge Centralne Banke;
- Punopravno članstvo Centralne Banke Kosova u Centralnu Banku Evrope;
- Eliminisanje svakog oblika narušavanja konkurencije na tržištu banaka i osiguranja;
- Sprovođenje kreditnog ocenjivanja Kosova i objavljivanje informacije o kreditnoj proceni zemlje;
- Stvaranje preduslova kako bi kamatne stope u zemlji ispale u jedno cifrane brojeve. Ovim se želi postići motivacija biznisa, posebno mladih preduzimača, preko povećanja kreditne ponude, jačanja konkurencije u kreditnom tržištu, jačanja imovinskog prava, boljoj proceni kolaterala, posebne jedinice u okviru sudova o sporovima koji su povezani sa bankarskim kreditima itd.

1.7. Fond za investiciju i zapošljavanje

Fond za investiranje i zapošljavanje ima za cilj da doprinosi ekonomskom razvoju Kosova, stvaranju novih radnih mesta, poboljšavanju pristupa finansijama sa povoljnim uslovima za mlade preduzimače, mala i srednja preduzeća, kao i korporacije. To će se postići pružanjem

početnim biznisima pristup na finansije, jeftinije kredite za mala i srednja preduzeća (MSP) i korporacija koje imaju za cilj proširenje svojih poslovanja. Investicije iz Fonda će biti posebno fokusirana na ekonomske aktivnosti, koje će imati za cilj povećanje zaposlenosti, proizvodnje i izvoza. Očekuje se da fond stvori i indirektno efekte, privlačenjem direktnih stranih investicija i stvaranjem novih biznisa u okviru lanaca ponude. Ovi efekti će povećati poverenje u ekonomiji i pružace stimulanse za druge investicije od drugih ekonomskih agenata. Štaviše, rast u proizvodnji roba i usluga očekuje se da zameni uvoze sa domaćim proizvodima, a time bi se povećali izvozi. Takođe, ovi efekti će doprineti poboljšanju tržišnog bilansa Kosova i smanjenju zavisnosti od inostranih novčanih pošiljki i strane pomoći.

Kroz ovaj fond, će se stvoriti preduslovi za podršku privatnog sektora, kao i odgovorne organizacije za privredni razvoj. Fond je namenjen u sledeće svrhe:

- Pružanje finansijske pomoći u pravcu podrške programa obuke za potrebe privatnog sektora;
- Podrška u kupovini mašinerije za proizvodnju prema strateskim sektorima za razvoj;
- Finansijska podrška za preduzeća koje doprinose istraživanju i razvoju novih proizvoda ili usluga;
- Pružanje garancija za kreditovanje privatnog sektora na osnovu strateških sektora i stvaranja novih radnih mesta, itd.
- Poboljšanje dobrog upravljanja i transparentnosti u stvaranju i sprovođenju ekonomskih politika.

U okviru Fonda biće podržani:

- Mladi preduzetnici i mali biznisi u svim identifikovanim sektorima;
- Srednji biznisi za proširenje svojih proizvodnih kapaciteta i/ili da povećaju kvalitet i standarde proizvodnje;
- Korporacije koje planiraju da povećaju nerazvijene ili inovativne sektore, slične kao alternativna energija, informativna i komunikaciona tehnologija, sektori izvoza ili koje znatno povećaju broj zaposlenih
- Projekti javno-privatnog partnerstva (JPP); i
- Usluge za biznise za privlačenje stranih direktnih investicija.

Ovaj fond će biti upravljan transparentnošću i profesionalizmom, primenom najvećih nivoa ekspertize i međunarodnog iskustva i pozajmljivanjem najboljih sličnih praksi. Za izgradnju i postavljanje u funkciji, Vlada će se takođe zasnovati na bliskoj saradnji sa međunarodnim prestižnim organizacijama, u naprednoj ekspertizi i pomoći zapadnih prijateljskih zemalja. Iznad svega, upravljanje Fondom će biti realizovano na nezavisan način od svakog pritiska ili političkog uplitanja, prema zakonskoj osnovi koja reguliše ovaj mehanizam.

Osnovni preduslovi za implementaciju Fonda za zapošljavanje i razvoj su:

- Izrada i izmena postojeće pravne osnove;
- Poreska olakšanja neophodna za podsticanje novih investicija;

- Usklađivanje ciljeva Fonda sa Politikama Evropske Integracije;

Sa druge strane, aktivnosti za implementaciju Fonda sastoje se od:

- Izrade Operativnog Plana: "Poboljšanje konkurencije privatnog sektora kroz mere fonda za zapošljavanje" u saradnji sa poslovnim zajednicom;
- Implementacije aktivnosti iz Operativnog Plana, usmerenih ka razvoju ljudskih resursa;
- Intervencije sredstvima fonda u proizvodnom i uslužnom sektoru;
- Restrukturiranja i modernizacije sektora visokom dodatnom vrednošću i u kojoj Kosovo ima uporedive prednosti, na osnovu ozbiljnog studiranja izvodljivosti;
- Sprovođenja aktivnosti koje osiguraju jednaku konkurenciju na tržištu, posebnim fokusom na dobro vladanje i transparentnost ekonomskih aktivnosti privatnog sektora.

1.8. Ulaganja u energiji, rudnicima, zaštiti životne sredine i informacionim i komunikacionim tehnologijama

Razvoj sektora energije, rudnika i informacione i komunikacione tehnologije je ključni elemenat za održivi ekonomski razvoj zemlje i stranih ulaganja. Snabdevanje kvalitetnom električnom energijom, uslugama zasnovanim na informacionim i komunikacionim tehnologijama sa pristupačnim cenama je jedan od prioriteta Vlade, imajući u vidu uticaj ovih sektora u ekonomskom razvoju i životu građana. Istovremeno, veoma je važno da razvoj i eksploatacija postojećih rudnika i učestalih resursa kao i otvaranje novih rudnika treba da bude u funkciji povećanja socijalnog blagostanja i podizanja životnog standarda u našoj zemlji.

1.8.1. Regulisanje statusa preduzeća "Trepča" posebnim zakonom

U rudarskom sektoru, će biti primenjen strateški pristup za korišćenje mineralnih resursa. Odluke o budućnosti rudnika Trepče i drugih rudnika strateškog značaja, biće zasnovani na jasnim strategijama koje odražavaju ekonomske i državne interese Kosova. Odlučivanje o budućnosti prirodnih resursa Kosova, njihovo korišćenje i upravljanje treba da bude odgovornost Skupštine Republike Kosovo. Stoga, izradiće se strategija za Trepču i Zakon za Trepču kao nacionalno bogatstvo, i ova strategija imaće za cilj povećanje investicija i stvaranje novih radnih mesta, restrukturiranjem Trepče u dve osnovne funkcije: osnovna kompanija koja će se baviti samo eksploatacijom rudnika i njihovom preradom i podelom priradnih usluga ovog preduzeća.

Svrha podele preduzeća u ove dve funkcije je da Trepča bude fokusirana na podizanju proizvodnje minerala i njihovu preradu, oslobađajući "Trepču" od opterećenja vođenja drugih funkcija koje nisu u vezi sa osnovnom svrhom proizvodnje i prerade minerala. U naredne četiri godine Vlada Kosova kroz "Fonda za Zapošljavanje i Razvoj" će izdvojiti dovoljna sredstva za nova ulaganja u "Trepči", uglavnom u novu tehnologiju za eksploataciju i preradu minerala u funkciji povećanja proizvodnje i izvoza, što dovodi do stvaranja novih radnih mesta i poboljšanja trgovinskog bilansa naše zemlje.

1.8.2. Izgradnja novih proizvodnih kapaciteta

Vlada će se angažovati za optimalno korišćenje energetske resursa koje ima Kosovo, kao jedno javno dobro i za buduće generacije, ispunjavajući evropske ekološke kriterijume. U roku od četiri godine vladanja, biće osigurana stabilna i kvalitetna energija za domaćinstvo i poslovanja. Vlada smatra da je energetska sektor jedna od glavnih stubova koja omogućuje jedan održiv ekonomski razvoj. Glavni ciljevi energetskog sektora su:

- Da ima dovoljno energije za potrebe Kosova,
- Cene energije da budu pristupačne za građane i preduzeća,
- Da se zaštiti životna sredina i da se resursi koriste na efikasan način,
- Povećati privatne investicije i stvaranje novih radnih mesta.

Tokom mandata upravljanja biće završen tender za izgradnju termoelektrane “Kosova e Re”. Ova termoelektrana će uključiti sledeće kapacitete: 2x300 MW koje se očekuju da stupaju na rad do 2021. godine i ostalih 600 MW do 2023. godine. Radiće se na donošenju odluke za razvoj procedura tenderisanja za izgradnju i funkcionisanje Hidroelektrane Žura sa instaliranim kapacitetom od 305 MW do 2017. godine sa ciljem izgradnje i funkcionalizacije u periodu 2018-2022. godine. Relevantne studije će biti završene do 2017. godine i prema odluci vlade će se sprovesti relevantne mere sa ciljem rehabilitacije termoelektrane “Kosovo B” tokom perioda 2018 -2021. godine. Radi postizanja komplementarnosti, biće ujedinjeno energetska tržište sa Albanijom.

Biće ispunjene obaveze koje proističu iz Sporazuma Energetske Zajednice (20:20:20) u vezi sa zahtevima za Obnovljenim resursima energije. Vlada namerava da nastavlja sa podrškom za ulaganja u obnovljenu energiju i da razvija sledeće resurse: Sunčane 8 MW, Vetra 130 MW, Vode 180 MW i Biomase 10 MW. Istovremeno će se raditi na postizanju predviđenih ciljeva od 9% do 2018 godine, na osnovu Akcionog Plana za Energetska efikasnost 2010-2018, Srednjoročni okvir rashoda 2015-2017, kao i obaveze koje proističu iz Sekretarijata Odbora Energije.

1.8.3. Dekomisija zastarelih proizvodnih kapaciteta

Prema obavezama Sekretarijata Energetske Zajednice Beča i Evropske Unije, treba obaviti dekomisiju najstarije termoelektrane na Kosovu koja koristi veoma staru tehnologiju za proizvodnju energije. Dekomisija TE Kosova A će započeti od strane Vlade, nakon osiguranja održivog snabdevanja izgradnjom Termoelektrane Kosova e Re (Novo Kosovo).

1.8.4. Unapređenje projekata centralnog grejanja

Urbanizacija Kosovskih gradova omogućuje olakšanje potražnje za električnom energijom tokom zime, funkcionalizacijom grejanja u urbanim zonama. Nakon kogeneracionog projekta za Prištinu, nastaviće se sa podrškom postojećih preduzeća grejanja u Đakovici, Mitrovici i Zvečanu. Vlada će ispitati mogućnosti javno-privatnog partnerstva u izgradnji toplane za Glogovac iz Ferronikela. Na osnovu interesovanja od nivoa opštine, Vlada će zatražiti finansiranje od donatora za proučavanje mogućnosti za izgradnju centralnih toplana za ostale gradove. Takođe, će se izraditi projekat i biće realizovano priključivanje Obilića u sistemu grejanja Termokosa.

1.8.5. Liberalizacija energetske i rudnog tržišta

Restrukturiranje sektora električne energije treba da omogućuje liberalizaciju tržišta električne energije, kako bi se osiguralo jedno konkurentno tržište, transparentno, nediskriminirajuće i orijentisano prema potrošaču.

1.8.6. Uključenost Kosova u mreži gasovoda

Vlada će nastaviti sa angažovanjem preko mehanizama EU-a i onih regionalnih, za osiguranje studija za obezbeđivanje gasovoda na Kosovu. Ovom studiranju treba prethoditi jedan masterplan za potencijalne mreže distribucije u gradovima u kojima će biti velike potražnje za korišćenjem gasa. Nakon izgradnje Trans-Jadranskog-Gasovoda će početi izgradnja Trans-Jonskog-Gasovoda, koji će omogućiti uključivanje Republike Kosovo preko Albanije u gasovodu sa održivim snabdevanjem.

1.8.7. Zaštita životne sredine

Zaštita životne sredine je obaveza i predanost za dobrobit budućih generacija. Stoga, će se razviti zakonodavstvo koje određuje granične vrednosti oslobađanja gasova, kriterijume za zaštitu vode, vazduha i zemlje od zagađivanja i upotrebe tehnologije koja štiti klimu, u skladu sa evropskim standardima kao i nacrtu novog zakona o katastru kojim će se izvršiti vertikalna organizacija opštinskih katastarskih kancelarija sa Katastarskom Agencijom Kosova i samofinansiranje.

1.8.8. Mere za podršku zaštite životne sredine

S obzirom da je rešavanje problema zaštite životne sredine veoma skupo, kroz korišćenje sredstava prikupljenih od ekoloških poreza biće povećan Fond za subvencije i grantove.

1.9. Razvoj poljoprivrede

Poljoprivreda je zabeležila značajan porast iz godine u godinu, dostižući važnu ulogu u bruto domaćem proizvodu Kosova. Poljoprivreda je tradicionalno bila jedna od glavnih ekonomskih aktivnosti na Kosovu, ali potcenjena obzirom na njen potencijal. Vlada je u potpunosti posvećena promovisanju lanca proizvodnje, od primarne poljoprivredne proizvodnje do obrade, skladištenja i prometa poljoprivrednih proizvoda, kao i kreditnim podsticajima i subvencijama i poboljšanju javne infrastrukture. Pokrivenost domaćeg tržišta poljoprivrednim proizvodima iz zemlje, je prvi korak u pružanju podrške domaćoj proizvodnji.

1.9.1. Mere za podršku poljoprivrede

U cilju daljeg razvoja poljoprivrednog sektora, mere koje će biti preduzete od strane Vlade u ovom mandatu uključuju:

- Povećanje budžeta za podršku/subvencionisanje poljoprivrede, sa prioritetom u sektorima koji imaju komparativnu konkurentnu prednost: voće, povrće, proizvodnja i prerada mleka i mesa (stočarstvo).

- U meri u kojoj je to moguće, da se preispita način podrške tako da ona bude orijentisana ka proizvodnji a ne ka poljoprivrednim inputima.
- Subvencionisanje kamata za poljoprivredne kredite - Poljoprivrednici koji uzimaju kredite od banaka će preuzeti rizik vraćanja kredita, dok će vlada platiti kamatu na te kredite. U ovom slučaju, će se odrediti sektori poljoprivrede gde će se primeniti ova politika.
- Biće uklonjena carinska taksa za sve poljoprivredne inpute.
- Ulaganje u bezbednost hrane u skladu sa evropskim standardima. Agencija za veterinu i hranu će preći u okviru Ministarstva poljoprivrede,
- Za planinske oblasti, promovisanje racionalnog korišćenja šuma omogućavanjem kontinuiranog pošumljavanja uporedo sa korišćenjem šuma.
- Pružanje konsultantskih usluga besplatno za poljoprivrednike i farmere, kao što je mobilna veterina ili mobilni agronom. U tom smislu, država će ugovarati veterinare i agronome, koji će imati odgovornost da nadgledaju i savetuju poljoprivrednike i stočare u određenim regionima.
- Izgradnja tehničkih kapaciteta u određenim lokacijama za zaštitu od grada.
- Pošumljavanje nagiba bi se zaštitili od erozije.
- U cilju zaštite od insekata, šume i pojedina područja će biti kontinuirano prskani.
- Na planinskim brdovitim zemljama, posebno na neiskorišćenim poljoprivrednim zemljištima, biće posebno podržano osnivanje voćnjaka, vinograda, gajenje lešnika, oraha, itd.
- Očuvanje reka od nekontrolisane eksploatacije peska i zagađenja prouzrokovano otpadnim vodama domaćinstva i industrije.

1.9.2. Povećanje fonda za subvencije i grantove

Za poboljšanje poljoprivrede, Vlada će privući druge investicije osim Fonda za zapošljavanje, pomažući kroz finansiranje, subvencije i kredite sa povoljnim uslovima, posebno kupovinu poljoprivredne mehanizacije, đubriva, insekticida ili pesticida, semena i sadnica. Posebna pažnja biće posvećena podsticanju upotrebe staklenika, novih tehnika i tehnologija u poljoprivredi. Takođe će se dati prioritet stimulisanju sektora sa velikim razvojnim potencijalom kao što je voćarstvo, vinogradarstvo i hortikultura. Isto tako, potpuno će se promeniti način podrške orijentisanjem podrške prema proizvodnji a ne prema poljoprivrednim inputima, pošto je orijentacija prema poljoprivrednim inputima učinila da poljoprivredne subvencije ne stignu kod farmera koji obrađuje zemlju, nego kod vlasnika zemljišta.

1.9.3. Pravne reforme za zaštitu poljoprivrede

Vlada će razviti politike kako bi se osiguralo da se poljoprivredno zemljište koristi u produktivne svrhe. Obezbediće se stimulacije za podsticanje obrađivanja neiskorišćenih zemljišta, naročito onih koji su privatizovana. Biće ponudene poreske i carinske olakšice za sektor primarne proizvodnje i olakšavajuće porezne mere koje bi trebalo da smanje troškove proizvodnje. To bi proizvelo pozitivne efekte na rast ovog sektora i nivoa zaposlenosti stanovništva. Preduzeće se politike za očuvanje namene zemljišta nakon privatizacije.

Nastaviće se definisanje vlasništva nad zemljištem, kako privatnog tako i javnog, jer u mnogim slučajevima obradivo zemljište nije definisano ili nije dobro definisano. Korišćenjem rezultata popisa poljoprivrede izvršiće se neposredna inventarizacija zaliha stoke, vinograda, staklenika, voćnjaka, centara za prikupljanje mleka, zelenih pijaca, itd, u cilju uspostavljanja saradnje sa njima i pružanja neophodne podrške. Još više će se povećati zaštita tržišta od damping uvoza i drugih oblika koji uzrokuju narušavanje konkurencije na tržištu je jedna od mera koje bi takođe mogle da proizvedu pozitivne efekte na rast poljoprivrednog sektora.

1.9.4. Poboljšanje poljoprivredne infrastrukture

Za regeneraciju i konsolidovanje poljoprivrede, Vlada će preduzeti infrastrukturne investicije, u cilju poboljšanja sistema navodnjavanja i odvodnjavanja. Kao rezultat toga, ovih godina je izvršen popis poljoprivrednog zemljišta koji će obezbediti precizne podatke za sektor poljoprivrede i olakšati preduzimanje novih politika u ovom sektoru. Ulagaće se u sistem navodnjavanja Ibar-Lepenac tako da polja na Kosovskoj dolini budu pokrivena sistemom za navodnjavanje, i Radonjić da i polja na Dukadžinskoj ravnici budu pokrivena sistemom za navodnjavanje.

Takođe, Vlada će se angažovati u izgradnji, kroz javno-privatno partnerstvo, sabirnih i distributivnih centara poljoprivrednih proizvoda, lekovitog bilja, šumskih plodova i specijalizovanih rashladnih komora za održavanje, kao i u izgradnji infrastrukture za prikupljanje, konzervaciju i pakovanje. Vlada će nastaviti da podržava investicije za izgradnju sabirnih centara poljoprivrednih i stočarskih proizvoda kroz subvencije kamata i delimičnog pokrića ulaganja kroz državne subvencije, kako bi se odmah izvršila inventarizacija zalihe goveda, vinograda, staklenika, voćnjaka, centara za prikupljanje mleka, zelenih pijaca itd. To će još jednom predstavljati našu posvećenost za uspostavljanje saradnje sa privatnim sektorom uz obezbeđivanje neophodne podrške za razvoj.

1.9.5. Podrška za sektor stočarstva

Stočarstvo je jedno od najbogatijih nasleđa Kosova i veruje se da bi moglo biti konkurentno na tržištu. Vlada će podržati i podsticati razvoj stočarstva na Kosovu kako bi se povećala proizvodnja mlijeka, mesa, vune, kože i takođe će podsticati industriju povezanu sa ovim nus-proizvodima. Da bi se omogućio razvoj stočarstva nova vlada će promovisati kultivisanje biljaka koje služe stočarstvu, kao što su lucerke, kupus, krmno bilje i promovisaće održavanje pašnjaka.

1.9.6. Promovisanje novih poljoprivrednih kultura i organske poljoprivrede

Vlada će podržati istraživanje i analize tržišta koje će istražiti potencijal uzgoja novih kultura koje nisu tradicionalne na Kosovu, kao što su cveće ili industrijske biljke koje se koriste za farmaciju ili kozmetiku; voće ili povrće koje nije ranije gajeno, ali za koje je klima i zemljište pogodno, kao što su kivi, špargla itd.; farme novih kultura koje postižu uspehe u susednim zemljama kao što su pčelarstvo, proizvodnja puževa za izvoz, nojeva, jelena itd. Takođe, postoji izražena osetljivost na životnu sredinu a razvoj Kosova se posmatra u uskoj povezanosti sa očuvanjem prirode što će osigurati i dugotrajnost turizma. U međunarodnim

tržištima je primećena sve veća potražnja za organskim poljoprivrednim proizvodima. Pored toga će biti ponuđene mogućnosti za grantove i kredite sa povoljnim uslovima od zemalja i međunarodnih institucija za primenu organske poljoprivrede. Vlada će se angažovati da u bliskoj saradnji sa poljoprivrednicima da se prijave za dobijanje što više sredstava za podsticanje razvoja organske poljoprivrede.

1.9.7. Zaštita šumskih resursa

Zaštita životne sredine je obaveza i posvećenost dobrobiti budućih generacija. Stoga, mi ćemo razviti zakonodavstvo koje postavlja granične vrednosti za oslobađanje gasova, kriterijume za zaštitu vode, vazduha i zemljišta od zagađenja i korišćenje tehnologije koja štiti životnu sredinu, u skladu sa evropskim standardima. Poseban prioritet će biti očuvanje šuma i ulaganje u zelenilo, kao i promovisanje racionalnog korišćenja šuma, omogućavanjem kontinuiranog pošumljavanja uporedo sa korišćenjem šuma.

1.10. Infrastruktura

U cilju daljeg razvoja i unapređenja infrastrukture, Vlada će preduzeti mere za stvaranje neophodne infrastrukture, što će biti finansirano pre svega kroz odobravanje povoljnih kredita ili kroz javno-privatno partnerstvo. Ovaj oblik ulaganja u infrastrukturu neće opteretiti državni budžet.

1.10.1. Drumska infrastruktura

Infrastruktura je imala visok nivo investicija, posebno u izgradnji evropskih koridora. Vlada će nastaviti sprovođenje postojećeg ugovora za izgradnju autoputa Priština – Elez Han - R6, koji će biti završen u srednjem roku. Sa ovim autoputom, i autoputom 7, će se pokriti oko dve trećine evropskih trasa, što će omogućiti bolji pristup stranim investitorima na Kosovu i bolju među-vezu kosovskih gradova. Sa završetkom autoputa Priština - Elez Han, Kosovo ispunjava uslove za izgradnju evropskih koridora definisanih od strane Transportne opservatorije za nadgledanje saobraćaja u jugoistočnoj Evropi (SEETO) i omogućiće Kosovu da ima centralnu ulogu na Balkanu.

Vlada će nastaviti izgradnju-širenje puta koji povezuje Prištinu sa Mitrovicom i Vučitrnom, koristeći sredstva iz sporazuma koje je Vlada potpisala sa Islamskom bankom za razvoj (IDB), OPEC Fondom za razvoj (OFID) i Saudijskim fondom za razvoj (SFR). Proširenje autoputa Priština-Peć će se postići kroz finansiranje iz razvojnih banki koje nude dugoročne kredite sa nižim kamatnim stopama. Vlada je već i formalno podnela zahtev Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD) i Evropskoj investicionoj banci (EIB), od kojih očekuje da budu pozvani na pregovore finansijskih aranžmana za završetak projekta. Radiće se na projektu puta od Qafa e Duhles prema Uroševcu, a zatim ka Gnjilanu, koji omogućava povezivanje sa koridorom istok-zapad i magistralom Priština-Skoplje. Takođe, treba da počne projekat izgradnje puta koji povezuje Prištinu sa Podujevom i put Priština-Gnjilane-granični prelaz za Bujanovac.

Za sve ove infrastrukturne projekte, uključujući projekat autoputa Priština - Elez Han, radiće se za obezbeđivanje sredstava van budžetskih sredstava, kroz povoljne kreditne linije, tako da

se sredstva projekta usmere na projekte sa većim prioritetom koji promovišu zapošljavanje u privatnom sektoru i rast prihoda.

Vlada će nastaviti da podržava opštine u izgradnji regionalnih i seoskih puteva. Vlada će odlučiti koji projekti će biti izabrani pre početka budžetske godine. Kriterijumi za određivanje projekata će biti određeni administrativnim uputstvom. Biće potrebna sveobuhvatna studija da se utvrdi rehabilitacija i izgradnja regionalnih puteva.

1.10.2. Železnička infrastruktura

Vlada namerava da uz pomoć razvojnih banka finansira rehabilitaciju liniju 10 železničke pruge, koja omogućava jeftiniji transport za ljude i robu. Tokom četiri godine, Vlada će finansirati obnovu linije istok-zapad, koja omogućava železničku vezu sa Albanijom i Crnom Gorom, odnosno, stvaranje veze sa jadranskim lukama. Studija za vezu sa tim zemljama treba da se uradi prema multimodalnoj strategiji transporta, sa prioritetom u Sekretarijatu za saobraćaj Transportne opservatorije za nadgledanje saobraćaja u jugoistočnoj Evropi (SEETO) i u saradnji sa susednim državama. Nakon rehabilitacije posteljice postojećih linija i elektrifikacije linija iz susednih zemalja, naredni korak će biti ulaganje u elektrifikaciju železnica.

1.11. Telekomunikacije i informacione tehnologije

Održivi razvoj sektora telekomunikacija je enormno otežan nakon rata, zbog problema sa statusom Kosova u međunarodnim organizacijama, posebno onih profilisanih u oblasti telekomunikacija. Ograničeno upravljanje numeracijom i frekventnim resursima i dalje ima negativne efekte na ukupni prihod telekomunikacionog sektora. Telekomunikacioni sektor je nastavio da se liberalizuje i Kosovo sada ima još širi spektar telekomunikacionih usluga, pristupačne cene na malo glasnih razgovora i podataka. Liberalizacija i lansiranje se prenelo i na 3G i 4G/LTE tehnologije, koje su otvorile širok horizont za budućnost komunikacija na Kosovu.

Za dalji razvoj telekomunikacija Vlada Kosova će se fokusirati na tri glavna prioriteta:

1. Razvoj infrastrukture IKT sa fokusom na razvoj širokopoljasne infrastrukture i bezbednost mreža i elektronskih komunikacija,
2. Razvoj elektronskih sadržaja i usluga i promovisanje njihove upotrebe,
3. Nadogradnja veštine stanovnika Kosova u upotrebi IKT

1.11.1. Dobijanje nacionalnog pozivnog broja

Trenutno Kosovo i dalje ima samo tri kodova za telefonske usluge (+377, +386 za mobilne servise i 381 za fiksnu telefoniju), što smanjuje atraktivnosti za investicije u sektoru telekomunikacija, prouzrokuje finansijske gubitke i veće poteškoće u upravljanju numeričkim sistemom od strane regulatora i operatora koji pružaju telekomunikacione usluge na Kosovu. Ovo je adresirano u dijalogu olakšanog od strane EU gde je postignut dogovor između strana da se Kosovu dodeli trocifreni pozivni kod od strane ITU (International Telecommunication Union). Ovaj kod pruža realnu priliku za rešavanje velikih problema telekoma. Trenutno

operater "Vala" koristi kod Monaka (+377), dok Ipko koristi Slovenački kod (+386), sa relevantnim obaveštenjima nakon obezbeđivanja državnog koda i relevantnim odlukama RAT, ovi ugovori takođe će prestati da važe. Nakon dobijanja koda, svi operateri fiksne i mobilne telefonije na Kosovu biće dužni da koriste jedinstveni novi kod, nakon isteka perioda koji odredi RAT.

1.11.2. Privatizacija VALA-e nakon potrebnog restrukturiranja

Proces privatizacije 75 % akcija javnog telekomunikacionog operatora, PTK, završen je bez privatizacije akcija zbog ne-odobrenja od strane Skupštine Republike Kosova. Kao rezultat toga, biće pregledana strategija, a intenzivno će se raditi na poboljšanju učinka ove kompanije a takođe će se izvesti kapitalne investicije za poboljšanje konkurentnosti i tržišne vrednosti kompanije.

1.11.3. Dalja liberalizacija tržišta mobilne telefonije

Protok usluga sa dodatnom vrednošću elektronske komunikacije se eksponencijalno povećava. U okviru dijaloga olakšan od strave EU, postignut je dogovor o telekomunikacijama, u septembru 2013. godine. Glavno dostignuće je bio sporazum između stranaka da se Kosovu treba dodeliti pozivni telefonski trocifreni kod od Međunarodne unije za telekomunikacije (UNT) sa početkom u 2015. godini. Jedna od tri glavne politike, koje proizilaze iz dokumenta o politikama u sektoru elektronskih komunikacija - digitalne agende za Kosovo od 2013. do 2020. godine, je razvoj infrastrukture informacionih i komunikacionih tehnologija. Ovaj prioritet je počeo da se ostvaruje u pravcu dalje liberalizacije mobilnih broadband usluga dozvoljavajući upotrebu novih tehnologija koje omogućavaju napredne mobilne širokopoljasne usluge (3G i 4G/LTE).

Internet korisnici i dalje obeležavaju ubrzan rast, gde je ukupan broj dostigao 167,953, sa prodorom po glavi stanovnika od preko 9 % i kućnim prodorom od 56%. Korišćenje fiksnog interneta je nastavilo da se progresivno povećava. Sada možemo reći da je tržište za Internet usluge gotovo u potpunosti liberalizovano, s obzirom na činjenicu da su do sada licencirani 50 provajdera Internet usluga. Vodeći operateri su istovremeno i operateri koji su povezani na čvorište Internet razmene KOS-IX: Ipko, PTK, Kujtesa i Artmotion, koje nude vrlo moderne Internet usluge, sa posebnim naglaskom na uspostavljanju DOC SIS 3.0 tehnologije i razvlačenju optičkog vlakna FTTH na domaćinstva od strane malog broja operatera.

1.11.4. Informacione tehnologije

Širom sveta, informacione tehnologije (IT) imaju veliki uticaj na ekonomsku transformaciju, reforme javnog sektora i celog društva u celini. U okviru ovog trenda digitalne transformacije, IT sektor je postavljen kao glavni prioritet na dnevnom redu mnogih vlada. Pored toga, imajući u obzir ukupnu vrednost ove tehnologije na svetskom tržištu od 1.133.330 miliona evra (2013. godine), IT sektor nije samo jedan od najvećih sektora, nego je takođe i naj-dinamičniji sektor, što ovaj sektor čini ključem za ekonomski rast i inovacije.

Vlada Kosova s obzirom na strateški značaj IT sektora, ovu tehnologiju smatra jednom od najvažnijih prioriteta za ekonomski razvoj i strukturnu transformaciju ka ekonomiji zasnovanoj na znanju. Glavni stubovi na kojima se zasniva razvoj IT na Kosovu će biti:

- Promotivne politike, izvoza i investicija za IT
- Razvoj unutrašnjeg tržišta i saradnja između IT preduzeća
- Povećanje nivoa preduzetništva i kvaliteta rada u IT preduzećima
- Edukacija, inovacije i izgradnja kapaciteta za istraživanje i razvoj u IT

Za što održiviji razvoj i imajući za cilj stvaranje društva i ekonomije zasnovane na znanju, Vlada Kosova će stvoriti poseban fond za razvoj informacionih i komunikacionih tehnologija.

1.12. Razvoj turizma

Turizam je bio i ostaje značajno područje za kosovsko društvo i ekonomski razvoj privatnog sektora i privrede u celini. Kosovo nudi dobre mogućnosti za zimski turizam i planinarenje, rekreativne sportove, kulturni turizam zasnovan na našem istorijskom i kulturnom nasleđu. Stvaranjem putne i vazdušne infrastrukture, bržeg povezivanja sa Albanijom, Makedonijom koja se očekuje da uskoro bude završena, kao i sa drugim zemljama, pozitivno se uticalo i dalje će se uticati na povećanje protoka turista na Kosovu. To je omogućilo i dalje će dodatno povećati mogućnost da i Kosovo bude deo Balkanske karte za različite grupe posetilaca, počevši od jednodnevnih poseta i dužih. Takođe završena putna infrastruktura do glavnih destinacija kao što su Rugovska klisura ili Brezovica, je pozitivno uticala na rast turizma u tim delovima.

U tom smislu, Vlada će promovisati turizam kao sektor koji ima višestruke efekte na privredu i zaštitu životne sredine. Razvoj turizma će imati direktan uticaj na nekoliko oblasti: proizvodnja, rast prihoda, razvoj privrednih aktivnosti, turizam, transport, trgovina, kulturne institucije, itd, na povećanje zaposlenosti, podizanje nivoa životnog standarda, povećanje investicija, poboljšanje platnog bilansa i razvoj nedovoljno razvijenih područja, itd. Dok će indirektan uticaj imati na ekonomske aktivnosti kao što su poljoprivreda, građevinarstvo, industrija, zanatstvo, itd. Ekonomski značaj turizma kao jedne od determinanti razvoja, predstavlja samo mali deo ukupnog ekonomskog sistema Kosova. Vlada sa posebnim naglaskom će se fokusirati na:

- Unapređenje i razvoj infrastrukture koja omogućava razvoj turizma.
- Priprema turističke mape za svaku opštinu.
- Revalorizacija turističkih potencijala Kosova na osnovu međunarodnih standarda.
- Investicije za unapređenje lokalne gastronomije i njenog korišćenja kao turističkog proizvoda.
- Promocija i podrška medicinskog (zdravstvenog) turizma).
- Promocija planinskog turizma u turističke destinacije visokog nivoa, posebno na Prokletijama i Šar planini.
- Saradnja sa lokalnim zajednicama za očuvanje spomenika prirode.
- Otvaranje turističkih sajtova za celu teritoriju Kosova i posebnih sajtova turističkih lokaliteta.

- Radiće se na stvaranju zajedničke turističke ponude sa Republikom Albanijom za strane posetioce i investitore i albansku dijasporu.

1.12.1. Razvoj turističkog multifunkcionalnog - odmarališta "Brezovica"

Sada Kosovo pruža mogućnosti za razvoj turizma u pojedinim delovima, kao što je skijaški centar Brezovica na Šar planini. Ovaj resurs je na nadmorskoj visini između 1.700 i 2.500 metara. Ona nudi odlične uslove tokom skijaške sezone od novembra do maja. Bogatstvo Brezovice obuhvata tri hotela sa 680 soba, dva restorana i devet ski-liftova nosivosti od 10.000 skijaša na sat. Kako je blizu aerodroma u Prištini (60 km) i Skoplja (70 km), ovaj resurs predstavlja potencijalnu destinaciju za strane turiste i ima mogućnosti da postane najomiljenija turistička zimska destinacija na Balkanu.

Tokom mandata vlade će biti realizovan razvojni projekat Turističkog centra Brezovice, koji je već počeo, a klasifikovan je kao projekat od nacionalnog značaja. Sa početkom projekta Brezovice, na Kosovu će biti otvoreno preko 3000 novih radnih mesta, a u realizaciji ovog projekta predviđeno je da se ulaže više od 400 miliona evra. Mi ćemo nastaviti da radimo sa visokim prioritetom za modernizaciju, napredak kao i stvaranje uslova za bavljenje turizmom što većeg broja građana, posebno onih iz turističkih delova Kosova. Mi ćemo pružiti podršku, savete, pomoć i mogućnost promovisanja kosovskog turizma.

1.12.2. Razvoj seoskog i planinskog turizma

Seoski turizam ili agro-turizam je još jedan sektor sa velikim razvojnim potencijalom na Kosovu. Broj turista koji vole ovu vrstu turizma na međunarodnom nivou, ali i na nacionalnom nivou, je u porastu. Takođe se primećuje i trend urbanih građana Kosova da provedu vreme u ruralnom području u direktnom kontaktu sa prirodom i tradicionalnim poljoprivrednim i stočarskim aktivnostima. Zato smatramo da je razvoj agro-turizma pozajmljujući iz najboljih međunarodnih praksa, na mnogim živopisnim područjima Kosova učiniće turističku ponudu naše zemlje raznovrsnijom i značajno će povećati zaposlenost i prihode u sektoru turizma. Pored aspekta prirodnih lepota, agro-turizam Kosova može da se stimuliše i karakterističnom kuhinjom, bogatom narodnom tradicijom i tipičnom gostoljubivošću Kosova. U narednom mandatu, Vlada će razviti sveobuhvatnu strategiju za ovaj sektor, i usmeriće jedan deo sredstava za stimulisanje ovog sektora.

1.12.3. Zaštita prirodnih resursa

Uz fokus na izgradnju države i razvoj, jedan od prioriteta Vlade će biti zaštita prirodnih resursa Kosova. U ovoj funkciji postoje i deluju Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i Agencija za zaštitu životne sredine Kosova (AZŽSK) kao deo ovog ministarstva. Takođe, druge vladine i nevladine organizacije su aktivne u zaštiti prirodnih resursa. Zaštita prirodnih resursa realizuje se kroz državne institucije predviđene zakonima koje su angažovane u očuvanju kvaliteta vazduha, vode, zemljišta i biodiverziteta, promovisanju korišćenja obnovljivih izvora energije i održivog korišćenja prirodnih resursa u cilju pružanja zdrave sredine za sadašnje i buduće generacije, u skladu sa napretkom ekonomskih i socijalnih kretanja.

Jedan od glavnih prioriteta Vlade u narednom četvorogodišnjem mandatu će biti zaštita prirodnih resursa na Kosovu, sa jasnim i konkretnim politikama za prirodne resurse. Naša misija će biti zaštita resursa u saradnji sa stanovnicima tih delova, stimulišući ih da čuvaju životnu sredinu i stvarajući uslove za život stanovnicima tih delova.

1.13. Poboljšanje učinka javnih preduzeća

Vlada će ojačati odgovorno i profesionalno korporativno upravljanje, koje obezbeđuje održivost javnih preduzeća, visok kvalitet usluga za građane i ekonomiju obima koja obezbeđuje nižu cenu od privatnog sektora. U cilju poboljšanja učinka javnih preduzeća Vlada će razmotriti pravnu osnovu i opravdanost razdvajanja javnih preduzeća na centralne i lokalne, kako bi se osiguralo da su u donošenju odluka uključeni akteri koji su pogođeni aktivnostima ovih preduzeća.

Sa ciljem što efikasnijeg upravljanja i kontrole, razmotriće se mogućnost da neke od javnih preduzeća budu prenete na monitoring od strane nadležnih ministarstava. Nezavisnost iz državnog budžeta će biti pregledana za jedan broj javnih preduzeća, sa posebnim naglaskom na preduzeća komercijalnog karaktera, ali ni u jednom slučaju ne povređujući usluge za građane, biće podržana pokrivenost jednog dela javnih usluga za porodice koje žive od socijalne pomoći uslugama snabdevanja električnom energijom, vodom za piće, grejanjem i iznošenja otpada. S obzirom da su postupci javnih nabavki identifikovani kao prepreka za nove investicije i neke komercijalne aktivnosti pojedinih javnih preduzeća, biće sagledane mogućnosti da javna preduzeća koja se suočavaju sa direktnom konkurencijom privatnog sektora da dobiju poseban pravni tretman za postupke javnih nabavki. Razmotriće se mogućnost da sudovi daju prioritet razmatranju slučajeva žalbi javnih preduzeća protiv zaduženih potrošača.

Privatizacija javnih preduzeća treba da se desi, ali samo u slučajevima kada će privatizacija kao proces dovesti do najviše tačke vrednosti preduzeća i drugih koristi u vezi sa privatizacijom. Što se tiče privatizacije PTK Vala 900, Vlada će preispitati postojeću strategiju za njenu privatizaciju. Pre privatizacije treba da poboljša učinak ovog preduzeća, kroz efikasno upravljanje i kapitalne investicije za poboljšanje konkurentnosti preduzeća i njegove tržišne vrednosti. Za svako preduzeće će se postaviti ključni pokazatelji učinka, tako da se menadžment i odbori ovih preduzeća drže odgovornim za svoj rad.

1.14. Kosovska agencija za privatizaciju i društvena preduzeća

Proces privatizacije društvenih preduzeća je prošao u završnu fazu, i zato Vlada će se fokusirati na razmatranje zakona kojim se uređuje rad KAP, tako da se obezbedi redovna i efikasna odgovornost. Takođe, u ovom okviru će se odrediti rok za završetak procesa privatizacije i likvidacije društvenih preduzeća i završetka rada ove agencije. Kao što je već rečeno, Vlada će razviti državnu strategiju koja treba da se odobri od Skupštine Republike Kosova, za korišćenje sredstava prikupljenih od privatizacije i likvidaciju društvenih preduzeća. Ova sredstva će se koristiti za subvencionisanje kamata za poljoprivredne kredite i ulaganja u mala i srednja preduzeća sa ciljem promovisanja zapošljavanja. Deo tih sredstava biće usmeren na profesionalni rast i stručno usavršavanje radnika koji su ostali nezaposleni

od privatizacije društvenih preduzeća. U cilju povećanja efikasnosti u rukovanju potencijalnim potraživanjima poverilaca od privatizacije društvenih preduzeća od strane Specijalne komore Vrhovnog suda, Vlada će razmotriti pravnu osnovu koja reguliše ovu oblast. Izvršiće se revizija predmeta privatizacije specijalnim spinoffom u vezi sa ispunjavanjem uslova ugovora.

1.15. Voda

Na Kosovu u proseku godišnje protiče 120 m³ /sec. Od ove količine akumulira se samo 15%, dok ukupna upotreba vode za sve društveno-ekonomske aktivnosti nije veća od 20 odsto vode koja teče. Ovo dokazuje da Kosovo ima vodu, ali planiranje i korišćenje voda kao ekonomski i socijalni resurs je veoma nizak. U roku od šest meseci ćemo završiti Strategiju za vode i jasno definisati izvore za pijaću vodu, za industriju, za poljoprivredu i privredu.

Danas oko 20 % stanovništva Kosova nema pristup na javno snabdevanje vodom. Stoga, voda za piće će biti prioritet. U tom kontekstu, mi ćemo u partnerstvu sa donatorima i finansijskim institucijama raditi na blagovremenom finaliziranju projekta za Prištinu, dok u narednom četvorogodišnjem periodu na priključenju na vodovodni sistem i snabdevanju vodom kroz javni pristup sela i drugih područja koja nemaju vodu, u osam opština koje se snabdevaju od ovog sistema.

1.15.1. Plan upravljanja vodama

Vlada Kosova će obezbediti od donatora finansiranje sveobuhvatne studije o upravljanju vodama na duge staze. Urbana područja su u procesu značajnog rasta stanovništva, što izaziva preopterećenje regionalnih kompanija za vodovod. Stoga, stvaranje novih kapaciteta je neophodno. Plan će studirati najpovoljnije mogućnosti za stvaranje potrebnih jezera da bi se ispunili zahtevi građana i snabdevali pitkom vodom 24 sata. Regionalne i lokalne kompanije će biti ohrabrene da poboljšaju upravljanje, u cilju olakšavanja direktnog finansiranja od razvojnih banaka koje posluju u Republici Kosovo. Vlada ima program sa donatorima za dalje širenje vodovodne mreže u seoskim područjima i sanaciju postojeće.

1.15.2. Prečišćavanje otpadnih voda

U velikim urbanim centrima, koji su kao veliki zagađivači vode i reka, počee primena postrojenja. Investiraće se i u jezeru Batlava i Badovac, kako bi se izbegle otpadne vode i drugi zagađivači vode. Finansiranje će biti obezbeđeno iz budžeta, preorijentacijom investicija, kao i od donatora i međunarodnih finansijskih institucija. Vlada, uz pomoć donatora, je operacionalizovala fabriku za prečišćavanje otpadnih voda u Srbici, dok je u Prizrenu i Đakovici potpisala sporazume finansiranja sa donatorima za pokrivanje polovine gradova sa ovom uslugom, što je neophodno za zaštitu životne sredine. Uskoro će biti obezbeđena sredstva za postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Pecći, koje će u velikoj meri pokriti sliv Belog Drima. U naredne četiri godine, Vlada će obezbediti sporazume finansiranja i za Prištinu, Uroševac, Gnjilane i Mitrovicu.

1.15.3. Investicije u sistemu za navodnjavanje

Izvršiće se proširenje dva glavna sistema, Ibar-Lepenac i Radonić, i takođe projektovanje i izgradnja novih sistema za navodnjavanje uz korišćenje velikog dela reka Kosova, kao što su: Drim, Lepenac, Erenik, Bistrica, Sitnica, Drenica, Lap i Morava. Na taj način ćemo udvostručiti površine za navodnjavanje, a istovremeno početi velika ulaganja kroz izgradnju akumulacija, koje će biti namenjene za navodnjavanje, ali i u druge svrhe. Počeće regulacije većih reka i izgradnja akumulacija na ovim rekama. To će omogućiti njihovo bolje korišćenje i sprečiti poplave. Takođe, će se identifikovati sve moguće lokacije, tako da se potencijal voda koristi i za proizvodnju električne energije, ispunjavajući ekološke kriterijume i kriterijume EU. Interesovanje investitora u ovoj oblasti je sjajno. Mi ćemo podržati sve projekte, koji će obezbediti dodatnu energiju iz vodenih resursa.

1.16. Socijalna politika, socijalna zaštita i društvena solidarnost

1.16.1. Načela politika socijalne zaštite

Vlada je posvećena jačanju tržišne ekonomije i ekonomskog razvoja, kao glavno sredstvo za smanjenje siromaštva i nezaposlenosti, takođe obezbeđujući društvenu solidarnost kroz ekonomske politike preraspodele prihoda. Socijalne politike će obezbediti finansijsku stabilnost i održivost šeme obaveznih penzijskih doprinosa i promovisati šeme dobrovoljne štednje.

Smanjenje socijalnih problema i socijalna zaštita su direktno povezani sa ekonomskim razvojem i povećanjem zaposlenosti. Otvaranje novih radnih mesta je jedini način da se smanji socijalni problemi na Kosovu. Vlada smatra da je potrebno da se izgradi sistem zaštite koji ima primarni cilj prekvalifikaciju pojedinaca koji zavise od socijalne pomoći. Kako najveći broj korisnika socijalne pomoći pripada ruralnim područjima, podržavanje određenih sektora, koji su prošireni u ovim oblastima, kao što je poljoprivreda, stočarstvo i slično je mogućnost za ekonomski razvoj i poboljšanje uslova za ove porodice.

Vlada će tretirati socijalnu pomoć u celini za stvaranje uslova za zapošljavanje, kvalitetno obrazovanje i efikasne usluge za socijalne kategorije. Vlada će podržati poboljšanje stanja korisnicima socijalne pomoći i osnovnih penzija. Smanjenje broja ljudi na socijalnoj pomoći i njihova integracija u društvo će se ostvariti promovisanjem njihovog zapošljavanja. Socijalna pomoć će biti projektovana na način da ohrabri ljude koji zavise od pomoći da krenu u potrazi za poslom i povećanju svoje sposobnosti za tržište rada.

1.16.2. Tretiranje specifičnih kategorija

Ratne kategorije, uključujući porodice palih boraca, invalide, veterane i pripadnike OVK, kao i porodica civilnih žrtava rata, čine osetljiv deo kosovskog društva, koji se suočava sa brojnim teškoćama. Suočavanje sa ovim specifičnim kategorijama, ima i političku osetljivost pored socijalne strane problema. Vlada će početi primenu zakona o statusu i pravima boraca, invalida, veterana, pripadnika OVK, civilnih žrtava rata i njihovih porodica, koji će takođe biti izmenjen u skladu sa relevantnim zahtevima. Nastaviće se povećanje pomoći za invalide, porodice palih boraca, vojnih invalida, veterana i drugih ratnih kategorija. Pored penzija,

korisnici šeme će i dalje imati beneficije za: izuzeće od plaćanja troškova električne energije i oslobađanje od troškova carine na automobile za ratne invalide. Vlada Kosova će nastaviti saradnju sa udruženjima koja predstavljaju ratne kategorije.

1.16.3. Održavanja standarda života onih koji zavise od države

Vlada će se angažovati da socijalna pomoć koju država pruža najsiromašnijim obezbedi porodici dovoljna sredstva da zadovolji osnovne potrebe. Koliko je to moguće, socijalna pomoć će biti uslovljena aktivnim radom korisnika i učešćem u prekvalifikaciji, kao mera za ublažavanje siromaštva i zavisnosti od socijalne pomoći. Maksimalno će biti eliminisane prepreke koje sprečavaju preduzeća da zapošljavaju žene, i promovisaće se zapošljavanje starijih osoba koje još nisu dostigle vreme za odlazak u penziju.

Penzioni sistem će dalje napredovati za korisnike: osnovnih penzija, davanja doprinosa za osobe sa invaliditetom, penzionere "Trepče", bivše pripadnike KZK i BSK-a. Tokom četvorogodišnjeg perioda, isplate za ove kategorije će se neprekidno povećati.

- Nastavićemo potpisivanje sporazuma u sferi penzija sa državama gde su građani Kosova radili. Ovi sporazumi će obezbediti ostvarivanje prava na penziju za sve one koji su radili u drugim zemljama.
- Nastaviće se pružanje usluge porodičnog smeštaja za decu koja nemaju krvne srodnike i realizacija porodičnog smeštaja dece bez roditeljskog staranja.
- Takođe, nastaviće se sprovođenje šeme za podršku porodicama koje imaju decu sa trajnim invaliditetom od 1-18 godina, uz udvostručivanje tekućeg iznosa od 100 evra mesečno.
- Takođe, nastaviće se stambena pomoć i zaštita žrtava nasilja u porodici. Nastaviće se i povećati 24 - časovno institucionalno staranje za decu i odrasle sa mentalnim invaliditetom, za bolesnike koji su u Specijalnom Institutu u Štimlje i sedam domova na nivou lokalne zajednice. Nastaviće se i povećati staranje o starijim osobama bez porodice u staračkom domu u Prištini i dva doma na nivou lokalne zajednice.
- Biće povećana socijalna pomoć za porodice kojima je potrebno uključivanje u šeme socijalne pomoći.
- U saradnji sa Energetskom korporacijom Kosova, nastaviće se subvencionisanje električne energije u domaćinstvima u SNS šemi i šemi FDIL. Nastaviće se podrška za ratne veterane, invalide i porodice palih boraca

1.16.4. Promovisanje preduzetništva u cilju smanjenja zavisnost od socijalne pomoći

Vlada će razviti aktivne socijalne politike koje promovišu preduzetništvo, kako bi se smanjila zavisnost od socijalnih šema, kroz preduzetništvo za mlade i žene. U prvom redu u ruralnim područjima biće ponuđena mogućnost intenzivnog razvoja u poljoprivredi kao i drugi podsticaji u oblasti poljoprivrednog kreditiranja. Posebna pažnja biće posvećena radnicima pogođenim privatizacijom društvenih preduzeća, tako da oni ne postanu teret socijalne pomoći. Finansiranje dodatka za penzionere koji su plaćali doprinose u bivšoj Jugoslaviji biće pregledana kroz primenu principa solidarnosti za ovu kategoriju, kao i u drugim zemljama.

2. VLADAVINA ZAKONA I PRAVNA DRŽAVA

Osnovni princip na kome će raditi Vlada Republike Kosovo je vladavina zakona. Naš glavni cilj će biti ojačanje i služenje Republike Kosovo svim njenim građanima, podrška njihovim naporima za obezbeđivanje prihoda, mirnog i bezbednog života. Jačanje vladavine zakona i obezbeđivanje unutrašnje socijalno - ekonomske kohezije, će pomoći konsolidaciji državnosti Kosova u međunarodnoj areni. Vladavina prava je determinanta za kvalitet i dobro upravljanje. Vlada će biti beskompromisna u borbi protiv korupcije, organizovanog kriminala, terorizma i aktivnosti vezanih za pojavu terorizma, privrednog kriminala, trgovine ljudima i drugih oblika kriminala. Ovo se može postići samo sa ljudima koji imaju čiste ruke i koji su odgovorni.

Vlada nastoji da sistem pravde i bezbednosti na Kosovu bude funkcionalan, profesionalan, apolitičan, integrisan i prostiran na celoj teritoriji zemlje, u skladu sa evropskim standardima u oblasti prava i bezbednosti. Pravosudni i bezbednosni sistem treba da bude u službi svih građana. Kosovska vlada smatra veoma važnim rad organa koji se bave vladavinom prava, unutrašnjom i spoljnom bezbednošću i zalaže se za njihovo osnaživanje u skladu sa principom podele vlasti.

Vlada će se zalagati za stalnu reformu organa tužilaštva i njihovog jačanja, kao preduslov za efikasno i efektivno suzbijanje kriminala. Vlada je posvećena za nezavisno i nepristrasno tužilaštvo, kako, bi se beskompromisno borila protiv svih oblika kriminala, uz zaštiti najvitalnih vrednosti građanina i društva. Vlada Republike Kosova će se angažovati da podrži nezavisnu profesiju advokata.

Pored uspeha u sektoru pravosuđa postoje mnogi izazovi koji će biti tretirani velikim posvećivanjem od strane Vlade. Novim institucionalnim okvirom, pravosudni sistem će se konsolidovati i usredsrediti na poboljšanje kvaliteta, efikasnosti i performanse. Drugi izazov je ujedno i preuzimanje izvršnih odgovornosti od strane Misije Evropske unije za vladavinu prava - EULEX, kao i sprovođenje sporazuma o normalizaciji odnosa sa Srbijom, odnosno uspostavljanje jedinstvenog sistema na celoj teritoriji Kosova. Vlada Kosova će se angažovati da podrži nezavisne sudske institucije u tretiranju velikog broja nagomilavanih slučajeva i poboljšanju i obradi podataka i upravljanja predmetima.

U cilju poboljšanja stanja u pravosudnom sistemu uopšte, vlada će biti posvećena sprovođenju reformi neophodnih za razvoj pravosudnog sistema koji će biti transparentan, obezbeđujući punu funkcionalnost pravosudne reforme u skladu sa važećim zakonima, stvaranje i poboljšanje fizičke infrastrukture sudova kako bi se zadovoljavale potrebe koje proizilaze iz reforme. Kosovska vlada će podržati izgradnju objekata osnovnih sudova u Đakovici, Prizrenu i Mitrovici, i pružiće podršku razvoju elektronskih sistema za upravljanje predmetima i komunikaciju i osposobljavanje korisnika elektronskih sistema,

preispitivanje strategije upravljanja starim predmetima, funkcionalizaciju jedinice za istraživanje i analizu, i povećanje kapaciteta sa stručnim saradnicima i sudskim pripravnicima.

Kosovska vlada će se angažovati za obezbeđenje preduslova i efikasnije upravljanje u izvršenju krivičnih sankcija. Nastaviće se sa podizanjem novih infrastrukturnih kapaciteta u Popravnoj i Probacionoj službi Kosova i rekonstrukcijom postojećih, stručnom osposobljavanju osoblja popravne i probacione službe i preduzimanjem mera za re-socijalizaciju osuđenika, osnivanjem posebnih institucija za izvršenje vaspitno -popravnih mera prema maloletnicima u skladu sa Kodeksom pravde za maloletnike. Povećaće se funkcionalnost Zatvora visoke bezbednosti i dva nova pritvorska centra (u Prištini i Gnjilanu) i primena elektronskog sistema nadzora nad osuđenima kao i funkcionalnost objekta za maloletnike sa vaspitnom merom. U sudskoj medicini, pored podizanja kapaciteta, angažovaćemo se za osnivanje NDK laboratorije koja će se baviti građanskim predmetima.

Zaštita i poštovanje osnovnih prava i sloboda je glavni stub u normalnom funkcionisanju demokratske države. Zapravo, od toga direktno zavisi politički, ekonomski i pravni razvoj države. Na Kosovu, ljudska prava i slobode su garantovana zakonom. Vlada će ljudska prava visoko postaviti u njenoj političkoj agendi, i povećaće izdvajanje budžetskih sredstava u toj svrhi. Vlada će biti posvećena poštovanju građanskih, političkih, ekonomskih i socijalnih prava svih građana Kosova, bez obzira na njihovu nacionalnu, etničku, versku, rasnu ili rodnu pripadnost, kao što je zagantovano Ustavom i zakonom. U tom smislu Vlada Kosova će sprovesti postojeće zakone, i nastaviće da ažurira strategije za ljudska prava, osiguravajući dugoročni pristup u tom pogledu. Vlada će usvojiti nove zakone sa ciljem da se dopunjuje zakonodavstvo za zaštitu ljudskih prava. Tu će biti uključeni Zakon protiv diskriminacije, Zakon o Ombudsmanu i Zakon o ravnopravnosti polova.

Jednakost pred zakonom, pravično suđenje, ne-diskriminacija, imovinska prava, sloboda i bezbednost, ljudsko dostojanstvo i druga građanska prava su temelj ustavnog i pravnog poretka na Kosovu, stoga se Vlada snažno angažuje za zaštitu ovih načela i prava. Vlada će se usredsrediti na jačanje uloge i položaja žena i devojaka u društvu, izradu i sprovođenje odgovarajućih politika za njihovo ekonomsko osnaživanje, uz među-sektorski pristup podržano odgovarajućim resursima za realizaciju. Vlada će nastaviti da jača institucionalne mehanizme za rodnu ravnopravnost. Vlada Kosova će poštovati i sprovesti prava manjinskih zajednica na Kosovu, pokazujući posvećenost za njihovu punu integraciju u kosovsko društvo. Posebna pažnja biće posvećena pravima Roma, Aškalija i Egipćana. Vlada će se takođe fokusirati na implementaciji i unapređenju dečijih prava, ekonomskih, socijalnih, kulturni prava, prava osoba sa invaliditetom, LGBT-a, sindikalnog organizovanja, imovinskih prava, prava izbeglica i interno raseljenih lica na Kosovu. Vlada će se angažovati za sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudima, i da obezbedi potrebnu zaštitu i pomoć žrtvama zločina nasilja (trgovine ljudima, nasilja u porodici, organizovanog kriminala, itd).

Dalje, Vlada će zaštititi lične podatke, i boriti se protiv kibernetičkog kriminala. Na poseban način, Vlada će obezbediti da se preporuke ombudsmana adekvatno tretiraju i stvoriti uslove da ova nezavisna institucija vrši svoje ustavne nadležnosti.

2.1.Unapređenje zakonodavstva u oblasti pravosuđa

Zakonodavstvo u oblasti pravosuđa je važan segment, koji će biti tretiran sa prioriteto. Pored izmene i usvajanja novih zakona koji omogućavaju borbu protiv korupcije, ali i organizovanog kriminala, zakoni koji će biti prioriteto dopunjeni su :

- Zakon o Sudskom savetu Kosova (Bilo je primedbi koje su došle iz Venecijanske komisije na sastav Sudskog saveta i način izbora članova SSK. Ove preporuke se odnos na to da članovi SSK budu izabrani od strane članova sudstva;
- Zakon o Tužilačkom savetu Kosova (Standard Venecijanske komisije, ujedno je i preporuka da se promeni sastav TSK-a, kako bi se onemogućila zastupljenost glavnih tužilaca u ovom telu, da bi efektivna odgovornost bila aktivna. U duhu preporuka za funkcionisanje odgovornosti, Venecijanska komisija je takođe preporučila da glavni tužilac ne bude na čelu TSK-a);
- Zakon o sudovima;
- Zakon o državnom tužiocu;
- Zakon o finansiranju političkih stranaka;
- Zakon o odvajanju sudske i tužilačke administracije;

Vlada će nastaviti sa unapređenjem zakonskog i institucionalnog okvira u funkciji vladavine prava u skladu sa prioritetima koje proizilaze iz procesa evropskih integracija. Nastaviće se sa dopunom zakonskog okvira, olakšavanjem rada sudstva kroz funkcionisanje sistema notara, pravosuđa, posredovanja, stečajnih upravnika i privatnih izvršitelja, suzbijanje i sprečavanje kriminala, mogućih zloupotreba od prihoda stečenih kriminalom kroz upravljanje oduzetom i konfiskovanom imovinom koja donosi ogromnu dobit, poboljšanje u usklađivanju zakonodavstva i uklanjanje sukoba zakona, dalju podršku za imovinska pitanja i funkcionalizaciju državnog pravobranilaštva.

Po prijemu Kosova u Savetu Evrope treba da se obavi prihvatanje svih konvencija iz oblasti pravosuđa, koje proizilaze iz ovog mehanizma.

Takođe, prioritet Vlade treba da bude regulisanje i dalja međunarodna pravna saradnja u krivičnim stvarima, putem posebnih sporazuma. U cilju daljeg unapređenja sistema međunarodne pravne pomoći i saradnje, Vlada će raditi na stvaranju sigurnijih uslova za osoblje i obezbeđivanje adekvatne opreme za očuvanje dosijea, osetljivih i poverljivih predmeta, podizanju stručnih kapaciteta osoblja, sudija i tužilaca i kompletiranju pravnog okvira iz oblasti međunarodne pravne saradnje.

2.2.Suzbijanje korupcije i organizovanog kriminala

Borba protiv korupcije je i dalje nastavila da bude jedan od glavnih izazova našeg društva i stalni prioritet kosovskih institucija. Glavni izazov u borbi protiv korupcije je nedostatak više rezultata istrage korupcije, nedostatak transparentnosti i odgovornosti u procesu javne nabavke i loše sprovođenje zakona. Uprkos stvaranju opšteg okvira za borbu protiv korupcije, ova pojava i dalje ostaje glavni izazov za kosovske institucije uopšte, a posebno smatramo da Kosovo treba da intenzivira napore na istraživanju, gonjenju i kažnjavanju slučajeva koji se tiču korupcije.

Vlada će pokazati nultnu toleranciju u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Vlada će se snažno zalagati za poboljšanje i ojačanje zakonodavnog i institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije. To će se postići učinivši efektivnim politike protiv korupcije kroz saradnju i koordinaciju između institucija za sprovođenje strateškog i zakonodavnog okvira u tom cilju.

Vlada će sprovođiti zakonodavstvo protiv korupcije, i isto tako usvojiti nove zakona za dalju dopunu relevantnog zakonodavstva. Vlada će se zalagati za sprečavanje i uklanjanje uzroka korupcije, obrazovanje javne uprave za sprečavanje i suzbijanje korupcije, kao i za izgradnju potrebnih institucionalnih i ljudskih kapaciteta.

Vlada je svesna da je borba protiv organizovanog kriminala i korupcije od suštinskog značaja u borbi protiv prodiranja kriminala u političkim, pravnim i ekonomskim sistemima. Dakle, Vlada je očigledno voljna da se efektivno bori protiv korupcije i organizovanog kriminala kroz sprovođenje postojećih strategija i planova, kao i prihvatanje rezultata nezavisnih sudskih procesa.

Nova strategija za borbu protiv korupcije i Akcioni plan za njeno sprovođenje, predstavlja snažnu i naprednu osnovu koja ima za cilj suzbijanje korupcije kroz sveobuhvatan pristup koji će pokriti celokupno društvo, počev od zakonodavne, izvršne i sudske vlasti do privatnog sektora, medija i organizacija civilnog društva. Međutim, glavni izazov je nedostatak budžeta i mehanizama potrebnih za sprovođenje strategije od strane raznih institucija.

Za borbu protiv korupcije u slučajevima koji se odnose na oblast javne nabavke potrebno je imati više zajedničkih obuka, naročito u oblasti stručnog osposobljavanja u pogledu saznanja u oblasti javnih nabavki, jer u ovoj oblasti znanja mnogih tužilaca i dalje su samo osnovna.

2.3.Regulisanje i objedinjavanje građanskog zakonodavstva

Prioritet Vlade će biti ujedinjenje građanskog zakonodavstva, u smislu stvaranja zajedničkog Građanskog zakonika, koji bi uključivao zakone iz oblasti građanskog prava. Kosovska vlada će posebnu pažnju posvetiti konsolidaciji sistema posredovanja i arbitraže. Posredovanje i arbitraža garantuju izbegavanje dugih državnih birokratskih i sudskih

procedura pružajući brže i efikasnije rešavanje problema. Ostavljajući prostor privatnoj inicijativi i dobrovoljnom angažovanju zainteresovanih strana u ovim alternativnim oblicima pravde, cilj nam je da smanjimo opterećenost u sudovima, odnosno da smanjimo veliki broj nerešenih predmeta u sudovima, kako bi sistem postao efikasniji i da se fokusira na ozbiljnije probleme ili u onim slučajevima koji ne mogu biti rešivi, osim putem pravde konvencionalnog sistema.

Preduzeće se mere da se poveća broj zaposlenih u institucijama pravosuđa, kako bi ove institucije bile efikasnije i brže u njihovom delovanju. Takođe će se povećati logistička podrška, kao i administrativno osoblje sudija ili tužilaca, kako bi oni njihov posao obavili mnogo lakše i brže.

2.4.Potpuna integracija severnih opština u pravosudni sistem

Vlada će kao značajan prioritet imati integraciju severnih opština u pravosudni sistem i funkcionisanje institucija pravosuđa na severu. To će značajno povećati poverenje građana u sistem upravljanje, ali će takođe ojačati vladavinu samog zakona. Jasno je da se to ne može uraditi odmah, preko brzih akcija, ali ovom pitanje treba da prethodi politički proces, konkretnim aktivnostima, što će omogućiti integraciju severnih opština u pravosudni sistem .

2.5.Nastavak Reforme javne uprave

Javna uprava, izgrađena na evropskim principima, kao ključni faktor za pružanje usluga građanima i da budu što bliže njima, je glavni cilj Vlade. Vlada Kosova duboko veruje da javna uprava treba da bude u službi građana, i zasnovana na vrednostima a na uskim interesima.

Ministarstvo za javnu upravu, kao nosilac procesa koordinacije i upravljanja reformom javne uprave, do sada je preduzelo niz aktivnosti za poboljšanje javnih usluga, gde je značajan broj usluga već digitalizovan i one se pružaju elektronskim putem. Takođe, je skoro kompletirana sva potrebna pravna infrastruktura za unapređenje procesa u civilnoj službi Kosova. Već je izgrađena dobra osnova za povećanje nivoa stručnosti u civilnoj službi.

Generalno, u poslednjih nekoliko godina je rađeno u kompletiranju strateškog i zakonodavnog okvira za funkcionalnu administraciju i već su postavljeni čvrsti temelji. Potrebno je dublje fokusiranje na stvaranje strateškog okvira za reformu javne uprave , razvoj i koordinaciju politika, unapređenje i pružanje javnih usluga, upravljanje ljudskim resursima i polaganje računa, kao i upravljanje javnim finansijama. Vlada će obezbediti integrisani sistem strateškog planiranja, u cilju poboljšanja kvaliteta politika, razviti koherentan i održiv pravni sistem u javnoj upravi koji pruža efikasne mehanizme za praćenje i procenu politika i zakonodavstva.

Na osnovu analiza izvedenih iz praćenja sprovođenja reforme javne uprave došlo se do zaključka da naredna strategija za reformu javne uprave treba da bude više fokusirana, planiranja da buduću primenjiva i praćena potrebnim finansijskim, ljudskim i drugim resursima. Stoga za buduću strategiju reforme, kao prioriteta u oblasti javne uprave su:

- Strateški okvir za reformu javne uprave (RJU): Stvaranje istinske kohezije SRJU-a sa drugim strateškim dokumentima, posebno sa SOT-om i godišnjim planom budžeta. Takođe, povećanje posvećenosti svih mehanizama odgovornih za sprovođenje reforme javne uprave.
- Razvoj i koordinacija politika: što adekvatnija među-institucionalna koordinacija na nivou vlade, među-ministarski nivo, razvoj politika i što detaljnije finansijske analize
- Upravljanje ljudskim resursima u javnoj upravi, strukturirana javna služba zasnovana na standardima, ne politička služba, zasnovana na pravedno i transparentno regrutovanje, promovisanje na osnovu zasluga i stručnosti. Takođe, cilj je da se izgradi jedinstven sistem plata u javnoj upravi i digitalizacija procesa upravljanja ljudskim resursima.
- Odgovornost: poboljšanje usluga kroz veću transparentnost i jačanje mehanizama za žalbe i pristup javnim dokumentima, što rezultira mogućnošću administrativne i pravne korekcije.
- Unapređenje upravljanja: poboljšanje službi za pružanje boljih usluga putem elektronske uprave (E-uprave) kao brže, jeftinije i efikasnije mogućnosti. Dublja i šira primena E-uprave ima za cilj bolje sprovođenje politika, pružanje javnosti kvalitetnijih usluga, efikasnije i ekonomičnije korišćenje javnih fondova, efikasnije i brže procese administracije i upravljanja, veće uključivanje građana i biznisa i ono što je najvažnije, viši stepen transparentnosti prema javnosti.
- Upravljanje javnim finansijama: poboljšanje kvaliteta finansijskih strateških planskih dokumenata, praćenje troškova i izveštavanje. Takođe, cilj je i povećanje finansijske održivosti kroz finansijske odluke na osnovu vladinih politika i sa kvalitativnim procenama finansijskog uticaja politika i strateških i zakonskih dokumenata.

Da bi se obezbedilo da naši državni službenici poštuju principe etike i discipline, Vlada Kosova će razviti sveobuhvatni Etički kodeks za civilnu službu, koji će obuhvatiti detaljne informacije o pitanjima u vezi sa ponašanjem državnih službenika. Štaviše, razviće se inspeksijska funkcija javne uprave, koja će obezbediti poštovanje Etičkog kodeksa i adekvatnu primenu disciplinskih mera.

Vlada Kosova će nastaviti da posebnu pažnju posveti kompletiranju pravnog okvira i realizaciji programa zvaničnih statistika u skladu sa međunarodnim standardima, značajnih za analiziranje situacije, kao i pravu orijentaciju i pravilno planiranje vladinih politika.

2.6. Povećanje transparentnosti i učešće građana u odlučivanju

Podizanje svesti i razumevanje prakse vlade oslanja se u velikoj meri na sposobnost javnosti za pristup informacijama od interesa. Vlada će raditi na obezbeđivanju i uspostavljanju sistema transparentnosti i učešća građana u kreiranju politike. Svesna da učešće građana

direktno utiče na efikasnost njenog rada, Vlada će promovisati transparentnost, u pružanju informacija građanima o tome šta radi Vlada.

Sadašnje zakonodavstvo je omogućilo veću transparentnost prema građanima i treba istaći da je pristup zvaničnim dokumentima vlade znatno poboljšana. U okviru procesa reformi i razvoja lokalne samouprave je omogućeno, da, u skladu sa vrednostima naj-naprednijih zapadnih demokratija, usluge administracije lokalne samouprave, budu neposredne i što kvalitetnije prema građanima Republike Kosovo. U cilju postizanja najviših standarda u tom pogledu, Vlada će učiniti neprekidne napore za poboljšanje zakonodavnog i institucionalnog okvira, ali i u primeni zakonskih propisa, koji su sankcionisani Ustavom, međunarodnim konvencijama i drugim pravnim aktima.

Demokratsko upravljanje zahteva ojačanje odnosa između građana i njihove vlade, stoga Vlada Kosova će obezbediti mehanizme za pružanje informacija građanima kako bi oni bili sigurni da su njihovi interesi adekvatno zastupljeni. Upotreba informacionih tehnologija će zauzeti značajno mesto u čitavom ovom procesu.

2.7.Nastavak izborne reforme

Jedno od važnih pitanja koje će vlada imati u obzir je izborna reforma i uspostavljanje efikasnih mehanizama koji bi garantovali održavanje slobodnih i demokratskih izbora. Kosovske institucije su uspeli da kompletiraju osnovno zakonodavstvo neophodno za garantovanje osnovnih prava i sloboda za demokratske izbore na osnovu međunarodnih standarda. U osnovi, zakoni koji se odnose na izbore su Zakon o opštim izborima i Zakon o lokalnim izborima u Republici Kosovo.

Kosovska vlada će se zalagati za izborne promene, koje će u potpunosti tretirati akutne problema sa kojima se suočavalo na Kosovu. Reforma treba da se obavlja na transparentan način i u duhu konsenzusa, uzimajući u obzir ono što je najbolje za Kosovo, nakon javne rasprave uz učešće svih političkih aktera i predstavnika civilnog društva i akademskih krugova. Vlada Kosova će podržati usvajanje izbornog sistema koji ima najniži mogući nivo iskrivljenja glasova i koji će ubuduće upotrebiti naj-napredniju tehnologiju i usvajanje naj-uspešnijih praksi. U tom kontekstu, Vlada Kosova će podržati proces prečišćavanja izbornih spiskova, motivisanje na veći izlazak birača na birališta, a poseban značaj će posvetiti glasanju dijaspore, kroz stvaranje još lakših mogućnosti, sa što manje birokratskih procedura za glasanje, putem pošte i preko naših diplomatskih predstavništava.

2.8.Sprovođenje Strategije o partnerstvu sa civilnim društvom

Svesna da jako civilno društvo je suštinska komponenta demokratskog sistema upravljanja, Vlada Republike Kosovo će tretirati kao takvo civilno društvo i najdublju saradnju sa njom u svakoj dimenziji svakoj dimenziji rada vlada, duboko verujući da je uloga civilnog društva

bitna za aktivnu demokratiju i da bez jakog civilnog društva, nema razvoja upravljanja i demokratije, nastaviće svoju posvećenost daljem jačanju odnosa sa civilnim društvom, u širem smislu reči, kao osnovnog elementa demokratije i kao potrebe za dobro i sveobuhvatno upravljanje.

Vlada će imati volju i spremnost za dalje jačanje učešća civilnog društva u procesu izrade i sprovođenja politika i zakona. Na ovaj način nastoji se da u narednim godinama i dalje bude unapređena saradnja sa civilnim društvom kroz prenošenje određenih javnih dužnosti, koje bi obavilo civilno društvo za građane. Takvi modeli već se uspešno realizuju u razvijenim demokratijama, kao što su usluge za osobe sa ograničenim sposobnostima, za osobe žrtve trgovine ljudima itd. Konkretno, Vlada će nastaviti da sprovodi Strategiju za saradnju sa civilnim društvom, kao i stvoriti druge potrebne mehanizme povezane sa tim. Vlada Kosova je uverena da je uloga civilnog društva značajna za aktivnu demokratiju. Bez jakog civilnog društva, nema razvoja upravljanja i demokratije.

2.9. Garantovanje slobode izražavanja i slobode medija

Vlada Kosova snažno veruje da je sloboda izražavanja, uključujući slobodu medija, od suštinskog značaja za demokratsko društvo. Svesna da bez slobode izražavanja, građani ne mogu ostvariti njihovo učešće u donošenju odluka, Vlada Kosova će raditi kako bi obezbedila slobodu izražavanja u skladu sa najvišim standardima ljudskih prava i profesionalnim standardima, i da ne intervenišu u bilo kom obliku. I pored napretka koji je postignut u tom pogledu, Vlada će se angažovati da to bude još više unapređeno, osiguravajući poštovanje pravo na slobodu izražavanja. Vlada će se zalagati da pitanja kao što su autonomija novinara i izdavača, zaštita profesionalnih standarda novinarstva, pravo na odgovor i ispravku za javnost, regulišu relevantnim zakonodavstvom prema međunarodnim demokratskim standardima.

U njenim prioritetima vlada će imati usvajanje Zakona o verskim zajednicama, jer ovaj zakon će omogućiti tretiranje i rešavanje problema verskih zajednica na jedinstven način.

2.10. Donošenje Zakona o sprečavanju učešća u oružanim sukobima u inostranstvu

Vlada će obezbediti da će Republika Kosovo bude faktor stabilnosti regionalne i međunarodne saradnje u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma. Vlada će raditi na podizanju njenih kapaciteta za sprečavanje radikalizma, uključujući razvoj odgovarajućih mera za rešavanje pojave stranih boraca. U veoma brzom roku, Vlada će usvojiti zakonodavstvo koje sankcioniše učešće njenih građana u oružanim sukobima u stranim zemljama, kao i u terorističkim aktivnostima.

2.11. Borba protiv terorizma

Građani i Vlada Republike Kosova su posvećeni da žive u mirnoj, prosperitetnoj i multietničkoj državi koja garantuje slobodu i blagostanje svih građana bez ikakve razlike,

kako je utvrđeno u Ustavu. Vlada će biti posvećena da Kosovo budu deo globalne koalicije u borbi protiv terorizma. U veoma brzom roku, Vlada će usvojiti odgovarajuće zakone i izraditi održive politike za sprečavanje i suzbijanje terorizma. Osim toga, Republika Kosovo teži da postane integralni deo regionalnih i globalnih struktura bezbednosti, naročito NATO -a, EU-a, OEBS-a i UN-a, i biće posvećena povećanju saradnje sa svim zemljama u borbi protiv terorizma.

2.12. Donošenje Zakona o specijalnom sudu

Zakon o osnivanju Specijalnog suda , u skladu sa odlukom Skupštine, biće jedan od glavnih izazova Vlade i novog saziva skupštine. Vlada će prioritarno tretirati izradu i usvajanje Zakona o osnivanju ovog suda. Vlade će prioritarno izraditi i predložiti Skupštini na usvajanje, Zakon o osnivanju ovog suda, što je već preuzeta kao međunarodna obaveza od strane Republike Kosovo u integracionim procesima

3. EVROPSKA AGENDA I SPOLJNA POLITIKA

3.1. Načela

Za Vladu Republike Kosovo, kosovska spoljna politika biće kontinuirana i odraz unutrašnje politike i u funkciji očuvanja suvereniteta, teritorijalnog integriteta, ustavnog poretka, prava i sloboda građana Kosova u zemlji i van nje i garantovanja njene državne bezbednosti. Jačanje države Kosovo u unutrašnjoj planu će pozitivno uticati i na spoljnom planu. Konsolidovana i efikasna spoljna politika će se odraziti pozitivno na domaćim tokovima, posebno u pogledu investicija i u drugim aspektima.

3.2. Priznanja

Međunarodno priznanje nezavisnosti i suvereniteta Kosova ostaće prioritet Vlade. Proces priznanje Kosova je pokazao da država Kosovo je nepovratna realnost i nezaobilazni faktor mira i stabilnosti u regionu. To najbolje pokazuje činjenica formalnog priznanja Kosova od strane svih susednih zemalja (izuzev Srbije), većine zemalja u regionu i evro - atlantske zajednice. Dosadašnja dostignuća su zasluga pro-aktivne i dinamične diplomatije Kosova, ali i zasluga naših međunarodnih partnera koji su podržali proces priznanja kroz lobiranje u ime Kosova.

Vlada Kosova će ostati čvrsto posvećena lobiranju za međunarodno priznanje od strane država članica OUN-a, kako bi ojačao međunarodni položaj Kosova i da se uspostave diplomatski odnosi sa većinom zemalja članica OUN-a. Kosovo je postiglo 108 priznanja, čime je postignut cilj a to je da bude više od 100 zemalja koje priznaju Kosovo. Ministarstvo spoljnih poslova će ciljati da u narednom mandatu postigne priznanje Kosova kao nezavisne i suverene države od strane 2/3 članica OUN-a. Postizanje ovog cilja će ojačati Kosovo kao punopravnog i ravnopravnog člana međunarodne zajednice i to će biti važan doprinos miru, stabilnosti i bezbednosti u regionu. Takođe, snažan podsticaj za njenog formalnog priznanja kao države članice Ujedinjenih nacija.

Posvećenost Vlade Kosova da završi međunarodno priznanje treba da se fokusira na diplomatske komunikacije sa velikim državama koje nisu priznale Kosovo, u Evropi i šire. Kosovo će nastaviti svoje aktivne napore da ubedi pet zemalja članica EU-a da priznavanje Kosova je pravična odluka i u interesu stabilnosti i evropskog jedinstva.

Vlada Kosova će ostati čvrsto opredeljena za punu normalizaciju međudržavnih odnosa sa Srbijom i nastavak dijaloga, koji će imati za cilj da se finalizira međusobnim priznavanjem što će omogućiti izgradnju održivog mira između obe zemlje i uspostavljanje diplomatskih i dobrosusedskih odnosa, u evropskom duhu.

Vlada Kosova će aktivno saradivati sa zemljama Afrike, Azije i Južne Amerike da ih ubedi o potrebi priznavanja Kosova i uspostavljanju diplomatskih odnosa. Kosovo će iskoristiti regionalne organizacije za promovisanje grupacije zemalja da donesu odluku o priznanju

Kosova i koristiti multilateralne organizacije, kao što je Frankofonija, da podrže Kosovo kao nezavisnu i suverenu državu.

Značajno bi bilo i priznavanje Kosova od strane Rusije, Kine, Brazila, Indije i Južne Afrike, kao najuticajnijih zemalja u međunarodnoj areni i u njihovim dotičnim regionima. Vlada procenjuje da je njihov nepovoljan položaj pretrpeo vidnu promenu. Osim toga, mi ćemo nastaviti da radimo sa drugim regionalnim silama, poput Indonezije, Nigerije, Meksika, Kenije, Čilea, Paragvaja, Bangladeša i drugih uticajnih zemalja u raznim regionima.

Dalje jačanje međunarodnog položaja Kosova je glavni prioritet spoljne politike. Jedan od glavnih ciljeva pristupa Kosova spoljnoj politici je značaj koji daje jačanju bilateralnih odnosa. Većina međunarodnih napora Kosova je bilateralna i Kosovo ostaje posvećena daljem razvoju bilateralnih odnosa.

Povećanjem broja priznanja, prioritet ostaje uspostavljanje diplomatskih odnosa sa zemljama koje su priznale Kosovo kao nezavisnu i suverenu državu. Diplomatski odnosi jačaju priznavanje Kosova od neke države i jačaju pozicije kao punopravnog člana međunarodne zajednice. Takođe, ovi odnosi imaju potencijal da donose i druge važne prednosti kao što su strane investicije, trgovinske razmene i sl.

Pored uspostavljanja diplomatskih odnosa sa ključnim zemljama u različitim kontinentima, Vlada Kosova namerava da razvije odnose i preko onih tradicionalnih diplomatski, poput pokretanja redovnih političkih konsultacija, potpisivanja sporazuma za ukidanje viznog režima, zaštite investicija kao prioritet za stvaranje dobre saradnje i konsolidovanu zakonsku osnovu.

3.3. Evropske integracije

Integracija Kosova u Evropsku uniju i dalje će biti nacionalni prioritet u funkciji društvenog, ekonomskog i političkog razvoja transformacije Kosova. Postizanje ovog cilja u potpunosti će omogućiti zemlji da ojača međunarodni subjektivitet, i da doprinese bezbednosti, stabilnosti i prosperitet u ovom delu Evrope, zasnivajući se na demokratskim principima i vrednostima. Vlada Kosova je uverena da najefikasniji način političkog, ekonomskog i socijalnog napretka je odgovorno sprovođenje obaveza i uslova koji nastaju u procesu evropskih integracija. Vlada Republike Kosova se zalaže i ostaje odlučna da nastavi sprovođenje neophodnih reformi u različitim oblastima, kao što su vladavina prava, reforme javne uprave, ekonomski razvoj, zaštita ljudskih prava, itd.

Koherentna implementacija ovih politika će pozitivno uticati na evropeizaciju zemlje i omogućiće Republici Kosovo, da, u razumnom roku, se učlani kao ravnopravna država u Evropskoj uniji. Implementacija Programa vlade u oblasti spoljne politike i evro-atlantskih integracija će omogućiti da Vlada Republike Kosovo bude pouzdan i dobro prihvaćen partner međunarodne zajednice.

Usklađivanje spoljne politike Kosova sa onom u EU (SSP) i pokretanje zajedničkog

političkog dijaloga u okviru implementacije SSP-a predstavlja strateški cilj Kosova. Zajednička spoljna i bezbednosna politika EU u mnogo čemu se prirodno poklapa sa spoljnom politikom Kosova i sa njenom državnom vizijom i identitetom. Politički dijalog će se preduzeti da se integrišu, usklađuju i usaglase stavovi između Kosova i EU-a oko međunarodnih pitanja, regionalnoj saradnji i dobrom susedstvu.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju služi evropeizaciji državne politike. Fokus Vlade je bio što brži početak ovog procesa, i da sadržaj teksta SSP bude potpun, uz redovno lobiranje kod institucija odlučivanja EU-a i kod prestonica zemalja članica da integracija Kosova u Evropska unija bude prioritet.

Tokom ovog mandata, Vlada će biti posvećena da ostvari potpisivanje SSP-a, radeći u dva pravca, u jednom-sa državama članicama EU, gde će vlada pokušati da obezbedi jednoglasnu odluku Saveta za potpisivanje SSP sa Kosovom, i u drugom – sa Evropskim parlamentom, gde će vlada koristiti sva raspoloživa sredstva za lobiranje kod poslanika Evropskog parlamenta i poslaničkih grupa da okončaju SSP. Potpisivanje i formalizacija SSP-a će biti kratkoročni prioritet Vlade i biće završen u toku 2015. godine.

Stupanje na snagu SSP-a početkom 2016. će predstavljati nastavak dalje integracije Kosova u EU, i otvoriti novu etapu u procesu integracije koji je povezan sa intenziviranjem implementacije SSP-a i izvršavanjem međusobnih obaveza koje proizilaze iz ovog sporazuma. Adekvatno sprovođenje SSP-a će biti kontinuiran prioritet tokom mandata ove Vlade. Stupanje na snagu SSP obavezuje Kosovo da podstiče napred sprovođenje sporazuma što će rezultirati društvenom, ekonomskom i političkom transformacijom zemlje.

Strateški cilj Vlade u naredne četiri godine je apliciranje za status države kandidata EU-a. U tom smislu, napredak u implementaciji SSP-a će omogućiti Kosovu da aplicira za status države kandidata. Vlada će biti posvećena što bržem potpisivanju, formalizaciji i sprovođenju SSP-a, tako da Komisija oceni pozitivno implementaciju i da Kosovo konačno dobije status zemlje kandidata.

Izazov ostaju pet zemlje koje nisu priznale nezavisnost Kosova. Vlada Republike Kosova, uporedo sa lobiranje za priznavanje, nastaviće da razvija politiku kako bi put Kosova ka EU ne bi ometale ove zemlje.

Okončanje procesa liberalizacije viznog režima, kako bi građani Kosova mogli da se slobodno kreću kroz celu šengensku zonu, biće kratkoročni prioritet Vlade. Vlada će se baviti svim preporukama iz izveštaja o proceni Evropske komisije, i striktnim sprovođenjem Akcionog plana za liberalizaciju viza, će obezbediti da ovaj važan proces za zemlju što brži se završi, kako bi građani Kosova se slobodno kretali u Evropi. U tom smislu, ključni prioritet ostaje sprovođenje Akcionog plana koji se bavi svim izazovima re-admisije, re-integracije, sigurnosti dokumenata, upravljanja granicom i migracijama i opšte bezbednosti i javnog reda. Kosovska vlada će iskoristiti sve raspoložive resurse za lobiranje kod zemalja Šengena, da bi pridobila njihovu podršku kako bi ovaj proces bio uspešno završen.

Vlada Kosova će biti posvećena da u prvih 6 meseci 2015. godine potpiše okvirni sporazum sa Evropskom unijom, što će omogućiti pristup Kosova programima EU-a. Kroz ovaj sporazum, Kosovo stiče pravo da učestvuje i ima koristi od programa u različitim sektorima, kao što su :

- Kultura i omladina(kultura, Mladi u akciji, istraživanja i inovacije)
- Ekonomska pitanja(Program za preduzetništvo i inovacije)
- Program Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost,
- Program aktivnosti Zajednice u oblasti zaštite potrošača i
- Programi drugih sektorskih pitanja, kao što su: Program GALILE, Program podrške za politike ICT, javno zdravlje , itd.

3.4.NATO i bezbednost

Vlada Kosova će nastaviti da održava svoju unutrašnju i spoljnu bezbednost. Približavanje ka članstvu u NATO će pomoći u tom pogledu. Severno-atlantski savez će i dalje biti glavni multilateralni instrument bezbednosne i odbrambene politike Kosova u diplomatskom i vojnom aspektu. Kroz ugovorno pridruživanje u NATO, Kosovo će biti deo okvira kolektivne odbrane za sprečavanje mogućih pretnji, izazova i opasnosti po stabilnost zemlje i regiona.

Kosovo će nastaviti da se angažuje da ostvari članstvo u Programu NATO-a Partnerstvo za mir (PfM) i drugim evro-atlantskim mehanizmima u cilju unapređenja odnosa sa NATO-om i ojačanja stabilnosti, bezbednosti i mira na Kosovu i u regionu. Kosovo će povećati angažovanja u regionalnim mehanizmima i strukturama bezbednosti, kako bi bio odgovoran partner NATO-a u regionu. Značaj članstva u programu Partnerstvo za mir sastoji se od dva aspekta: politički i vojni.

U političkom smislu, preko PfM Kosovo namerava da počne novo poglavlje saradnje i partnerstva sa NATO-om, što čini polovinu puta do potpune integracije u evro-atlantske strukture; ima za cilj da otvori mogućnost za potpisivanje bilateralnih sporazuma sa članovima PfM-a. U tom smislu, Kosovo će koristiti mogućnost otvaranja diplomatskog predstavništva u političkom i vojnom sedištu NATO-a, u cilju ravnopravnog učešća u političkim i diplomatskim forumima NATO-a, kao i pristupa fondovima i pozivima za finansiranje NATO-a u regionu, namenjenim institucijama i civilnom društvu.

U vojnom smislu, Kosovo ima za cilj da učestvuje u zajedničkim vojnim vežbama sa članicama NATO i članovima PfP-a, da bi se postepeno uključilo u geografske grupe ratišta "battlegroups", ostvarivši i direktan pristup u sedam različitih centara za obuku. Takođe , to bi otvorilo mogućnost upućivanja pripadnika Oružanih snaga Kosova u vojnim akademijama partnerskih zemalja, kroz dinamičnost i intenziviranje iskustva.

Tokom ovog mandata Vlade, Kosovo će nastaviti da razvija njene kapacitete u funkciji bezbednosti, kao i da doprinese međunarodnim mirovnim misijama, dijalogu i rešavanju

kriza i humanitarnoj i razvojnoj pomoći. Posebna pažnja će se nastaviti da se da procesu transformacije Kosovskih bezbednosnih snaga u Oružane snage Kosova, na osnovu Strateškog preispitivanja sektora bezbednosti (2014-2024), nastavljajući njihovu profesionalizaciju u tesnoj saradnji sa NATO-om, kao i na bilateralnom nivou sa evro-atlantskim partnerima.

Oružane snage Kosova (OSK) će biti profesionalna snaga rukovođena principima demokratske i civilne kontrole, postepeno integrisana u evro-atlantske strukture, spremna da doprinese regionalnoj i globalnoj bezbednosti i miru, zajedno sa njenim sestrijskim vojskama NATO-a.

Konkretno, proces tranzicije će se desiti prelaskom u Ministarstvo odbrane sa Ministarstva bezbednosnih snaga Kosova, u okviru principa civilnog nadzora nad bezbednosti. Ova nova odbrambena infrastruktura je zasnovana na viziji Republike Kosovo kao države koja promoviše stabilnost i bezbednost, ne samo za svoje interne potrebe, već i za region, Evropu i šire, verujući da je bezbednost države usko povezana sa regionalnom bezbednošću i širom evro-atlantskom bezbednošću.

Misija OSK će biti državni interes i cilj Republike Kosovo, kao što su nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet; ustavni poredak; održiv ekonomski razvoj; život, blagostanje, imovina i bezbednost građana; regionalna stabilnost i članstvo u međunarodnim organizacijama; integracija i saradnja sa strukturama EU-a i evro – atlantskim strukturama.

U bliskoj saradnji između Ministarstva spoljnih poslova i Ministarstva odbrane nastaviće se povećanje prisustva vojnih i bezbednosnih atašea u diplomatskim misijama Republike Kosovo, u cilju unapređenja i promovisanja interesa u okviru spoljne i bezbednosne politike. Takođe, osim sa SAD i Republikom Albanijom nastaviće se potpisivanje bilateralnih sporazuma o statusu snaga SOFA sa zemljama partnerima Republike Kosovo, u cilju produbljivanja bilateralne saradnje i partnerstva za promovisanje bezbednosti, mira i stabilnosti.

Nastaviće se sa podizanjem kapaciteta institucija reda i bezbednosti na Kosovu, da bi se obezbedilo sigurno i mirno okruženje u zemlji. Posebna pažnja će biti posvećena modernizaciji Policije Kosova i jačanju njenih kapaciteta, posebno u oblastima koje se odnose na istrage i otkrivanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i radikalnog ekstremizma. Cilj će biti članstvo u INTERPOL i unapređenje saradnje sa EUROPOL-om, u službi ojačanja unutrašnje i regionalne bezbednosti. Kosovo, kao odan partner evro-atlantske zajednice, nastaviće da se angažuje u podršci njenim saveznicima u suočavanju sa raznim izazovima globalne bezbednosti, kao što su terorizam i verski ekstremizam. Nastaviće da preduzima neophodne aktivnosti i mere za sprečavanje i suzbijanje pretnji po njenom ustavnom poretku i sekularnom karakteru države.

3.5. Multilateralni odnosi

Kosovo će nastaviti svoje napore da postane punopravan član OUN-a, njenih specijalizovanih agencija i da poveća njeno učešće i zastupljenost u multi-lateralnim mehanizmima. Multi-lateralna diplomatija Kosova će nastaviti da bude u službi unapređenja državnih interesa, demokratskog i ekonomskog razvoja zemlje, kao i preuzimanja međunarodnih obaveza .

Članstvo Republike Kosovo u međunarodnim organizacijama će ostati jedan od osnovnih prioriteta Vlade. Uloga Kosova u multi-lateralnim odnosima jača stalno kroz sveobuhvatno uključivanje u brojnim regionalnim i međunarodnim inicijativama. Svaki dosadašnji napredak u ovoj oblasti poboljšava imidž naše zemlje u svetu i omogućava uključivanje Kosova u multi-lateralnim projektima, koji imaju za cilj stabilnost, mir, bezbednost i zajedničku dobrobit u svetu.

Kosovo je sada dostiglo političku zrelost da budu deo multi-lateralnog sistema. Kosovo je izgradilo demokratske i stabilne institucije, funkcionalnu ekonomiju i multietničko društvo. Učešće Kosova u međunarodnom multi-lateralnom sistemu služi nekoliko ciljevima, kao što je uspostavljanje novih kontakata sa zemljama koje još nisu priznale Kosovo; Međunarodna legitimacija nezavisnosti Kosova; smanjenje troškova koji nastaju iz bilateralne diplomatije; koristi od donacija i koristi koje proističu iz članstva; kao i otvaranje mogućnosti za uspostavljanje diplomatskih odnosa sa zemljama koje su priznale Kosovo.

Punopravno članstvo Republike Kosovo u OUN je od strateškog interesa i kao takav ostaje najviši cilj naše multilateralne agende. Uprkos činjenici da Kosovo nije punopravna članica OUN-a, njeno članstvo u dve od 16. njenih specijalizovanih agencija (MMF i Svetska banka), je olakšalo na neki način ulogu Kosova u odnosu na druge agencije OUN-a. Stoga prioritet Vlade ostaju specijalizovane agencije ove organizacije, jer članstvo u MMF i SB često se ne prihvata kao jedan od ispunjenih preduslova, s obzirom da se ove sestrinske agencije tretiraju isključivo kao kategorija finansijskih mehanizama. U skladu sa verovatnoćom, koristima i vremenskim proceduralnim mogućnostima, specijalizovane agencije OUN, od čiji deo može postati naša zemlja u kratkom i srednjem roku su: Svetska zdravstvena organizacija (SZO), UNESCO, Međunarodna unija za telekomunikacije (ITU), Univerzalna poštanska unija (UPU), Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO), Međunarodni fond za poljoprivredni razvoj (IFAD) i Međunarodna organizacija rada (ILO).

Kratkoročni prioritet Vlade ostaje članstvo u dve najvažnije specijalizovane agencije OUN-a: Svetska zdravstvena organizacija i UNESCO. SZO igra veliku ulogu u formulisanju i sprovođenju globalne zdravstvene politike i njeno članstvo bi dostiglo na tri broj specijalizovanih agencija OUN-a, u kojima Kosovo postaje član. Još jedna specijalizovana agencija OUN i od posebnog značaja je UNESCO, sa sedištem u Parizu, koja promoviše obrazovanje za sve, kulturni razvoj, međunarodnu saradnju u oblasti nauke, štiti prirodnu i kulturnu baštinu, i promoviše slobodu štampe i komunikacije.

Još jedna multi-lateralna organizacija u koju Kosovo namerava da se učlani i koji je prioritet multilateralne agende Kosova je Savet Evrope (SE). Kosovo je evropska zemlja i

ima sve demokratske odlike da bude punopravni član Saveta Evrope. Članstvo u Savet Evrope bi bio dokaz dugoročnog ulaganja za konsolidaciju demokratije i zaštite ljudskih prava u na celom prostoru Jugoistočne Evrope. Kosovo, učlanjenjem u Venecijansku komisiju i u Banku Saveta Evrope za razvoj je stvorilo preduslove za apliciranje i u Savetu Evrope. Građani Kosova će imati najviše koristi od članstva u SE i njegovim institucijama kao što je Evropski sud za ljudska prava. Članstvo u (SE) pokazuje standard koji je postignut u razvoju demokratije, ekonomskog razvoja i vladavine prava. Ova dimenzija se ogleda i u kontekstu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Kosova i EU-a.

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) je još jedna organizacija sa kojom Kosovo želi i dalje da nastavi odnose i da ih unapredi. Kao širok forum za politiku i bezbednost koji se prostire van granica Evrope, OEBS je organizacija u kojoj bi Kosovo moglo, na veoma aktivan i efikasan način, promovisati i štititi njenu spoljnu politiku i opšte interese. Nastavljajući saradnju u sve tri dimenzije ove organizacije (političko - bezbednosna, ekonomska i ekološka), Kosovo bi moglo koristiti programe pomoći i podršku OEBS-a u reformi policije, reformi pravosuđa i jačanju demokratskih institucija.

Pored napora za članstvo u organizacijama od šireg političkog i ekonomskog uticaja, Kosovo će pojačati napore za učlanjene u međunarodne, sportske, kulturne i obrazovne organizacije. To bi bilo u interesu ojačanja ovih društvenih sektore na Kosovu, koje bi pružili priliku da promovišu domaći talenat i identitet u međunarodnim razmerama.

3.6.Strateška partnerstva

Osnovni koncept na koji se zasnivaju strateški ciljevi Republike Kosovo, u njenim odnosima sa drugim državama, jeste i treba uvek da bude državni interes, kao i onaj obostrani. Državni interes Kosova je određen i definisan demokratskim i ustavnim vrednostima, oličenih u Ustavu Republike Kosovo. Na ovim pretpostavkama, Vlada Kosova će se zalagati da spoljna politika Kosova ostaje principijelna politika koja se rukovodi sitima ovim demokratskim vrednostima i principima i međunarodnim normama. Vlada Kosova će se dodatno angažovati da unapredi posebne odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama, na nivou snažnog strateškog partnerstva. Odnosi između dve zemlje treba da dostignu nivo strateške saradnje od uzajamne koristi u ekonomiji, bezbednosti i u oblastima od zajedničkog interesa za podsticanje napred integraciju u evro-atlantske strukture.

Za Kosovsku Vladu, SAD ostaju najvažniji strateški partner. Ovo strateško partnerstvo ima za cilj da produbi dosadašnju saradnju, i uzajamnu korist obe zemlje u širokom spektru zajedničkih interesa, kao što su jačanje demokratije i slobodne ekonomije, očuvanje teritorijalnog integriteta, jačanje vladavine prava i poštovanje ljudskih prava, promovisanje prava zajednica, podrška za strateške projekte u oblasti bezbednosti, energetike i koordinacije u multilateralnim mehanizmima. Republika Kosovo se zalaže za povećanu ulogu evro – atlantskih struktura u Jugoistočnoj Evropi .

Transformacijom BSK-a u OSK, u okviru ovog partnerstva angažovaćemo da dajemo doprinos međunarodnim mirovnim misijama i izgradnji mira, uz civilni i diplomatski doprinos. Ovo partnerstvo će pokriti sve oblasti od zajedničkog interesa, koje će biti identifikovane u direktnim konsultacijama koja će biti pokrenuta.

Kosovo će nastaviti da jača stratešku saradnju sa Nemačkom, Francuskom, Velikom Britanijom, Italijom i drugim evropskim zemljama. Ceneći istorijsku i aktuelnu ulogu koju ove zemlje imaju za Republiku Kosovo, neophodno je produbiti saradnju i razvoj posebnih odnosa sa njima. Bilateralni odnosi sa ovim zemljama su ključni faktor za ostvarivanje ciljeva spoljne politike Kosova, za njen demokratski, ekonomski razvoj, i unapređenje napore za integraciju u evro-atlantske strukture. U bliskoj saradnji sa svakom od ovih zemalja, Kosovo će se angažovati za stalno promovisanje evro-atlantskih vrednosti u regionu.

U tom smislu, Vlada Kosova će biti posvećena jačanju partnerstva sa Saveznom Republikom Nemačke, Velikom Britanijom, Francuskom, Italijom i drugim evropskim zemljama. Ceneći podršku ovih zemalja datoj Kosovu u unutrašnjoj konsolidaciji državnosti, one su glavni podržavaoci na putu ka integraciji u EU. Proaktivni pristup Kosovu i regionu čini ove zemlje ključnim partnerima u Evropskoj uniji.

Glavno angažovanje u okviru ove saradnje ostaje integracija u Evropsku uniju, pri čemu posebno Nemačka i druge zemlje su glavne pristalice u ovom procesu. Podrška Nemačke u ovom procesu bi imala ogroman uticaj i na druge evropske aktere; politika prema regionu (Berlin proces), povećanje nemačkih investicija na Kosovu i ukupna bilateralna saradnja. Vlada Kosova će se angažovati za proširenje dublje i svestrane saradnje, kao i podsticanje rasta bilateralnih razmena sa svim evropskim zemljama.

3.7. Politika prema regionu

Vlada Kosova će nastaviti da unapređuje dobrosusedske i konstruktivne odnose sa svim zemljama regiona. U ispunjavanju ove regionalne politike, Kosovo će ostati angažovano konstruktivno i pragmatično kako bi se povećala efektivna regionalna saradnja kroz jačanje i nastavak svog učešća u regionalnim organizacijama i forumima. U ciljevima Vlade Kosova prema regionu, predviđa se saradnja sa svim zemljama, koja su ili nameravaju da budu deo evro-atlantskih struktura, kao što su EU i NATO/ Za Kosovo, integracija u ovim strukturama i jasna orijentacija prema njima, je korak i preduslov za jedan stabilan, miran i održiv region, a samim tim je i duboko posvećena da podstakne i promoviše ovaj duh u celoj regionalnoj saradnji.

Regionalna politika Vlade Kosova će nastaviti da podržava dijalog na svim nivoima, regionalnu bezbednost, ekonomsku saradnju, produbljivanje trgovinske razmene, zaštitu i unapređenje ljudskih prava i sloboda. Stav Vlade Kosova u odnosu na zemlje regiona nastaviće da bude inkluzivna, promoviše i stimuliše oblasti od zajedničkog interesa i podržava evro-atlantsku perspektivu regiona.

Jedan od glavnih ciljeva Vlade Kosova je jačanje regionalne saradnje kroz bilateralni angažman sa zemljama regiona i multilateralno u regionalnim forumima i mehanizmima. Uzimajući u obzir geopolitičku poziciju Republike Kosova u regionu, Kosovo će nastaviti da promovise dobrosusedske i konstruktivne odnose sa svim zemljama u regionu. U ispunjavanju ove regionalne politike, Kosovo će ostati angažovano na konstruktivan i pragmatičan način kako bi povećala efektivnu regionalnu saradnju kroz jačanje i produženje njenog učešća u SEECF, Savetu za regionalnu saradnju (RCC), RACVIAC, MARRI, A5 i drugim važnim regionalnim organizacijama i inicijativama, u kojima je Kosovo član i učesnik. Kosovo će promovisati olakšavanje slobodnog kretanja ljudi, robe i usluga u regionu, na osnovu evropskih standarda i postojećih mehanizama.

Prvenstveni cilj Vlade Kosova za regionalnu saradnju je da ojača odnose sa prvim susedima, podizanje trenutnog nivoa ukupnih razmena, jačanje saradnje u svim oblastima od zajedničkog interesa. Dakle, Kosovo ima za cilj da produbi saradnju, u cilju da sve ove zemlje stvore zajedničke mehanizme koji omogućavaju poboljšanje života ljudi u oblastima od obostranog interesa, kao što su:

- Vladavina prava, borba protiv organizovanog kriminala, saradnja u oblastima bezbednosti i pravde;
- Ekonomija: Povećanje obima ekonomske saradnje, trgovine i sektora energetike, bolje infrastrukturno povezivanje;
- Evro-atlantske integracije: Unapređenje saradnje za razmenu iskustava u evropskim integracijama i NATO;
- Slobodno kretanje: stvaranje mogućnosti za slobodno kretanje ljudi, robe i kapitala;
- Saradnja u akademskoj, kulturnoj i sportskoj oblasti, saradnja u oblasti zdravstva i zapošljavanja.

Za Vladu Kosova je neophodno dodatno angažovanje EU u podržavanju i jačanju regionalne saradnje, posebno u jačanju ekonomskog upravljanja. Kosovo je posvećeno da saraduje sa zemljama regiona i EU, u funkciji standardizacije fiskalne i ekonomske politike. U tom pogledu treba realizovati ciljeve koji proističu iz Strategije za Istočnu Evropu 2020. Kroz povećanje saradnje sa svim zemljama u regionu, posebno u oblasti ekonomije i infrastrukture, cilja se da Kosovo postane privlačno tržište za strane investicije.

Primena strateškog partnerstva sa Albanijom, podsticanjem bliskog političkog, ekonomskog i kulturnog razvoja će ostati prioritet za vladu za podsticanje trgovinske integraciju između dve zemlje i ubrzavanje integracije Kosovu u EU i NATO. Odnose između Republike Kosova i Republike Albanije treba dalje unaprediti i razviti u svim pravcima, u cilju uklanjanja svih barijera koje smetaju za ekonomsku, obrazovnu i kulturnu razmenu i integraciju između dve zemlje.

Vlada Kosova se angažuje da se strateško partnerstvo između Kosova i Albanije ojača još više i efektivno postane važno za obe strane. U kontekstu daljeg intenziviranja i sofisticirana ovog prirodnog partnerstva između dve zemlje, dodatno ćemo se angažovati u pravcu

stvaranja okolnosti za razvoj zajedničkih ekonomskih, energetskih, kulturnih i obrazovnih prostora.

Prioritet ostaje ostvarivanje zajedničkih projekata u okviru saradnje u procesu Berlinske Konferencije, uključujući i druge zemlje regiona, kao što su Crna Gora, Srbija, Makedonija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina.

Kosovo će nastaviti da bude čvrsto posvećena za punu normalizaciju međdržavnih odnosa sa Srbijom i nastavak dijaloga, koji će imati za cilj okončanje sa uzajamnim priznavanjem koje bi omogućilo izgradnju trajnog mira između dve zemlje i uspostavljanje diplomatskih i dobrosusedskih odnosa u evropskom duhu. Do postizanja ovog cilja, Kosovo ostaje posvećeno, kroz dijalog, kao evropska vrednost i kao jedini put za primenjivanje Sporazuma od 19 aprila 2013, za normalizaciju odnosa sa Srbijom, kao dve nezavisne i suverene države, za rešavanje nesporazuma koji postoje između naše dve zemlje, kroz dijalog visokog nivoa i tehničke nivoa, uz olakšavanje i garancije Evropske unije.

Ovaj moćni poduhvat međdržavnog dijaloga se zasniva na principima međunarodnog prava i najboljih evropskih standarda za dobrosusedske odnose, sa ciljem poboljšanja života građana, uspostavljanja dobrosusedskih odnosa između dve zemlje, obezbeđujući evropsku agendu za dve zemlje, kao i jačanje regionalnog mira i stabilnosti. Kosovo poziva i ohrabruje dalje angažovanje Evropske unije i Sjedinjenih Američkih Država u olakšavanju ovog istorijskog procesa između dve zemlje.

Nedostatak normalnih međdržavnih odnosa između Kosova i Srbije predstavlja ozbiljnu pretnju za stabilnost, bezbednost i prosperitet širom Jugoistočne Evrope. Kao posledica, nijedna zemlja ne može da se pridruži Evropskoj uniji bez rešavanja otvorenih bilateralnih pitanja i bez pune normalizacije odnosa sa susedima, samim tim ovaj proces normalizacije između dve zemlje služi interesima građana obe zemlje, a takođe i interesima regiona.

Proces međdržavne normalizacije će nastaviti da se koristi i u funkciji ojačanja suvereniteta u celoj zemlji, kao i unapređenja međunarodne legitimnosti Kosova. Sporazum od 19. aprila 2013. predstavlja samo početak jednog poglavlja normalizacije i treba da se obogaćuje postizanjem novih sporazuma. Dok, dosadašnji postignuti rezultati, primenom svih sporazuma iz Brisela, su postavili stabilne temelje za normalizaciju međdržavnih odnosa, ali mnogi izazovi ostaju u pogledu pune i efektivne primene sporazuma.

Vlada Kosova tokom ovog mandata se angažuje da proces međdržavne normalizacije ima jasne, nedvosmislene, merljive i vremenski ograničene parametre, kako bi se izbegli neograničeni pregovori unutar trougla Priština-Beograd-Brisel i obrnuto. Takođe, proces dijaloga za normalizaciju međdržavnih odnosa ima za cilj da ima potpunu primenu svih sporazuma postignutih od strane Srbije, bez tendencije njihovog ponovnog pregovaranja ili izmene; potpuno raspuštanje svih srpskih paralelnih strukture na severu Kosova; punu integraciju kosovskih Srba u institucijama, kroz konstruktivni angažman; da Srbija poštuje suverenitet, teritorijalni integritet i da ne blokira ili ometa direktno ili indirektno članstvo

Kosova u međunarodnim organizacijama kao što su Savet Evrope, OEBS i UN, kao i da se međudržavni dijalog između Kosova i Srbije zaključi uzajamnim priznavanjem.

U tom kontekstu, Vlada Kosova će insistirati da održi visoko na dnevnom redu procesa normalizacije nova pitanja od značaja, uključujući:

- Demarkaciju međunarodne granice između dve zemlje, zbog činjenice da više od 50% na granične linije ili od 743.556 km od njih, 380.068 km se deli sa Srbijom;
- Prestanak mešanja Srbije na Kosovu u drugim oblastima koje se nisu tretirale Briselskim sporazumom;
- Uspostavljanje međudržavne saradnje u oblastima od interesa po evropskim standardima, uključujući vazдушnu avijaciju / vazdušni saobraćaj;
- Međusobno priznavanje sertifikata za procenjivanje usaglašenosti;
- Ratne Reparacije - uključujući naknadu ratne štete; odštetu za dezinvesticije - u periodu okupacije; odštetu za izgubljene plate lica izbačenih sa posla zbog njihove etničke pripadnosti; odštetu za uništenje penzionog sistema; odštetu za uništenje bankarskog sistema i pljačkanje devizne štednje kosovskih građana, uključujući povraćaj štednje u banci; odštetu za ratne štete javne i privatne imovine i kulturne baštine; odštetu rodbine ubijenih i nestalih od strane Srbije; odštetu za lica ili porodice onih koji su političko održani u zatvorima bivše Jugoslavije; odštetu ženama silovanih tokom rata na Kosovu;
- Pitanje nestalih lica - uključujući povratak raseljenih lica, povratak eksponata i dokumenata kulturnog nasleđa uzetih od strane iz Srbije; povraćaj filmova Kosovafilm-a; povraćaj penzionog i invalidskog osiguranja građana Kosova; povraćaj bankarskih depozita;
- Satisfakcija - prihvatanje odgovornosti za rat i štete; pravda i kažnjavanje ratnih aktera za genocid/zločine protiv stanovništva Kosova, uključujući i silovanje žena kao sredstvo rata; javno izvinjenje za zločine počinjene na Kosovu;
- Sukcesije - Podeljivanje bogatstva bivše Jugoslavije i međunarodni dug Kosova; finansijska sredstva bivše Jugoslavije; imovina diplomatskih i konzularnih misija bivše Jugoslavije; vojna imovina bivše Jugoslavije; pokretna imovina bivše Jugoslavije; arhiva bivše Jugoslavije; vraćanje dokumenata bivše Jugoslavije koji impliciraju Kosovo; vraćanje liste sa punim podacima za sve radioaktivne objekte i uređaje.

Isto kako će Kosovo ostati posvećeno za poštovanje prava svih njenih građana i zajednica koje u njoj žive, to će raditi i na promovisanju i zaštiti interesa i prava albanske zajednice u regionu kroz razvoj dobrosusedskih odnosa sa susednim državama, kao i kroz postojeće mehanizme Evropske unije, Saveta Evrope i OEBS-a.

3.8. Ekonomska diplomatija

Ekonomska diplomatija i rast stranih ulaganja će biti glavna osovina Vlade Kosova, kao i jedan od glavnih prioriteta Kosova u smislu ekonomskog razvoja i otvaranja novih radnih mesta. Ovaj prioritet je zasnovan na neposrednim potrebama privrede zemlje, i u potpunosti je u skladu sa prioritetima EU definisanim u Strategiji proširenja 2014-2015. Stoga,

ekonomski razvoj će biti jedan od glavnih prioriteta i za Ministarstvo Inostranih Poslova, koja će nastaviti da učestvuju u ovoj oblasti kroz ekonomsku diplomatiju. Kosovska privreda je prevazišla prvu fazu rekonstrukcije i krupnim koracima je postigla reformaciju i transformaciju u slobodnu tržišnu ekonomiju. Preduzete reforme u poslednjim godinama, karakterizovane širokim procesom privatizacije i stalnog poboljšanja u odnosu na sredinu poslovanja, uticale su na ekonomsku strukturu Kosova i visoko su ocenjene u prestižnim međunarodnim izvještajima.

Fokus Vlade Kosova će biti na ekonomskom polju, u cilju stvaranja pogodne sredine za brz ekonomski razvoj. Ovo će se postići kroz stvaranje neophodnih olakšica za strana ulaganja i nastavljanja sprovođenja potrebnih reformi za uklanjanje birokratskog opterećenja. U tom smislu, diplomatska služba MIP će i dalje biti u funkciji postizanja realizacije ekonomskih ciljeva Republike Kosova.

Kosovo će ciljati da postane jedan od najboljih destinacija za privlačenje stranih ulaganja u regionu. Najveći zadatak pripada MIP i Službe u inostranstvu da stave do znanja da je Kosovo otvoreno za ulaganja i ne postoje prepreke za ulaganje. Takođe, veoma je važno dalje promovisanje svih zakonskih, ekonomskih, strukturnih i ljudskih prednosti koje ima Kosovo preko naše diplomatske mreže, kroz organizovanje ekonomskih i poslovnih foruma, učešće na sajmovima i drugim multilateralnim događajima ekonomskog karaktera, finansijskog itd. Dakle, povećanje bilateralne i multilateralne saradnje za privlačenje stranih ulaganja, podsticanje izvoza kosovskih proizvoda i promovisanje Kosova kao privlačne turističke destinacije će biti prioriteta ekonomske diplomatije.

Uloga diplomatije u ekonomskom razvoju Kosova biće od suštinskog značaja. Ministarstvo Inostranih Poslova u oblasti privredi će imati ulogu u četiri aspekta:

- a) Prvi aspekt biće ekonomska diplomatija. Vlada Kosova će nastaviti da koristi diplomatsku mrežu za privlačenje ulaganja i promociju kosovskih biznisa širom sveta, sa ciljem povećanja međunarodne ekonomske aktivnosti za Kosovo. Takođe, važna pažnja u tom smislu će se posvetiti i saradnji sa dijasporom, u cilju privlačenja ulaganja i promociju kosovskih biznisa u zemljama u kojima žive. Više je nego očigledno da u vreme u kojem živimo sada, jedna država ne može imati održiv ekonomski razvoj bez međunarodne saradnje u ovoj oblasti. U tom smislu, Ministarstvo inostranih poslova u bliskoj saradnji sa svim resornim institucijama će promovisati glavne oblasti za ulaganje na Kosovu, oblasti u kojima Republika Kosova ima komparativnu prednost sa drugim zemljama regiona i sveta. Takođe, mi ćemo blisko saradivati sa relevantnim međunarodnim institucijama, kao što su: razvojni fondovi, privredne komore i druge organizacije ekonomskog karaktera.
- b) Drugi aspekt biće jačanje bilateralnih i multilateralnih odnosa. U ovoj oblasti za Vladu Kosova će nastaviti da bude prioritet potpisivanje sporazuma ekonomskog/trgovinskog karaktera sa svim zemljama koje su partneri Kosova. Pored bilateralnog aspekta, nastaviće se sa posvećenošću za članstvo Kosova u raznim multilateralnim mehanizmima ekonomske i finansijske prirode koji će pomoći razvoj Kosova. Posebna važnost će se i dalje posvetiti regionalnoj saradnji, u potpunom

skladu sa obavezama koje proističu iz Berlinskog procesa i Strategije za Jugoistočnu Evropu 2020. Jasna perspektiva članstva Kosova u Evropskoj uniji je samo po sebi prioritet za Kosovo, koje se vidi kao jedan veoma atraktivan aspekt mnogih investitora iz zemalja izvan Evrope. Sve ovo će podsticati rast trgovinske razmene, povećanje stranih ulaganja na Kosovu, a time i rast izvoza. Takođe, kroz ove sporazume i ove saradnje, Kosovo će obezbediti pristup mekih kredita i drugih međunarodnih finansijskih sredstava, u cilju razvoja određenih ekonomskih oblasti i podrške lokalnim preduzećima. Sve ove aktivnosti značajno poboljšavaju imidž Kosova i povećava kredibilitet u očima potencijalnih investitora.

- c) Treći aspekt se odnosi na novu ulogu Ministarstva Inostranih Poslova kao olakšaj i posrednik između stranih investitora i drugih državnih i upravnih organa. MIP će intenzivirati saradnju sa svim resornim institucijama u interesu razvijanja što veće ekonomske saradnje sa partnerskim zemljama. U tom smislu, MIP će biti posrednik između potencijalnih stranih ulagača i relevantnih lokalnih institucija, u cilju daljeg ekonomskog razvoja zemlje. Prava komunikacija i koordinacija između lokalnih institucija će olakšati privlačenje stranih investitora, kao i promociju kosovskih proizvoda u inostranstvu.
- d) Četvrti aspekt je ostvarivanje ciljeva spoljne politike Vlade Kosova u odnosu na druge zemlje sveta kroz ekonomsku diplomatiju. U tom smislu Ministarstvo Inostranih Poslova će i dalje imati centralnu ulogu u identifikaciji strateških partnera Kosova, koje pomaže i orijentisanju ekonomske saradnje Kosova. Od posebnog značaja u ovoj oblasti je i raznolikost uvoza, tako da Kosovo ne bude zavisno od određenih proizvoda samo od uvoza iz jedne zemlje.

Kosovska diplomatija će se usredsrediti na pružanju podrške naporima za povezivanje Kosova sa Trans - Jadranskim Gasovodom (TAP). Ovaj projekat je u interesu Kosova za dobijanje pristupa u TAP gasovod, u funkciji osiguranja razvoja, raznolikosti izvora energije i nezavisnog energetskeg sistema, a koji je jedan od najvažnijih energetskeg projekata koje podržava Evropska unija i Evro-atlantska zajednice. Postizanjem ovog cilja, gasovod će omogućiti Kosovu da ima pristup Južnom gasnom koridoru, EU projekat u jezgru svoje energetske strategije za osamostaljene izvora gasa u Evropi. TAP pruža garanciju za Kosovo i region za održavanje energetske nezavisnost i utvrdi pravila EU u energetskeg tržištu regiona.

Diplomatski mreža u službi razvoja će biti u fokusu Vlade Kosova, kako bi se maksimizirala više-sektorska dobit iz Službe u inostranstvu Kosova. Ministarstvo Inostranih Poslova, u saradnji sa svojom međunarodnom mrežom ambasada i konzulata, će nastaviti da doprinosi u širem naporu da donese strana ulaganja na Kosovu, da poveća izvoz robe i usluge Kosova, da podstakne turizam, finansijske i trgovinske usluge uopšte, uz blisku koordinaciju sa nadležnim državnim agencijama, za obezbeđivanje jednog zajedničkog fokusa na neposredne i dugoročne ciljeve privrednog razvoja Kosova.

Ministarstvo Inostranih Poslova će takođe efikasnije iskoristiti svoje konzulate u Evropi za promovisanje trgovine i investicija i da se one stave u službu kosovskih preduzetnika u procesu traženja novih tržišta za proizvode Kosova.

3.9. Dijaspora

Promovisanje dijaspore Kosova i ostvarivanje ciljeva koji proizilaze iz Strategije za Dijasporu i Migraciju 2013-2018, i koji se odnose na očuvanje nacionalnog i kulturnog identiteta pripadnika dijaspore, stvaranje uslova za učešće dijaspore u politički i socijalni život i njihovo zastupanje u institucijama za odlučivanja u zemlji, njihovo integrisanje u zemljama domaćinima, kao i uključivanje dijaspore u društveno - ekonomskom razvoju zemlje.

Vlada Kosova će nastaviti okončanje i konsolidaciju pravne i administrativne infrastrukture za dijasporu, kako bi se omogućila potpuna primena Strategije za Dijasporu i Migraciju u svim dimenzijama života na Kosovu i u zemljama u kojima žive. Do sada je usvojeno: Zakon o Dijaspori i Migraciji, Zakon o državljanstvu, Zakonom o diplomatskim i konzularnim uslugama i druga dokumenata koji se mogu dopuniti sa definisanjem ciljeva, koji su dalje objašnjavaju u ovom programu vlade.

Budući da još uvek imamo jednu fragmentiranu organizaciju dijaspore, Ministarstvo za Dijasporu će raditi na stvaranju uslova za što bolju i jedinstvenu organizaciju dijaspore kako bi se u potpunosti iskoristile mogućnosti koje nude zemlje u kojima žive naši sunarodnici, ali i da ova organizacija bude korisna za našu zemlju. Nastaviće se posvećenost za napredak socijalnih i političkih prava dijaspore na Kosovu, ali i u zemljama u kojima žive kroz angažovanje u političkom životu zemlje. Radiće se na očuvanju kulturnog i jezičkog identiteta dijaspore, preko organizovanja u mehanizmima pomognutih od strane Ministarstva za Dijasporu kao što su mreže kulturnih udruženja, udruženja nastavnika, udruženja stvaraoca u oblasti umetnosti i nauke, sportskih federacija i konfederacija, omladinskih mreža studenata i pravnika, itd. U tom smislu ćemo raditi na tome da se izbegne asimilacija kroz program za uključivanje u dodatno obrazovanje i stipendija za albanske studente da studiraju na Kosovu i olakšice za ulaganja na Kosovu kako bi se doznake postepeno transformisale u investicije.

U saradnji sa Republikom Albanijom radiće se na "Zajednički programa za razvoj dopunske nastave u Dijaspori i Migraciji", proces koji je počeo u 2012. godini i koji bi trebalo da počne primenu nakon potpisivanja sporazuma između dve države. Kao rezultat ovog projekta od posebnog značaja, stvoriće se uslovi da tokom narednih četiri godine značajno poveća broj učenika koji su uključeni u dopunskom programu obrazovanja albanskog jezika. Kao deo ovog sporazuma uskladiće se zakonski propisi, izradiće se zajednički nastavni plan i program za učenje albanskog jezika, ostvariće se zajedničko licenciranje predavača, stvoriće se standardi predavanja i regrutovanja učitelja i nastavnika, finansiraće se Proces, stvoriće se didaktički portal, vršiće se snabdevanje sa udžbenicima, lektirama i raznim knjigama, kao i organizovaće se kampanja za podizanje svesti za dopunsko obrazovanje.

Za realizaciju projekta dodatne albanske nasatave u dijaspori, Republike Kosova i Albanije moraju da sklope pojedinačne sporazume sa zemljama koje nisu institucionalizovane obrazovanje na albanskom. Pozitivni modeli institucionalizacije nastave na albanskom su Finska i Švedska.

U zavisnosti od okolnosti da se nastavlja sa otvaranjem kulturnih centara za dijasporu i migraciju. Otvaranje ovih centara u saradnji sa Republikom Albanijom bi smanjilo budžetska opterećenja i omogućilo di adekvatnije tretiranje albanske dijaspore u oblasti kulture.

U jednom periodu od 3-4 godina treba sprovesti projekat Registra Dijaspore kao i da se otvori sekcija Muzeja Dijaspore i Migracije na Kosovu, u okviru Narodnog Muzeja i Sekcija Arhive Dijaspore u okviru Kosovskog Arhiva.

U okviru obaveza za približavanje dijaspore sa našom zemljom izradiće se politike za stimulisanje albanskih studenata iz dijaspore da studiraju na Kosovu, naročito kroz posebnu šemu kredita u saradnji sa Unijom Biznisa iz dijaspore, albanski studenti u dijaspori biće stimulisani preko kredita da studiraju u deficitarnim smerovima za Kosovo. Istovremeno će se izraditi politike da ostali albanski profesori i naučnici iz dijaspore uključe u nastavni proces u kosovskim univerzitetima. Radiće se i sa albanskim lekarima iz dijaspore da budu deo podizanja zdravstvenog sistema na Kosovu i tako sve ove kategorije imigranata sa visokom stručnom spremom da održavaju veze sa zemljom porekla i da ponovno uspostave kontakte i očuvaju albanski jezik i kulturu.

Iako je izazov, Vlada Kosova će raditi na povećanju političke zastupljenosti dijaspore u donošenju odluka zemlje kroz uspostavljanje raznih predstavničkih mehanizama. Stvoriće se jedna posebna komisija za dijasporu dok odgovornost za dijasporu će se dodati Komisiji za inostrane poslove. Tako da će ova komisija zajedno sa Ministarstvom za Dijasporu i Ministarstvom za Inostrane Poslove koordinirati aktivnosti za što veće uključivanje dijaspore u radu Skupštine.

Vlada će se angažovati da RTK ostvaruje zakonske obaveze koje ima za prenos 6-9% svog programa za dijasporu, uključujući i imenovanje jednog člana odbora RTK iz dijaspore. Istovremeno ćemo blisko saradivati sa elektronskim i štampanim medijima na albanskom jeziku koje se upravljaju od strane pripadnika dijaspore i koje imaju za cilj unapređivanje i promovisanje prava naših građana u zemljama u kojima žive. Ministarstvo za dijasporu u saradnji sa udruženjima novinara sa Kosova i dijaspore osnovaće godišnju nagradu za novinarstvo za pisanja, hronike, emisija i druge žanrove koji promovišu vrednosti inicijative iz dijaspore.

3.10. Javna Diplomacija

Kosovo će nastaviti da promoviše jednu realnu i modernu sliku, svoju kulturu i identitet kroz javnu, kulturnu i digitalnu diplomatiju, i imaće za cilj povećanje kulturnog i ljudskog uticaj na regionalnom i međunarodnom nivou.

Vlada Kosova treba da se angažuje za nastavak sa pokrenutim inicijativama za javnu diplomatiju, podeljene na lobiranje kod zemalja koje nisu priznale Kosovo, promovisanje turizma i kosovskih brendova u inostranstvu i povećanje stranih ulaganja na Kosovu. Smatrajući da su ispunjeni ciljevi Strategije za Digitalnu Diplomaciju, Vlada Kosova će izraditi jedan strateški dokument koji će kanalisati napor za brendiranje nove države od jedne zemlje posle-nezavisnosti u jednu državu sa novim imidžom, spremnu za turizam i strana ulaganja.

U tom smislu, Agencije za promociju investicija, koja posluje u okviru MTI, prelaziće kod Kancelarije premijera i postaće koordinator svih kosovskih institucija kako bi snosila teret promovisanja turizma i stranih ulaganja na Kosovu. Strana diplomatska služba Kosova treba da igra važnu ulogu u tom pogledu, u okviru ciljeva za unapređenje "ekonomske diplomatije".

U izradi Strategije i njene primene treba da se uključe sve zainteresovane strane u društvu, uključujući vladine, samostalne institucije, poslovanja, civilno društvo i druge mehanizme, kao strani stručnjaci ili kompanije. Da se podeli razumni budžet koji može snositi teret promovisanja novog imidža države, da pokrene kampanje i privlači direktna strana ulaganja.

Da bi se izbegao proces politizacije, kao što se desilo u mnogim drugim državama u regionu, Vlada Kosova na čelu Agencije ili među-ministarski tim, koji bi trebao da vodi kampanju za promovisanje turizma i stranih ulaganja na Kosovu, treba da imenuje državne, nezavisne predstavnike, van politike i stručnjake. Osim stranih kompanija, koje mogu da pomognu Vladi Kosova na izradu strategije i upravljanju ovim procesom, koji može da traje godinama, trebalo bi da se angažuju i bivši političari, diplomate ili stručnjaci koji savetuju Vlade o gore pomenutim temama.

Poznate ličnosti, umetnici i svetski poznati albanski sportisti treba da budu uključeni u ovu inicijativu, da snose teret kampanje za promovisanja nove države, kao najbolji "ambasadori" koji bi učinili Kosovo poznatim za dobro u očima svetske javnosti.

Treba da se nastavi kampanja Digitalne Diplomacije, uključujući sve više i više građana Kosova kroz inicijativu " Građani diplomate" koji u svakom putovanju u privatnom ili službenom svojstvu treba obezbediti brošure i druge propagandne materijale da predstave Kosovo.

Pozicioniranje Kosova na jedan duži rok u očima investitora mora biti identifikovano u IT sektoru, zbog velikog broja mladih ljudi koji imamo i visoke penetracije interneta, rangirajući Kosovo kao prvu zemlju u regionu.

Prema brojnim studijama, Kosovo bi moglo biti promovisana kao država eko turizma i bio proizvoda, da se više fokusira na proizvodnji bio proizvoda, zbog klime koju poseduje ili lekovitih (termo) banja, koje su na Kosovu u velikom broju.

Jedna druga izvanredna mogućnost da Kosovo postane deo globalne agende sporta i kulture je članstvo u međunarodnim sportskim organizacijama, kulture i obrazovanja, posebno FIFA i UEFA. Tako umetnici, sportisti i ostali talenti će promovisati vrednosti Kosova u svetu. (Ponavljjanje jednog gore-pomenutog dela!)

Priprema jednog registra (baze podataka) za stručni profil ljudskih resursa na Kosovu i dijaspori, uglavnom usredsređen na identifikaciji ličnosti koje su postigle mnogo u različitim profilima, kao što su: poslovni, sport, kultura, nauka, tehnologija, zdravstvo i turizam, bi trebalo da se uradi u što kraćem periodu.

3.11. Parlamentarna Diplomacija

Vladini partneri u okviru daljeg dinamiziranja diplomatije i spoljne politike u svim oblastima, ciljaju povećanje upotrebe parlamentarne diplomatije za produbljivanje saradnje i odnosa sa zemljama koje su priznale Republiku Kosovo. Angažovanje partnere će takođe biti u funkciji održavanja i rasta sadašnje saradnje između Republike Kosova i drugih zemalja, na parlamentarnom nivou. Svesni uloge koju ima Skupština Kosova i posebno njegova Komisija za inostrane poslove, partneri će povećati koordinaciju između zakonodavnih i izvršnih organa u funkciji parlamentarne diplomatije. U tom smislu, izradiće se jedna strategija saradnje i povećanja efikasnosti parlamentarne diplomatije i biće intenzivirana saradnja u saradnji parlamentarne zastupljenosti u multilateralnim parlamentarnim strukturama, u kojoj je Kosovo deo ili namerava da postanu u jednom kratkom roku.

3.12. Diplomatska služba

Još jedan prioritet će biti razvoj pravne i institucionalne infrastrukture diplomatske službe Kosova, kao i profesionalizacija i povećanje učinka diplomatskog kora Kosova da efikasno suočava sa aktuelnim i budućim izazovima. Nastaviće se širenjem diplomatske mreže u svetu.

Organizaciona struktura Ministarstva Inostranih Poslova odražava novu stvarnost međunarodnih odnosa danas kao i potrebe i interese Kosova u budućnosti. Organizaciona reforma, preduzeta u Ministarstvu Inostranih Poslova i potreba za jačanje sposobnosti Kosova da deluje u međunarodnim odnosima i da pruži bolje konzularne usluge za građane u inostranstvu. Svrha ovog procesa reorganizacije nastavlja da bude poboljšanje načina na koji se Ministarstvo bavi sa pitanjima spoljne politike na bilateralnim i multilateralnim forumima kako i da se osigura jedno efikasnije sprovođenje spoljnopolitičkih ciljeva Kosova.

Kao rezultat, neophodnost promene sadašnjeg zakona ostaje prioritet, u cilju regulisanja aktivnosti diplomatske službe i statusa diplomate posebno, kao posebni deo civilne službe, kojim upravlja ovim zakonom, kao organizacija, koordinacija i funkcionisanje organa sa odgovornim institucijama za spoljnu politiku Republike Kosova, po principu "Jedna služba, jedno ministarstvo".

Nova struktura će nastaviti da obezbeđuje jedno bolje pripremanje, koordinaciju i davanje prednosti spoljne politike Kosova na svim međunarodnim nivoima, predstavljajući jasne, stalne i dosledne pozicije. Nova struktura će dalje pokušati da integriše razvoj politika i

pružati integrisani pristup tematskim pitanjima u nastojanju da odgovori na izazove današnjice i budućnosti.

Ministarstvo Inostranih Poslova će nastaviti da jača Diplomatsku službu i osigura svoje osoblje sa mogućnostima za razvoj karijere. Proces reorganizacije je omogućio uspostavljanje Diplomatske akademije, koja će nastaviti da bude jedna važna institucija za jačanje ljudskih kapaciteta u Diplomatsku Službu Kosova. Diplomatska akademija će nastaviti da jača svoje kapacitete za pružanje ekspertize i pomoći Ministarstvu Inostranih Poslova u različitim regionalnim pitanjima, planiranja politika i drugim pitanjima spoljne politike.

Cilj Ministarstva Inostranih Poslova je da nastavi da proširi diplomatsko prisustvo Kosova u svetu, sa jednim malim ali profesionalnim osobljem, ali koje će dozvoliti da Kosovo ima globalno prisustvo, da što bolje i efektivnije predstavlja njene interese u različitim regionima sveta. Kosovo je stvorilo jedno uspešno diplomatsko prisustvo u Evropi, Severnoj i Centralnoj Americi i Aziji. Fokus u narednim godinama, radi adresiranja međunarodnih izazova Kosova, biće da bude prisutna sa diplomatskim misijama u Istočnoj Južnoj Evropi, Jugoistočnoj Aziji i u Africi koje će gurnuti napred spoljnopolitičke ciljeve Kosova, kako bi se u potpunosti integrisana u međunarodnoj zajednici.

U cilju poboljšanja efikasnosti, spoljna politika je u procesu identifikovanja/razvijanja novih radnih metoda. Jačanje koordinacije između različitih sektora podiže međunarodni ugled RKS i doprinosi porastu efikasnosti reprezentacije državnog interesa. Ključni element ostaje jedinstveno predstavljanje spoljne politike svih vladinih odeljenja. Jedinstveni sistem predstavljanja je garancija građanima da država Kosova pruža usluge u svim segmentima/odnosima, pod istim profesionalnim standardima. Preko jedinstvenog sistema, Kosovo će i dalje imati diplomatsko prisustvo da svojim osobljem rešava politička, ekonomska, konzularna, kulturna i pitanja odbrane, koje će ojačati interes Kosova u bilateralnom i multilateralom nivou.

Pokušavajući da koristimo budžetske prednosti, (možda se misli o prihodima od konzularnih usluga?) nastaviće se sa modernizacijom konzularnih usluga. Uspeh ovog usluge će ojačati vezu između države i građanina koje će u velikoj meri osigurati dobar javni imidž Kosova i u inostranstvu.

Kosovo će nastaviti da proširi svoju konzularnu mrežu u Aziji, Evropi i Severnoj Americi, za pružanje civilne javne usluge svojim građanima koji žive u inostranstvu. Kosovo će nastaviti saradnju sa Albanijom za pružanje zajedničke konzularne usluge, na osnovu sporazuma o zajedničkom konzularnom predstavljanju između dve zemlje, poseban primer zajedničkog predstavljanja je Generalni Konzulat u Milanu.

Proširenje paketa konzularnih usluga i povećanje efikasnosti u pružanju usluga je jedan od stalnih ciljeva. U okviru toga, "efikasnost u službi a ne tarife" ostaju među glavnim ciljevima Ministarstva Inostranih poslova. Počelo se sa primenom na svim konzularnim

predstavništvima, usluga izdavanja ličnih dokumenata sa hitnim postupkom, u cilju skraćivanja vremenskog roka za izdavanje ličnih dokumenata sa nižim troškovima.

Ministarstvo Inostranih Poslova, kroz smanjenje konzularnih tarifa za neke usluge koje nemaju poštanske implikacije i koje se ostvaruju "na licu mesta", povećaće efikasnost usluga i promovisaće proširenje paketa usluga koje nisu ranije pružane. Kao ministarstvo daće se prednost unapređenju i pružanju profesionalnih usluga, a nikako generisanje sredstava.

Takođe, nastavljanje pružanja svih usluga civilnog stanja u konzularnim/diplomatskim predstavništvima, po načinu "uslužnog centra" decentralizovaće uslugu i povećaće profesionalnu odgovornost diplomatskog osoblja. Kao rezultat, olakšaće se birokratske procedure i direktno će se rešiti zahtevi kosovskih državljana za određene civilne usluge. Usluge koje su pružane na opštinskom nivou na Kosovu, bez potrebe da se bave tokom odmora u svom rodnom kraju.

Među prioritetima u oblasti konzularnih usluga, koje se trebaju adresirati, u fokusu će biti dalja distribucija viznog sistema, sa globalnim dometom, kroz pružanje ove usluge u drugim predstavništvima, i komercijalnim posrednicima i ovlašćenim organima Vlade Republike Kosova.

4. OBRAZOVANJE, NAUKA, KULTURA, OMLADINA I SPORT

4.1. Obrazovanje i nauka

Vlada Republike Kosova ima za cilj da izgradi jedno društvo znanja, integrisane u evropskim tokovima i sa jednakih mogućnostima za lični razvoj. U skladu sa ovom vizijom, Vlada Republike Kosova se angažuje za izgradnju jednog sveobuhvatnog obrazovnog sistema, koji obezbeđuje uslove za kvalitet i u skladu sa potrebama tržišta rada i društva. U tom kontekstu, Vlada će se angažovati u poboljšanju strateškog okvira u sektoru obrazovanja kroz razvoj Strateškog plana 2017-2021 kosovskog obrazovanja. Takođe, vršiće se pregled obrazovnih dokumenata i politika koje se bave okvirom kurikuluma Kosova, osnovnim kurikulumom, odnosno strukturama obrazovanja, kao i izgradnju ljudskih kapaciteta na nivou MONT-a, opštine i škole za primenjivanje novog Kurikuluma Kosova. Smatrajući obrazovanje kao jedno od glavnih determinanta razvoja i dugoročne ekonomske i socijalne stabilnosti zemlje, Vlada Republike Kosovo je posvećena da tretira sektor obrazovanja kao jedan osnovni prioritet za razvoj zemlje, posvećenost koja će se odraziti i na težini koja će se dati obrazovanju i nauke u godišnjoj raspodeli budžeta. Program Vlade za oblast obrazovanja i nauke je strukturiran u ovim stubovima:

- Strukturne reforme u obrazovanju,
- Povećanje učešća i jednak pristup obrazovanju,
- Obezbeđenje, garancija i povećanje kvaliteta obrazovanja,
- Upravljanje obrazovnih institucija,
- Međunarodna integracija i saradnja,
- Promocija nauke i istraživanja,
- Finansiranje obrazovanja i nauke.

4.1.1. Strukturne reforme u obrazovanju

Izgradnja i funkcionalizacija Nacionalnog programa za razvoj u ranom detinjstvu, koji će pružati usluge i redovne posete lekara u porodicama dece uzrasta od 0-3 godina, obezbeđenje dovoljnog prostora, kao adaptacija postojećih domova u selima ili naselju, za predškolsko obrazovanje za decu uzrasta 3-6, kao i osposobljavanje i zapošljavanje značajnog broja vaspitača, su među ključnim tačkama Programa Vlade za oblast obrazovanja.

Niže srednje obrazovanje (6-9 razred) će biti osnova za orijentaciju u daljem obrazovanju učenika, prilagođavajući nastavne planove i programe i osposobljavajući nastavne kadrove.

S obzirom na veliki broj učenika po odeljenjima, posebno u višem srednjem obrazovanju, Vlada će se angažovati na stvaranju infrastrukturnih uslova za nastavu, kako bi se otklonila preopterećenja škola i smena. Vlada će raditi za ispunjavanje neophodnih uslova da preduniverzitetsko obrazovanje bude obavezno, kako definišu i evropski trendovi obrazovanja.

Takođe, Vlada će raditi u pružanju mogućnosti izbora za naše mlade ljude da se oni opredele za opšte ili stručno obrazovanje, u skladu sa kretanjima na tržištu rada na Kosovu, regionu i Evropi. Odnos između opšteg i stručnog obrazovanja odlučiće se u skladu sa projekcijama potražnje na tržištu rada na Kosovu i regionu.

Razvoj institucija visokog stručnog obrazovanja i promocija stručnih zvanja u visokom obrazovanju, prema Nacionalnom okviru kvalifikacija - će se stimulisati otvaranje studijskih programa sa profesionalnom orijentacijom, koji će se promeniti u skladu sa potrebama tržišta rada.

Vlada Republike Kosova će se angažovati da obezbedi uslove za obavljanje praktičnog rada i vezivanje sa tržištem rada. Obezbediće se uslovi za obavljanje praktičnog rada u stručnim školama i uspostaviće se institucionalne veze sa privredom i u oblasti nastavnog plana i programa, za obavljanje stručne prakse - dvojni sistem obrazovanja.

Povećanje stepena zaposlenosti i jačanje stručne obuke, na osnovu potreba tržišta rada, posebno u razvijanju trougla 'triple helix' saradnja: univerzitet - vlada - tržište rada.

Promovišaće se veštine za preduzetništvo na svim nivoima obrazovanja na Kosovu, jer se one smatraju ključnim za generisanje novih ideja i u zapošljavanju mladih koji završavaju obrazovanje. Vlada će raditi za uvođenje u obrazovnom sistemu nastavnih predmeta i tema koje snabdevaju studente sa navikama i veštinama za preduzetništvo.

Promovisanje doživotnog učenje će se vršiti u programima za obrazovanje, ponovno obrazovanje i ponovno kvalifikovanje odraslih, kako bi se omogućilo obnavljanje njihovog znanja za omogućavanje njihovog integrisanja i stabilnosti na tržištu rada.

Osnovaće se Univerzitet Poljoprivrednih Nauka, koji će biti smešten u trouglu Prizren - Orahovac - Suva Reka (Fakultet Poljoprivrede i Veterinarstva Univerziteta u Prištini biće premešten u ovaj univerzitet). Ovaj univerzitet će se baviti isključivo poljoprivrednim istraživanjima, prema nemačkom modelu. Ovom univerzitetu će se dati značajna imovina od zemlje društvenih preduzeća za istraživačke svrhe i praksu studenata. U okviru ovog univerziteta će se osnovati i inkubatora za poljoprivredne biznise. Takođe, dodeliće se stipendije za studiranje na ovom univerzitetu za podsticanje stvaranje kadrova u raznim poljoprivrednim oblastima.

4.1.2. Povećanje učešća i jednak pristup obrazovanju

Obzirom na nisko učešće dece u predškolskom obrazovanju, Vlada Republike Kosovo, u bliskoj saradnji sa lokalnim vlastima, radiće u cilju povećanja uključivanja dece u predškolskom obrazovanju kroz javno-privatne šeme za stimulisanje izgradnje objekata dečjih vrtića i podržavanje privatnih institucija predškolskog obrazovanja. U tom kontekstu, Vlada Republike Kosovo će se zalagati za otvaranje pred-osnovnih odjeljenja u svim školama Kosova za decu uzrasta od 5-6 godina, kako bi se smanjilo opterećenje u predškolskim ustanovama.

Podizanje svesti na lokalnom nivou za investiranjem u ranom detinjstvu i jačanju međusektorske saradnje.

Povećanje učešća u visokom obrazovanju, u skladu sa evropskim trendovima, kroz razvoj i sprovođenje politika koje pomažu u povećanju učešća u visokom obrazovanju u pravcu postizanja evropskog proseka. Stvaranje novih univerziteta, otvaranje novih programa, kao i povećanje potražnje za visokim obrazovanjem čini neophodnim povećanje broja akademskog osoblja i napredovanje njihove spremnosti.

Vlada će izdvojiti posebna sredstva koja će služiti za stimulisanje studenata da se orijentišu u smerovima strateškog značaja za razvoj Kosovske privrede, sa posebnim fokusom na egzaktne nauke, poljoprivredu, inženjerstvo i medicinu. Deficitarni programi će imati poseban tretman, omogućavajući nula troškova studiranja.

Obezbeđivanje obrazovanja za razvoj osnovnih sposobnosti na albanskom jeziku i za dobijanje neophodnog znanja o kulturi za decu u dijaspori. Podrška za decu u dijaspori i dijaspore, u cilju očuvanja jezika i nacionalnog identiteta, nastaviće se kroz nabavku knjiga i raznih obrazovnih aktivnosti.

4.1.3. Osiguranje, garantovanje i povećanje kvaliteta obrazovanja

Vlada će raditi za osiguranje, garantovanje i povećanje kvaliteta u pred univerzitetskom obrazovanju da se izvrši kroz:

- Unapređenje obrazovne infrastrukture, u skladu sa evropskim standardima. Važan fokus će biti oprema i unapređenje javnih obrazovnih institucija naprednom tehnologijom, kompjuterima i pristupom na internet, u funkciji povećanja kvaliteta u obrazovanju. Vlada će ulagati u informatizaciji i digitalizaciji škola, kao i obrazovnim programima kroz učenje i elektronski sadržaj počev od osnovnih škola, kako bi se osiguralo da će svako dete imati jednake mogućnosti pristupa informacionoj tehnologiji.
- Ubrzanje procesa licenciranja nastavnika (realizacija programa Unapređenje Kvalifikacija Nastavnika).
- Kontinuirano unapređenje nastavnih programa i udžbenika.
- Važan prioritet će biti izgradnja ljudskih kapaciteta za primenu novih kurikuluma. U funkciji povećanja kvaliteta u preduniverzitetskom obrazovanju nastavićemo sa primenom kurikuluma kroz pilot škole, nakon toga u zavisnosti od rezultata kurikuluma će biti reformisana. Važan prioritet će biti provera implementacije novog kurikuluma u preduniverzitetskom obrazovanju, obuka nastavnika u vezi sa novim kurikulumima, razvoj planova programa prema oblastima i nivoima, snabdevanje škola sa opremom didaktičkim materijalima, priprema udžbenika na osnovu novih kurikuluma.
- Stvaranje boljih uslova za učenike sa posebnim potrebama.
- Da bismo imali realne rezultate i povećanje kvaliteta, biće izvršeno spoljno ocenjivanje učenika kroz testove ocenjivanja 5-tog, 9-tog razreda i testa mature u skladu sa evropskim standardima.
- Funkcionisanje profesionalnih službi u školama (lekara, psihologa, pedagoga, socijalnog radnika itd.).

- Stvaranje mehanizama i standarda za procenu i unutrašnje nadgledanje kvaliteta u nastavi i učenju.
- Postavljanje standarda dostignuća za sva tri nivoa preduniverzitetskog obrazovanja (osnovnog, srednjeg niskog i srednje višeg).
- Razvijanje politika za osposobljavanje i prekvalifikovanje kadrova za nastavnike u preduniverzitetskom obrazovanju.
- Promociju i podršku Državne Agencije za Kontinuirano Osposobljavanje Nastavnika.
- Promociju i podršku Nezavisne Agencije za Sprovođenje Nacionalnih Testova.
- Jačanje Agencije za Profesionalno Obrazovanje i Obrazovanje za Odrasle.
- Organizovanje šema takmičenja znanja na nivou škole, opštine i zemlje.

Obezbeđivanje i poboljšanje kvaliteta visokog obrazovanja će se vršiti putem sledećih politika i mera:

- Povećanje budžeta za visoko obrazovanje na Kosovu, kako bi se obezbedilo sprovođenje neophodnih reformi, odnosno poboljšanje obrazovne infrastrukture i akademskog razvoja (povećanje akademskog osoblja) prema evropskim standardima.
- Reformisanje struktura javnih institucija visokog obrazovanja.
- Povećanje potražnje i kontrole kvaliteta ne-javnih nosioca.
- Jačanje veze institucija visokog obrazovanja sa privredom i transformacija univerziteta u generatore privrednog razvoja Kosova.
- Obezbeđivanje upoređivanja nastavnih planova i programa institucija visokog obrazovanja na Kosovu sa evropskim.
- Izgradnja šema subvencionisanja za studente unutar i van zemlje. Poseban značaj će se dati izgradnji podsticajne šeme za povratak i održavanje osoblja.
- Uključivanje marginalizovanih grupa i manjinskih zajednica u visokom obrazovanju.
- Podsticanje mobilnosti studenata i nastavnika. Vlada će osnovati Fond za Stipendije za napredna studiranja nivoa doktorata, post-doktorata, kao i za povećanje akademske razmene i za omogućavanje učešća u konferencijama ili naučnim i međunarodnim forumima.
- Uspostavljanje mehanizama za nadgledanje i internu procenu kvaliteta.
- Modernizaciju sredina učenja kroz osnivanje laboratorija u institucijama visokog obrazovanja i uspostavljanja modernih kompjuterskih centara.
- Povećanje prostornih kapaciteta i poboljšanje stambenog prostora studenta. S obzirom na osnivanje novih univerziteta, biće izgrađeni domovi za smeštaj gostujućih studenata i profesora.
- Unapređenje visokog obrazovanja i naučnih istraživanja preko tehničkih sredstava i tehnoloških, biblioteka (uključujući elektronska) i laboratorije.
- Univerziteti treba da stvaraju zajedničku elektronsku arhivu svih doktorata i spisak objavljenih naučnih radova iz njihovog akademskog osoblja.
- Javni univerziteti će preispitati kriterijume za izbor i napredovanje akademskog osoblja.

4.1.4. Upravljanje institucija obrazovanja

Kontinuirano unapređenje upravljanja obrazovnih institucija će se postići kroz sprovođenje sledećih politika:

- Decentralizaciju odlučivanja na lokalnom nivou.
- Izgradnju kapaciteta kancelarija inspekcije i saradnja sa Opštinskim Upravama za Obrazovanje na Kosovu (stvaranje Agencije Inspektorata Obrazovanja);
- Jačanje uloge škole u odlučivanju;
- Bićemo angažovani za pristup aktivnog uključivanja svih zainteresovanih strana u upravljanju obrazovnih institucija (saveti roditelja, organizacije dečjih prava i druge NVO, civilno društvo, organizacije učenika);
- Kontinuirano osposobljavanje rukovodioca obrazovnih institucija.;
- Vlada će se starati da na centralnom i opštinskom nivou funkcionalizuje mehanizme koji osiguraju poštovanje pravila ponašanja u školama; Posebna pažnja će biti posvećena bezbednosti u školama i sprečavanju nasilja.
- Suštinska autonomija institucija visokog obrazovanja i akademskih jedinica. Vlada Republike Kosovo će se angažovati za suštinsku autonomiju institucija visokog obrazovanja i akademskih jedinica. Mi vidimo rast univerzitetske autonomije kao značajnu u povećanju kvaliteta našeg visokog obrazovanja. S toga, se obavezujemo da konkretnim merama podržimo univerzitete za veću autonomiju, ne samo u nastavnom planu, ali i u upravljanju budžetom, kako bi univerziteti na naj-optimalniji i fleksibilniji način upotrebili ograničene materijalne resurse koje oni poseduju.

Univerziteti treba da funkcionalizuju Etičke odbore i oni treba da rade na transparentan i profesionalan način. Biće podržano jačanje jedinica za osiguranje kvaliteta u svim institucijama visokog obrazovanja.

Transparentnost u akciji i komunikaciji, kao i potpuna odgovornost u funkcionisanju institucija obrazovne administracije u procesu trošenja javnih sredstava za razvoj sistema obrazovanja. Mi ćemo se zalagati za koherentne politike, kao i propise i mera koje obezbeđuju funkcionisanje, podelu odgovornosti i koherentnu komunikaciju između nivoa i segmenata sistema obrazovanja.

4.1.5. Integracija i međunarodna saradnja

Što se tiče integracije i međunarodne saradnje, Vlada Republike Kosovo će biti angažovana za:

- Integraciju visokog obrazovanja u Evropskom Prostoru Obrazovanja.
- Aktivno učešće u međunarodnim projektima, kao: TEMPUS, Erasmus-Mundus, Horizon 2020, itd.
- Promovisanje saradnje (bratimljenju) obrazovnih institucija Kosova sa onima zemalja EU-a.
- Učestvovanje na međunarodnim testovima i procenama kvaliteta u obrazovanju, kao što je PIZA itd.

4.1.6. Promovisanje nauke i istraživanja

Biće uloženo u izgradnji istraživačkih kapaciteta kroz razne programe, motivisanje istraživača, razvoj neophodne fizičke infrastrukture (laboratorija, biblioteka i opreme) i

odgovarajuće finansiranje za podršku relevantnih naučnih istraživanja. Među ostalim konkretnim merama uključuju se:

- Funkcionalnost i jačanje Nacionalnog Saveta za Nauku.
- Finansijska podrška projekata i publikacija naučnih institucija. Podržavanje značajnih rezultata u oblasti nauke.
- Stvaranje integrisanog sistema za efikasno korišćenje naučno-istraživačkog ostvarenja Kosova.
- Integrisanje Kosova u Evropski Prostor Istraživanja.
- Podrška i mobilnost naučne zajednice na Kosovu za apliciranje u istraživačkim projektima u fondovima EU-a.

Biće razmotreni modaliteti implementacije Fonda za Nauku koji se upravlja od strane MONT-a. Treba da se razvija jedna dobra informativna kampanja za mogućnosti koje nudi Fond za Podršku Istraživačkih Projekata. Biće konsolidovani mehanizmi za efikasno korišćenje fonda Nacionalnog Programa Nauke koji obezbeđuje transparentnost i odgovornost. Mi ćemo promovisati decentralizaciju institucija visokog obrazovanja, u cilju poboljšanja kvaliteta i stimulacija za podsticanje istraživačko-naučnih projekata.

Osnivanje i funkcionisanje Agencije za Naučna Istraživanja i Razvoj. Osnivanje Nacionalnog Centra Napredovanih Istraživanja - NCNI, kao javna institucija istraživanja u oblastima humanih i socijalnih znanja, koja će imati kao osnovu rad postojećih naučnih institucija i osnivanje novih segmenata.

4.1.7. Finansiranje obrazovanja i nauke

Vlada će se zalagati za definisanje formule finansiranja za upravljanje sopstvenih prihoda za javne institucije visokog obrazovanja, koja pruža fleksibilnost u korišćenju finansijskih sredstava, uklanjanje ograničenja za korišćenje sopstvenih prihoda, kao i povećanje odgovornosti. Biće ispitivana formula finansiranja visokog obrazovanja, koja će se bazirati na broju studenata, broju akademskog osoblja, specifične programe i specifičnosti raznih programa.

Učešće troškova za obrazovanje u BDP i u ukupnim vladinim troškovima u skladu sa evropskim prosekom.

Stvaranje šema primanja zaposlenih obrazovanja na osnovu njihovih rezultata, uključujući priznavanje iskustva nastavnika tokom godina paralelnog sistema obrazovanja. Obezbeđivanje alternativnih finansijskih resursa kroz stvaranje mehanizama za osiguranje i realizaciju raznih olakšica, uključujući razne projekte i unutrašnje i spoljne donatore.

Obezbeđivanje stimulativnih šema finansiranje studenata svih nivoa sa veoma visokim rezultatima Takođe, odvojice se dovoljni fondovi za efikasno sprovođenje Nacionalnog Programa Nauke.

4.2. Kultura

4.2.1. Podrška kulturnom stvaralaštvu

Stalno povećanje budžeta javnih kulturnih ustanova: Vlada Republike Kosovo će nastaviti sa povećanjem budžeta za javne kulturne ustanove, tj. za Nacionalno pozorište Kosova, Kosovski kinematografski centar, Filharmoniju Kosova, Balet Kosova, Nacionalni ansambl pesama i igara "Šota", itd., kako bi se obogatilo umetničko stvaralaštvo i da se publici pruža obilniji programi i kulturno vredni. Pored obogaćivanje njihovog programa, budžet će biti usmeren i na promociju njihovog stvaralaštva u različitim zemljama sveta. Onima će biti zagarantovano profesionalno, autonomno i apolitično funkcionisanje, kao i više prostora za odlučivanje.

Povećanje finansijske podrške nezavisnoj kulturnoj sceni: Na Kosovu svake godine se podržavaju stotine kulturne aktivnosti u oblasti kinematografije, pozorišta, muzike, vizuelnih i drugih umetnosti. Kosovska vlada će povećati budžet za aktivnosti koje su već tradicionalne i imaju međunarodni karakter, kao što su razni filmski i muzički festivali. Ove aktivnosti se organizuju od strane privatnih operatera kulture. Takođe, kroz različite subvencije će biti podržavani nezavisni umetnici za razna stvaralaštva i za njihovu prezentaciju na međunarodnoj kulturnoj sceni.

Povećanje budžeta za kinematografiju: Kinematografija je važna oblast za promovisanje kulture naše zemlje, zato Vlada Kosova će posebnu pažnju posvetiti povećanju budžeta za proizvodnju filmova i saradnje sa sličnim centrima drugih zemalja, sa kojima Kinematografski centar Kosova može potpisati sporazume saradnje za filmske projekte i koprodukciju filmova.

Povećanje budžeta za knjige i izdavačke delatnosti: Vlada Republike Kosova će posvetiti posebnu pažnju na objavljivanje i promet knjiga. Povećaće se budžet za knjige, a takođe će biti podržane razne izdavačke delatnosti čiji je cilj promovisanje i predstavljanje naših književnih stvaraoca. Preko Saveta knjige, podrška za knjige će biti u više oblika, kroz finansiranje objavljivanja novih naslova, kupovine od izdavača i distribucija knjiga po gradskim bibliotekama, kao i podrška objavljivanju književnim časopisima. Vlada Kosova će podržati izdavače i druga udruženja iz Fonda za subvenciju kulture, za prezentaciju po međunarodnim sajmovima knjiga, organizovanje sajmova knjiga na Kosovu i raznih književnih susreta. Takođe, Vlada Kosova će primeniti poreske olakšice za knjigu uopšte.

Povećanje finansijske podrške za gradska pozorišta i gradske biblioteke: Vlada Kosova će izdvojiti posebna sredstva za gradska pozorišta širom Kosova kako bi se razvijao pozorišni život i zbog toga će se povećati njihov budžet. Takođe, gradske biblioteke svake godine će imati posebna sredstva za obogaćivanje fonda knjiga. Vlada će razviti politike za unapređenje bibliotekarstva na Kosovu, digitalizacije materijala i podataka, kao i poboljšanje uslova rada i pristup informacijama.

Reforma zakonodavstva za umetnost i kulturu: Vlada Republike Kosova će dopuniti zakonsku infrastrukturu u oblasti kulture i radiće na njenoj reformi u cilju približavanja sa najboljim međunarodnim praksama, onih iz zemlja regiona i Evropske unije. Prioritet će biti priprema i usvajanje Strategije za kulturu i Zakonu o sponzorstvu i donacijama, kao dva veoma važna dokumenta za razvoj kulturnog života u zemlji i njenog međunarodnog predstavljanja. Vlada će usvojiti novi Zakon o kinematografiji i razmotriće postojeće zakone o određenim oblastima, tako da budu više primenljiv i povoljniji za kulturni životu u zemlji i da budu u skladu sa međunarodnim praksama. Vlada će uključiti razna udruženja i grupe umetnika u donošenju odluka, kao i u radnim grupama za dopunu zakonodavnog paketa.

Predstavljanje Kosova u prestižnim međunarodnim umetničkim i kulturološkim događajima: Naša zemlja već nekoliko godina se predstavlja u najvažnijim događajima u svetskoj kulturi, kao što su: Bijenale u Veneciji, Filmski festival u Kanu, Berlinski filmski festival, Sajam knjiga u Frankfurtu i u mnogim drugim značajnim događajima. Kosovska vlada će povećati budžet za predstavljanje Kosova na ovim događajima, ali i u mnogim drugim značajnim događajima za kulturu u svetu, gledajući ovo angažovanje i kroz prizmu približavanja naše kulture sa onom iz Evrope.

Primena Zajedničkog kulturnog kalendara sa Republikom Albanijom: Gajenje specifičnih kulturnih odnosa sa Albanijom i drugim zemljama gde žive Albanci će se još više produbiti. Sada, Kosovo i Albanija su već pripremile Zajednički kulturni kalendar. Vlada će nastaviti da se angažuje za realizaciju ovog kalendara, obogaćujući ga svake godine, a biće i povećanje budžeta za zajedničke aktivnosti, koje se organizuju tokom cele godine u tom okviru. Ovaj kalendar označava novu fazu saradnje između Kosova i Albanije a to predstavlja most između veoma jake saradnje između naše dve zemlje. To će biti ponuđen kao model saradnje u okviru regionalnih inicijativa.

Pristup kulturnim fondovima Evropske unije: Vlada Kosova će se angažovati u pronalaženju stranih donacija za kulturu, a stvoriće se i pristup godišnjim fondovima Evropske unije za kulturu. Takođe će se proširiti i na druge mreže kulturne saradnje, preko kojih se cilja izdvajanja fondova za našu kulturnu scenu.

Osnivanje kosovskih kulturnih centara u različitim državama: Na osnovu zakona, ali i u prioritetima Vlade u naredne četiri godine, poseban značaj će se posvetiti dijaspori, sa posebnim naglaskom na kulturu. Pored podrške različitim kulturnim aktivnostima u dijaspori, Vlada će osnivati najmanje pet kulturnih centara Kosova u različitim zemljama sveta, sa posebnim osvrtom na zemlje gde žive više građana sa Kosova.

Vlada Kosova će usvojiti Zakon o izmenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima, zakon koji će biti usklađen sa evropskom i međunarodnom zakonodavstvu te oblasti. U tom smislu će biti usvojena i Uredba o posebnoj naknadi, sa ciljem kompenzacije nosioca prava za korišćenje dela istih za privatnu upotrebu. Takođe, će biti usvojene i uredbe koji proizilaze iz novih odredbi zakona o izmeni zakona na snazi.

4.2.2. Poboljšanje fizičke infrastrukture

Izgradnja Pozorišta opere i baleta "Dr. Ibrahim Rugova": Nakon istaknutih problema u prethodnim projektima Pozorišta opere i baleta "Ibrahim Rugova", Vlada Republike Kosovo će objaviti novi međunarodni konkurs za projektiranje, a kasnije i za njeno izgradnju. Ovo je kapitalni projekat iz oblasti scenskih umetnosti i predstavljaće prave kulturne vrednosti.

Izgradnja Muzeja savremene umetnosti: Vlada Kosova ima već pripremljen projekat za izgradnju Muzeja savremene umetnosti i da će odmah početi sa postupcima za njegovu izgradnju u Prištini. Kao alternativa realizacije ovog projekta može se razmatrati i adaptacija jednog od postojećih javnih objekata koji mogu biti pogodni za pravljenje muzeja. Ovo će biti veoma važna institucija za umetnike i stвориće pozitivan imidž za Kosovo.

Potpuno renoviranje Narodnog pozorišta Kosova: Narodno pozorište Kosova će biti potpuno renovirano, u cilju obezbeđivanja savremenih uslova za rad umetnika. Renoviranje će takođe biti obavljeno u cilju modernizacije postojećih prostora i njene bolje funkcionalnosti.

Potpuno renoviranje Narodne biblioteke "Pjeter Bogdani": Narodna biblioteka "Pjeter Bogdani" sada je posebna institucija i Vlada Kosova će razraditi politike za njen razvoj i u tom smislu će biti uloženo u njenom renoviranju, u cilju stvaranja boljih i savremenih uslova za rad i pristup.

Potpuno renoviranje Muzeja Kosova: Od sledeće godine, 2015, će početi sa potpunom renoviranjem Muzeja, institucije koja predstavlja kulturnu baštinu na Kosovu. Projekat obuhvata potpuno renoviranje, čime će se stvoriti odgovarajuće i savremene uslove za očuvanje artefakata, kao i njihovo predstavljanje publici. Projekat je spreman i radovi će odmah početi.

Finansijska podrška za renoviranje umetničkih i kulturnih objekata po opštinama: Vlada Kosova će izdvojiti budžet za renoviranje objekata kulturoloških ustanova po opštinama, kao što su kulturni centri, pozorišta, biblioteke. Takođe, opštine će biti podržane potrebnim budžetom za renoviranje i novih infrastrukturnih projekata u oblasti kulture.

4.2.3. Zaštita, očuvanje i promovisanje kulturne baštine

Unapređenje zakonodavstva o kulturnoj baštini i muzejima: Vlada Republike Kosovo će usvojiti novi Zakon o kulturnoj baštini kao i Zakon o muzejima. Oba zakona će obezbediti bolje mogućnosti za rukovođenje kulturne baštine. Takođe će biti izrađena i usvojena Strategija za zaštitu i promociju kulturne baštine, ali i drugi dokumenti, uredbe ili smernice koje proizilaze kao potreba za bolje i stručno rukovođenje kulturne baštine.

Povećanje finansijske podrške za arheološka iskopavanja: Vlada Republike Kosovo će povećati budžet za razvoj arheoloških iskopavanja, kao veoma važan aspekt kulturne baštine i promocije jedne rane civilizacije na Kosovu. Arheološka iskopavanja bilo koje prirode će i dalje biti prioritet Vlade.

Povećanje finansijske podrške za konzervaciju i restauraciju spomenika: Biće povećani fondovi za restauraciju istorijskih, kulturnih i verskih spomenika kulturne baštine. Vlada će nastaviti sa sprovođenjem programa za hitne intervencije, kao fazu za dalju zaštitu spomenika do njihove ukupne restauracije. Centralna uloga će se dati Institutu za zaštitu spomenika na Kosovu, kao institucija nosilac za proces restauracija i konzervacija.

Usvajanje Spiska kulturne baštine pod trajnom zaštitom: Nedostatak funkcionisanja Saveta Kosova za kulturnu baštinu je razlog zašto Kosovo nema Spisak kulturne baštine pod trajnom zaštitom. Međutim, ima već tri godine da je usvojen Privremeni spisak. Nakon što Skupština imenuje članove Saveta Kosova za kulturnu baštinu, odmah će se početi rad na izradi i usvajanju Spiska kulturne baštine pod trajnom zaštitom, što je jedan veoma važan dokument za zaštitu naše imovine kulturne baštine. Vlada Kosova, nakon uspostavljanja Baze podataka o kulturnoj baštini, nastaviće rad na kompletiranju Nacionalnog registra kulturne baštine i potpunu digitalizaciju informacija o imovini kulturne baštine.

Definisanje statusa javnih institucija kulturne baštine i njihova izgradnja kapaciteta: Vlada Kosova, preko zakonske infrastrukture i drugih angažovanja, će definisati status svake institucije kulturne baštine i da će raditi na izgradnji kapaciteta i raspodeli konkretnih odgovornosti u okviru svake institucije. Tu će se izgraditi jasan sistem rada i izveštavanja za efikasnije upravljanje radom.

Osnivanje Inspektorata kulturne baštine: Novim Zakonom o kulturnoj baštini se predviđa i osnivanje Inspektorata za kulturnu baštinu. Inspektorat će biti jedno nadzorno telo za sve restauracije, konzervacije i arheološka iskopavanja. Uloga i odgovornost ovog mehanizma su jasno definisani što će omogućiti i efikasan rad. Inspektorat će omogućiti pravilno izvođenje radova i da će eliminisati neizvesnosti i sumnje za manipulaciju ili neprofesionalan rad.

Osnivanje otvorenih arheoloških parkova na lokacijama Ulpijana i Dresnik: Na Kosovu, arheološka lokacija "Ulpijana" u Prištini i arheološka lokacija Dresnik kod Kline su dva od najvažnija kulturna nasleđa uopšte, a posebno arheološkog nasleđa. Na ove dve tačke su vršena otkrića koje datiraju iz doba Ilira. U saradnji sa Arheološkim institutom Kosova, vlada će nastaviti sa izradom plana transformacije ove dve lokacije u otvorene arheološke parkove. Dakle, ove dve lokacije će postati važna turistička mesta i dobar potencijal za razvoj kulturnog turizma, ali i u promovisanju nasleđa i naše kulture u svetu. Pored toga, vlada Kosova će pomoći relevantne institucije u identifikovanju drugih arheoloških lokacija, koje mogu imati potencijal da takođe postanu arheološki parkovi.

Osnivanje Arheološkog muzeja i Etnografskog muzeja: Usvajanje Zakona o muzejima će otvoriti put za efikasnije upravljanje muzeja, i da će stvoriti pravnu osnovu za osnivanje i drugih muzeja. U skladu sa relevantnim zakonodavstvom, biće osnivan Arheološki muzej i Etnološki muzej, ali takođe će se razmatrati mogućnost za osnivanje Muzeja mira, kroz kojeg će biti predstavljen putovanje naroda Kosova za slobodu i mir. U skladu sa odgovarajućim zakonskim propisima, muzeji će funkcionisati kao mreža kosovskih muzeja, kako bi se omogućio slobodan javni pristup svim muzejima Kosova, kao i za olakšavanje predstavljanja kulturne baštine muzeja Kosova u zemlji i inostranstvu.

4.3. Omladina

4.3.1. Osnaživanje mladih i povećanje njihovog učešće u donošenju odluka

Finansijska podrška za mlade preduzetnike: Vlada Kosova, preko MKOS-a će stvoriti jedan poseban fond za preduzetništvo, kroz koji će podržati otvaranje novih preduzeća za naše mlade ljude. Ovaj fond će rasti svake godine i biće orijentisan prema raznim oblastima poslovanja. Takođe, putem ovog fonda, biće održana redovna obuka u stručnim oblastima.

Povećanje finansijske podrške omladinskim organizacijama: Vlada Kosova će povećati fondove za subvencionisanje omladinskih organizacija za razne omladinske aktivnosti za promociju neformalnog obrazovanja, promociju zdravlja, umetnosti, sporta, dijaloga, i za podsticaj kampanje za podizanje svesti protiv negativnih pojava i drugih aspekata društvenog razvoja.

Podrška CSAM-u (Centralni savet za akciju mladih), LSAM-ovima (Lokalni saveti za akciju mladih) i omladinskim centrima: MKOS će podržati budžetom svaki godine Centralni savet za akciju mladih, Lokalne savete za akciju mladih i omladinske centre, kao najviši predstavnički organi mladih na Kosovu. Podrška će se vršiti, pored raznih aktivnosti, i u podizanju njihove stručne sposobnosti za zastupanje o pitanjima mladih i društva u celini. CSAM, LSAM-ovi kao i omladinski centri će biti podržani da služe posebno kao inovativni centri, gde će mladi ljudi raditi zajedno u predstavljanju novih ideja, kako za otvaranje novih preduzeća, tako i za razvoj nauke, sporta, kulture i obrazovanja.

Izgradnja objekata omladinskih centara po opštinama: Vlada Kosova će nastaviti sa izgradnjom omladinskih centara kao prostori gde mladi ljudi će obavljati slobodne aktivnosti i razne stručne obuke. Nakon onog u Gnjilanu, očekuje se da počne izgradnja objekta omladinskog centra u Prištini. U saradnji i koordinaciji sa lokalnim vlastima će se pokrenuti projekti za izgradnju omladinskih centara i u drugim opštinama na Kosovu.

Produblјivanje saradnje sa međunarodnim organizacijama koje su aktivne u oblasti omladine: Saradnja će se povećati sa raznim međunarodnim organizacijama koje su aktivne u oblasti omladine. Poseban naglasak će biti preduzetništvo, stručno obrazovanje i promocija pravih društvenih vrednosti. Do sada je postojala plodna saradnja sa Svetskom bankom, UNICEF-om, OEBS-om i drugim organizacijama. Ova saradnja će se i dalje produbiti.

Takođe, saradnja će se poboljšati i sa drugim aktivnim mehanizmima koji se zalažu za mlade ljude.

4.4. Sport

4.4.1. Razvoj, masovnost i internacionalizacija sporta

Vlada će se angažovati za masovnost sporta preko investicija u sportsku infrastrukturu, podrške inicijativama i novim talentima, promovisanja školskog i univerzitetskog sporta i masovnosti sporta, u skladu sa Evropskom poveljom o sportu i Etičkim kodeksom u sportu. Zaštititiće se i promovisaće se autonomija sportskih federacija. Biće modernizovana sportska infrastruktura, sportske hale, fudbalski stadioni, olimpijski bazen, atletske staze, nacionalni stadion prema standardima UEFA/FIFA, sportski poligoni u školama i naseljima.

Okončanje procesa internacionalizacije kosovskog sporta: Kosovo je već pristupilo Međunarodnom olimpijskom komitetu i desetinama međunarodnih sportskih saveza. U tom smislu, lobi razvijen od strane MKOS-a je bio od ključnog značaja. Nakon pristupanja Međunarodnom olimpijskom komitetu, Olimpijski komitet Kosova će raditi na nekoliko složenih procesa internacionalizacije sporta, kao što su članstvo Fudbalskog saveza Kosova u UEFA i FIFA, kao i članstvu Košarkaškog saveza Kosova u FIBA u Evropi i u FIBA. Sa ova dva članstva biće okončan dugi proces internacionalizacije sporta. Vlada, u saradnji sa odgovarajućim mehanizmima, pomoći će pristup i drugih sportskih federacija Kosova u relevantnim međunarodnim savezima.

Unapređenje zakonodavstva o sportu: Izrada i usvajanje novog Zakona o sportu, Zakona protiv huliganstva u sportu, Zakona o sponzorstvu i donacijama, Zakon o upravljanju sportskim objektima, kao i izrada i usvajanje Nacionalne strategije za razvoj sporta će biti neki od vladinih prioriteta u sektor sporta. Takođe, vlada će raditi i u drugim normativnim aktima, kao što su Uredba o kategorizaciji sportista i Uredba o kategorizaciji sportova, kao i druge uredbe značajne za razvoj i podršku sportu.

Povećanje finansijske podrške za OKK, POK i sportske saveze: Budžet za olimpijski komitet, pre-olimpijski komitet i sportske saveze će porasti. Kroz kategorisanje će biti omogućena raspodela godišnjeg budžeta za saveze. Ova podrška, pored organizovanja različitih sportskih aktivnosti, će se značajno proširiti u znak podrške reprezentacije Kosova u raznim sportovima.

Dalje unapređenje školskog i univerzitetskog sporta: Vlada Kosova će tretirati sa specifičnim prioritetom školski i univerzitetski sport. Ima već tri godine da se održavaju nacionalna takmičenja po školama i univerzitetima. Podrška za ova takmičenja će se povećati sa ciljem proširenja sporta i promocije talenata.

Osnivanje Antidoping agencije Kosova: Jedan od međunarodnih kriterijuma je i osnivanje Anti-Doping agencije. Vlada Kosova zajedno sa svim drugim akterima sporta i nauke će

osnivati ovu agenciju i zagantovaće njenu punu funkcionalnost, u cilju razvoja profesionalnih takmičenja, u skladu sa međunarodnim standardima.

Funkcionalizacija sportske medicine: Vlada Kosova će funkcionalizovati sportsku medicinu kao veoma važan uslov za razvijanje takmičenja. Vlada će izdvojiti budžet za savremene uslove u sportskoj medicini i omogućiće tretman svim sportistima. Kroz normativne akte će se jasno određivati njena uloga, kao i odgovorni organi za njeno upravljanje i nadzor.

Promocija rekreativnog sporta i sporta za sve: Vlada Kosova će promovisati sport za sve i rekreativni sport kroz investicije u prateću infrastrukturu i sportske terene, promociju školskog i univerzitetskog sporta, kao i kroz povećanje fondova za razne kampanje za podizanje svesti, kao bitni elementi zdravlja društva.

Podrška vrhunskim sportistima državnim nagradama: MKOS je odobrilo uredbe o državnim nagradama za vrhunske sportiste i do sada je uručilo nagrade za sportiste koji su osvojili medalje na evropskim i svetskim prvenstvima. Vlada Kosova će ispuniti ovu uredbu, uključujući i nagrade za osvojene medalje na Mediteranskim igrama.

Dodeljivanje stipendija za olimpijske nade i sportske penzije za zaslužene sportiste: Vlada Kosova je usvojila pre dve godine Uredbu o dodeljivanju stipendija za olimpijske nade. Tokom 2014. godine, 10 stipendija dobili su olimpijske nade u vrednosti od preko 18 hiljada evra. Broj stipendija će se povećati iz godine u godinu, a takođe će se primeniti i drugi oblici podrške za olimpijske nade, posebno u obrazovanju. Takođe, Vlada Kosova će proširiti podršku za penzije, uključujući i penzije za sportiste koji su osvojili medalje na Mediteranskim igrama.

4.4.2. Modernizacija sportske infrastrukture

Izgradnja Nacionalnog fudbalskog stadiona: U 2014 godini, Vlada Kosova je odlučila da izgradi nacionalni fudbalski stadion sa kapacitetom do 30 hiljada mesta. Ovaj moderni stadion će biti izgrađen u Prištini. Vlada Kosova, preko MKOS-a je planirala budžet za 2015 za početak izgradnju ovog stadiona. U saradnji sa opštinom Priština počecće sa ostalim postupcima za dodelu lokacije, zatim će se nastaviti i sa ostalim postupcima, objavljivanja konkursa za projektovanje a onda će biti konkurs za izgradnju.

Izgradnja olimpijske palate: Olimpijska palata je objekat gde će biti sedište Olimpijskog komiteta Kosova, Pred-olimpijskog komiteta i preko 30 saveza. Ovim će sportske organizacije konačno rešiti pitanje upravnog prostora. Projekat je izabran putem javnog konkursa i od početka 2015. godine, počecće i postupci za njenu izgradnju. Opština Priština je izdvojila lokaciju za olimpijsku palatu.

Izgradnja novih sportskih hala po opštinama i renoviranje postojećih: Vlada Kosova će nastaviti sa izgradnjom sportskih hala po opštinama u cilju stvaranja modernih uslova za

sportska takmičenja u više sportova. Trenutno su u izgradnji sportske hale u Kamenici, Istoku, Srbici, Orahovcu, Dečanima, Klini i Kačaniku. Takođe, biće izgrađene sportske hale i u Vitini, Dragašu i drugim opštinama. Osim toga, Vlada Kosova će izdvojiti posebna sredstva za renoviranje postojećih hala, kako bi se poboljšali uslovi za razvijanje takmičenja.

Izgradnja pomoćnih fudbalskih stadiona po opštinama: U saradnji sa Evropskom komisijom u 2012. počela je izgradnja šest pomoćnih stadiona. Oni su u završnoj fazi. Stadioni su moderni i po međunarodnim standardima. U 2015 godini, Vlada Kosova sopstvenim sredstvima će početi sa izgradnjom tri pomoćna stadiona u Prizrenu, Istoku i Srbici. Slični stadioni će biti izgrađeni i u narednim godinama tokom ovog mandata.

Izgradnja sportskih poligona i teniskih terena po opštinama: Promocija sporta širom Kosova je prioritet vlade Kosova. Za tu realizaciju potrebna je izgradnja sportskih poligona za fudbal, košarku, rukomet i odbojku. Do sada su izgrađene na desetine njih u raznim selima i gradovima širom Kosova, uglavnom u školama ili u blizini škola. Posebna politika, nakon primećivanja interesa i potencijala mladih ljudi je fokusiranje u tenisu. Biće izgrađeni sportski tereni za tenis u nekoliko kosovskih opština, a takođe će biti uloženo i u renoviranje onih postojećih.

Izgradnja olimpijskog bazena u Prištini: Nakon prijema Kosova u Međunarodni olimpijski komitet, biće proširene mnoge mogućnosti za naše sportiste. Jedan od sportova gde postoji interes i talenat je plivanje kao i razne sportske discipline sportova u vodi. U tom smislu, vlada Kosova će izdvojiti sredstva za izgradnju olimpijskog bazena u saradnji sa Opštinom Priština.

Renoviranje gradskog stadiona u Prištini i drugih postojećih stadiona: Priština kao glavni grad Kosova ima sve veću potrebu da ima jedan stadion sa savremenim uslovima za odvijanje međunarodnih fudbalskih utakmica. Vlada Kosova je uložila za renoviranje Olimpijskog stadiona "Adem Jashari" u Mitrovici a za 2014 godinu su predviđene veća renoviranja i u gradskom stadionu u Prištini. Vlada će zatražiti da Opština i korisnik završavaju projekat, tako da se u projekat prvobitno ulažu 500 hiljada evra i da ovaj stadion ima savremene uslove gde mogu da se odigravaju međunarodne fudbalske utakmice, do završetka izgradnje Nacionalnog fudbalskog stadiona, prema standardima UEFA i FIFA. Takođe, nastaviće se i sa renoviranjem postojećih fudbalskih stadiona i u drugim opštinama.

5. SAVREMENO ZDRAVSTVO

Nastavak poboljšanja zdravstvene situacije stanovništva će biti od visokog prioriteta vlade tokom ovog mandata, čiji je cilj izgradnja efikasnog zdravstvenog sistema, na osnovu održivih ljudskih resursa i adekvatne održivosti finansiranja, koji obezbeđuje jednak pristup na kvalitetne i isplative zdravstvene usluge za sve građane. Da bi se ovo postiglo, reforma zdravstvenog sistema će biti održiva i neprekidna oslanjajući se na primenjivom zakonodavstvu, kao i politikama za poboljšanje zdravlja i sprečavanje bolesti na osnovu potreba stanovništva i potpuno u skladu sa standardima Evropske zajednice, kako bi se pružilo građanima zdravstvene usluge koje su upoređene sa zemljama regiona a i šire. U tom pogledu, reforma zdravstvenog sistema će se sastojati od boljeg funkcionisanja zdravstvenog sistema sa građaninom u centru pažnje, povećanja efikasnosti zdravstvenih ustanova na svim nivoima, poboljšanje infrastrukturnog prostora i sredstava za rad, funkcionisanje zdravstvenog osiguranja, optimalna upotreba dostupnih stručnih resursa kroz integraciju zdravstvenih usluga na tri nivoa zdravstvene zaštite, kao i razvijanje upravljačkih kapaciteta u smislu povećanja odgovornosti, transparentnosti i polaganja računa upravljačkih struktura.

Glavna osnova na koju se mogu osloniti reforme zdravstvenog sistema će biti početak funkcionisanja zdravstvenog osiguranja sledeće godine. Međutim, imajući u vidu činjenicu da potpuno funkcionisanje ovog sistema zahteva vreme, a vlada u prve 2 godine značajno će povećati finansiranje sistema javnog zdravlja sa ciljem povećanja javne potrošnje za zdravlje po glavi stanovnika na nivou proseka regiona.

5.1. Prioriteti

Visokim prioritetom vlada će se angažovati na sprovođenje značajne i sveobuhvatne reforme zdravstvenog sektora, na osnovu Strategije zdravstvenog sektora 2014 - 2020 i moto Evropske zajednice u zdravstvenom sektoru "Zdravstvene politike u svim politikama". Glavni cilj ove reforme je obezbeđivanje univerzalnog pristupa kvalitetnim zdravstvenim uslugama za sve građane i stanovnike zemlje, kao i sveobuhvatna promocija kao osnova korišćenja zdravstvenih usluga.

Promena sistema finansiranja zdravstvenog sektora, od modela sa centralizovanim budžetom, u kombinovani model finansiranja iz budžeta, javni i privatni sistem zdravstvenih osiguranja, koji će se postići osnivanjem i funkcionisanjem Javnog fonda za zdravstveno osiguranje, između ostalih će omogućiti:

- Povećanje budžeta za Univerzitetsku bolničku i kliničku službu Kosova (UBKSK), uključujući: UKCK (Univerzitetski klinički centar Kosova), opšte regionalne bolnice i druge zdravstvene ustanove sekundarnog i tercijarnog nivoa;
- Povećanje specifičnog zdravstvenog granta za opštine;
- 100% obezbeđivanje i snabdevanje lekovima i medicinskim potrošnim materijalom iz spiska esencijalnih lekova, koji će biti sastavljen u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima i procene realnih potreba;

- Potpuno funkcionisanje Zdravstvenog informacionog sistema (ZIS) u saradnji sa razvojnim partnerima;
- Poboljšanje u upravljanju i rukovodstvo zdravstvenim ustanovama i stručnim resursima;
- Jačanje dijagnostičkih kapaciteta, sa posebnim naglaskom u oblasti radiologije i laboratorije (ulaganje u novu i savremenu medicinsku opremu, njihovo održavanje i servisiranje u skladu sa međunarodnim standardima);
- Poboljšanje radnih uslova i finansijski podsticaj zdravstvenih stručnjaka na osnovu učinka;

Među glavnim prioritetima tokom mandata vlade u zdravstvu će biti:

- Osnivanje i funkcionisanje Javnog fonda za zdravstveno osiguranje iz Agencije za finansiranje zdravstva kao preteča ovog fonda;
- Reorganizacija Univerzitetskog kliničkog centra Kosova i redefinisane odnosa sa Medicinskim fakultetom, mogućnost osnivanja Prištinske bolnice i transformacija UKCK u pravu instituciju koja pruža tercijarne zdravstvene usluge, kao i usluge obrazovanja i naučnog istraživanja;
- Potpuno funkcionisanje Odeljenja za invazivnu kardiologiju i kardio-hirurgiju, kao i redovno snabdevanje sa potrebnom medicinskom potrošenim materijalom tih odeljenja;
- Izgradnja Urgentnog centra UKCK-a;
- Izgradnja Centra za dečiji hiruriju i tretiranje malignih bolesti dece u UKCK;
- Jačanje dijagnostičkih kapaciteta na svim nivoima zdravstvenih ustanova;
- Sprečavanje, rano otkrivanje i tretiranje malignih bolesti kroz osnivanje i funkcionisanje Nacionalne stručne službe za onkologiju, koja će razviti međuvezne programe sa zdravstvenim ustanovama na primarnom nivou zdravstvene zaštite, sa posebnim naglaskom na rak dojke, rak grlića materice i raka debelog creva i rektuma, uključujući skrining programe za određene starosne grupe stanovništva;
- Razvoj preventivnih i terapijskih programa, naročito za smanjenje bolesti i smrtnosti beba/dece i majki, kroz osnivanje i funkcionisanje Nacionalne stručne službe za majku i dete;
- Sprečavanje bolesti i poremećaja, preko promovisanja zdravih načina života i njihovog ranog otkrivanja, sa fokusom na grupe mladih i ugroženih kategorija od bolesti koje se mogu sprečiti.
- Nastavak podrške tretmana dece obolele od leukemije i drugih malignih oboljenja u inostranstvu.

5.2. Reformisanje Ministarstva zdravlja

Novi zdravstveni sistem zemlje će se osloniti na reorganizovanom Ministarstvu zdravlja ojačana svojom ulogom za kreiranje politike, kao i regulatornog, procenjivačkoj ulozi i usluge nadgledanja, kao i potpuno funkcioniranje novih institucija, kao što su: Komora

zdravstvenih stručnjaka, Fonda zdravstvenog osiguranja i UBKSK, kao integrisani oblik usluga u sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite.

5.3. Finansiranje zdravstvenog sektora

S obzirom na činjenicu da raspoloživa finansijska sredstva za javne zdravstvene službe ne ispunjavaju potrebe i zahteve stanovništva za kvalitetne zdravstvene usluge, Vlada će sprovesti reformu finansiranja zdravstvenog sektora. Vlada će uspostaviti model mešovitog finansiranja iz Kosovskog budžeta i Javnog fonda obaveznog zdravstvenog osiguranja za sve građane i stanovnike zemlje u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju i podrškom posebnog finansijskog programa Svetske banke i donatorskog programa Švajcarske vlade.

5.4. Pojedinač u centru pažnje

Osnova programa će biti razvoj svih nivoa zdravstvenog sistema kao deo jedne celine, koji pomažu jedni drugima i kompletiraju zdravstvenu uslugu. U programskim orijentacijama svih zdravstvenih nivoa, građanin će biti u centru. Svi građani su jednaki pred zakonom i neprihvatljivo je da duboka ruralna područja budu uskraćene medicinske nege i da ih karakteriše teška zdravstvena infrastruktura. Vlada obeća da kanališe više sredstava za ova zanemarena područja i da će omogućiti medicinskom osoblju subvencije za dobro kvalifikovano zdravstveno osoblje da služi u udaljenim i perifernim ruralnim područjima. Posebna pažnja biće posvećena ugroženim kategorijama društva, kao što su: deca, stari ljudi, bolesni od raka i kategorija ljudi u teškim socijalnim uslovima.

5.5. Upravljanje i polaganje računa

Vlada će se angažovati za jedno integrisano upravljanje na svim nivoima zdravstva, sa jasnim i efikasnim sistemom referencije. Takođe, će se angažovati za adekvatnu distribuciju infrastrukture i medicinskog osoblja širom zemlje, postizanje međunarodnih standarda što se tiče broja medicinskog osoblja u odnosu na broj stanovnika, decentralizovano i autonomno upravljanje zdravstvenim ustanovama. Poboljšano upravljanje ljudskim resursima će se vršiti preko Komora zdravstvenih stručnjaka, kao verodostojni predstavnički organ lekara, stomatologa, farmaceuta, bolničara i fizioterapeuta.

Ministarstvo zdravlja će pažljivo pratiti prelazni rok prenošenja odgovarajućih ovlašćenja u skladu sa zakonom. U cilju eliminisanja pojavu korupcije u zdravstvenom sektoru biće pojačana direktna i sistematska komunikacija Ministarstva zdravlja sa građanima i udruženjima pacijenata preko direktnih telefonskih linija, i preduzeti sve odgovarajuće mere koje idu u cilju povećanja odgovornosti i polaganja računa. Vlada će izraditi Strategiju za nabavku i reviziju u zdravstvenom sektoru kao i njen Plan sprovođenja, u saradnji sa Kancelarijom glavnog revizora Kosova, radnja koja ide u funkciji obezbeđivanja optimalne javne potrošnje.

5.6. Javno zdravlje i sprečavanje bolesti

Vlada će se angažovati za sposobne institucije javnog zdravlja, koje profesionalno i više-disciplinarnim pristupom će se angažovati za sačuvanje javnog zdravlja, sprečavanja i sanacije endemskih žarišta bolesti, redovnu kontrolu vode, vazduha, hrane i drugih parametara javnog zdravlja. U ovoj oblasti sistematske i posebne aktivnosti će se primeniti prema endemskom epidemiološkom specifičnom problemu Krimske-Kongo hemoragijske groznice (EHCC) u četiri opštine u zemlji šta predstavlja visok nivo udara ovih bolesti, u skladu sa odgovarajućom nacionalnim strategijom; kao i pretnja od bolesti izazvane virusom Ebola za šta će biti prioritetno podržane aktivnosti Među-ministarskog saveta koji je osnovan za tu svrhu.

5.7. Specijalističko i subspecijalističko obrazovanje i školovanje

Vlada je svesna da medicinska nauka je nauka koja se veoma brzo razvija, tako da je neophodno da se ulaže u kvalifikaciju i ažuriranje ljudskih resursa sa novim znanjem i praksom. U tom smislu, posebna pažnja će biti posvećena državnog programa za specijalističko i subspecijalističko obrazovanje i stručno osoblje u inostranstvu, u poznatih medicinskim ustanovama međunarodnog nivoa, sa kojima Ministarstvo zdravlja ima Sporazum za saradnju. U tu svrhu će se stvoriti i jedan poseban Fonda stipendija za studije u medicini na zapadnim univerzitetima kao i podrška naučno-istraživačkih projekata. U okviru podizanja stručnih kapaciteta Vlade Republike Kosova se angažuje da stvori optimalne uslove za mnoge zdravstvene stručnjaka poreklom sa Kosova, koji su već afirmisani u razvijenim zemljama Evrope i Amerike, da njihovom stručnošću i projektima doprinose za reformu i razvoj zdravstva na Kosovu.

5.8. Vaspitanje javnog zdravstva

S obzirom da glavna odgovornost za zdrav život pripada samim građanima, vlada sa više pažnje, i stavljanjem na raspolaganje više izvora, posvetiće se sprečavanju raznih bolesti i obrazovanju javnosti. Takav pristup će biti preduzet u saradnji sa nevladinim organizacijama koje imaju za cilj aktivnosti u oblasti zdravstva. U tom cilju, izradiće se politike koje će omogućavati javnosti da dobije više informacije za njihovo podsticanje i vaspitanje za zdrav život kao preventivna mera i podsticaj upotrebe dugotrajnih regenerativnih terapija, ako su u pitanje hronično bolesni ljudi ili ljudi u opasnosti.

5.9. Farmaceutski sektor

U farmaceutski sektor se predviđaju značajne reforme u izgradnji kapaciteta za kreiranje politike, kao i regulatorni, procenjivački i inspekcijski kapaciteti Kosovske agencije za medicinske proizvode, neprekidno razmatranje Spiska esencijalnih lekova i potrošnog materijala, formulisanje novih politika za nabavku lekova na bazi realne procena potreba kao i adekvatno i blagovremeno planiranje, decentralizacija snabdevanja lekovima sa Ministarstva zdravlja kod zdravstvenih ustanova sa jednim odgovornim pristupom od strane zdravstvenih ustanova. Takođe će se vršiti i reorganizacija farmaceutskog rukovodstva u Ministarstvu zdravlja i Fonda za zdravstveno osiguranje. Stalno i sistematski u cilju očuvanja javnog zdravlja, Vlada će pratiti promet lekova i medicinskih proizvoda na tržištu Kosova, u skladu sa najvišim standardima Evropske unije.

5.10. Licenciranje i akreditacija zdravstvenih ustanova

U skladu sa Zakonom o zdravstvu i imajući u vidu potrebu za praćenje i ocenjivanje kvaliteta zdravstvenih usluga, vlada će raditi na stvaranju povoljne sredine za početak licenciranja i akreditacije zdravstvenih usluga prema međunarodnim standardima, po prvi put u Republici Kosovo.

5.11. Razvijanje partnerstva i socijalnog dijaloga

Vlada će posebnu pažnju posvetiti na razvoj partnerstva i socijalnog dijaloga sa Federacijom zdravstvenih sindikata Kosova, kao potpisnicu Sektorskog ugovora sa Ministarstvom zdravlja, sa posebnim naglaskom na obezbeđivanje potpunog ostvarenja prava radnika utvrđenim zakonom u snazi, kolektivnom ugovoru Vlade Kosova, kao i Sektorskim ugovorom sa Ministarstvom zdravlja. Vlada obavlja ovu radnju u cilju postizanja najviših etičkih i profesionalnih standarda od strane zdravstvenih radnika u odnosu na pacijente i građane. Vlada će takođe imati za cilj jačanje saradnje sa organizacijama u nevladinom sektoru u zemlji i inostranstvu, a posebno sa udruženjima koja zastupaju interese pacijenata, kao način pružanja kvalitetnih usluga i posebne službe za ugrožene grupe građana na najisplativiji način, sa posebnim naglaskom na promociji zdravih stilova življenja kao najefikasniji oblik za sprečavanje bolesti.

Vlada će neprekidno angažovati da ispuni obaveze koje proističu iz Nacionalne strategije za osobe sa posebnim potrebama; i da će preduzeti posebne aktivnosti za pružanje kvalitetne zdravstvene usluge i lak pristup Roma, Aškalija i Egipćana. Posebno će se posvetiti aktivnosti za punu integraciju u zdravstveni sistem zemlje zdravstvenih usluga u opštine gde srpska zajednica predstavlja većinu.

5.12. Privatni sektor

Javni sektor i privatni sektor u zdravstvu ne treba da se posmatraju kao isključivost/zamena jedno drugog, nego kao dva sistema koji se međusobno dopunjuju. Privatne zdravstvene ustanove će imati isti tretman konkurentnosti i komplementarnosti zdravstvenog sistema za dobrobit građana. Vlada će preduzeti sve neophodne mere kako bi se obezbedilo da privatne zdravstvene ustanove strogo sprovode celo nacionalno zakonodavstvo koje reguliše ovaj sektor u cilju pružanja kvalitetnih zdravstvenih usluga. Postignut rezultat u sektoru farmaceutskih i stomatoloških usluga, što je u privatnim rukama, je pokazao da podsticaj privatne inicijative u drugim oblastima zdravstva neće služiti samo za smanjivanje tereta budžeta za ovaj sektor kao i teret državnog sektora zdravlja, ali će omogućiti i veću ponudu, veću konkurenciju sa više kvaliteta i povoljne cene.

5.13. Programske orijentacije prema nivoima zdravstvenih usluga

Primarni nivo:

- Sprovođenje koncepta porodične medicine – izrada akcionog plana za obezbeđenje dovoljnog broja specijalista porodične medicine za svaku opštinu; prema potrebi i stimulisanje lekara od strane opština za specijalizaciju u porodičnoj medicini;

- Obezbeđivanje posebnih jedinstvenih usluga u svim opštinama;
- Određivanje osnovnog paketa zdravstvenih usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (PZZ);
- Jačanje kapaciteta dijagnostiranja, sa posebnim naglaskom u oblasti radiologije i laboratorije (ulaganje u novu i savremenu medicinsku opremu);
- Jačanje prebolnične emergencije;
- Motivacija i stimulacija opština za osnivanje/jačanje usluga kod kuće/ pružanje palijativnih zdravstvenih usluga ranjivim grupama (osobama sa posebnim potrebama, bolesnicima sa teškom hroničnim bolestima, i onih sa malignim bolestima, kao i starijim osobama);

Sekundarni nivo:

- Osnivanje Prištinske bolnice, kao jedan od ključnih prioriteta;
- Upravljačka decentralizacija i autonomija ovih zdravstvenih ustanova u okviru integrisanog sistema UBKSK-a;
- Razvoj i izgradnja kapaciteta/stručnih resursa;
- Jačanje kapaciteta dijagnostiranja;
- Standardizacija i racionalizacija medicinske opreme;
- Razvijanje i sprovođenje standardnih/jedinstvenih protokola; jedinstveno pružanje zdravstvenih usluga u svim bolnicama (ustanove sekundarnog nivoa) Kosova; tamo gde je moguće/ postoje kapaciteti, jačanje određenih usluga - razvoj ekspertize u određenim oblastima za pružanje subspecijalizovanih usluga.

Treći nivo – UKCK:

- Reorganizacija UKCK uključujući i mogućnost osnivanja Prištinske bolnice u okviru UKCK;
- Transformacija UKCK u pravu instituciju tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite, da osim zdravstvenih usluga pruža obrazovne, istražne i naučne usluge;
- Uključivanje celog zdravstvenog osoblja u obrazovnom procesu zvanjem klinički ili naučni akademik (u koordinaciji sa MONT-om);
- Pобољšanje kvaliteta zdravstvenih usluga i snabdevanje medicinskom opremom; održavanje i servisiranje u skladu sa evropskim standardima;
- Neposredna potreba- razvoj rukovodećih kapaciteta u smislu povećanja odgovornosti, transparentnosti i polaganja računa upravljačkih struktura.

5.14. Međunarodna saradnja

Osim pružanja pune koordinacije sa zajednicom donatora u zdravstvenom sektoru zemlje, Vlada će se angažovati za pristup Republike Kosovo u Svetskoj zdravstvenoj organizaciji i Zdravstvenoj mreži Jugo-istočne Evrope, kao i svoje aktivno učešće u bilateralne i multilateralne saradnje u oblasti međunarodnog zdravstva.